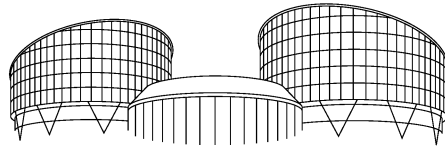

This document has been translated and revised with the financial assistance of the Council of Europe. The [European Institute of Romania](#) is solely responsible for this translation. Acest document a fost tradus și revizuit cu asistența financiară a Consiliului Europei. [Institutul European din România](#) este singurul responsabil pentru această traducere.

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Regulamentul Curții

22 ianuarie 2024

Grefa Curții

Strasbourg

Notă din partea Grefei

Această ediție a Regulamentului Curții include amendamentele aduse art. 28 și art. 47 § 1 lit. c) adoptate de plenul Curții, precum și Instrucțiunea practică privind recuzarea judecătorilor emisă de Președintele Curții în temeiul art. 32 din Regulamentul Curții.

Această ediție a intrat în vigoare la 22 ianuarie 2024.

Toate textele suplimentare și toate actualizările vor fi publicate pe pagina de internet a Curții (www.echr.coe.int).

Cuprins

Articolul 1 – Definiții	1
Titlul I – Organizarea și funcționarea Curții	
Capitolul I – Judecătorii	
Articolul 2 – Calcularea duratei mandatului.....	3
Articolul 3 – Jurământul sau declarația solemnă	3
Articolul 4 – Incompatibilități	3
Articolul 5 – Ordinea de precedență.....	3
Articolul 6 – Demisia.....	4
Articolul 7 – Revocarea.....	4
Articolul 7A – Ridicarea imunității.....	4
Capitolul II – Președinția Curții și rolul Biroului	
Articolul 8 – Alegerea președintelui și a vicepreședinților Curții, a președinților și a vicepreședinților secțiilor.....	5
Articolul 9 – Atribuțiile Președintelui Curții	5
Articolul 9A – Rolul Biroului.....	6
Articolul 10 – Atribuțiile vicepreședinților Curții.....	6
Articolul 11 – Înlocuirea președintelui și a vicepreședinților Curții	6
Articolul 12 – Președinția secțiilor și camerelor.....	6
Articolul 13 – Imposibilitatea exercitării funcției	7
Articolul 14 – Reprezentarea echilibrată a sexelor	7
Capitolul III – Grefa	
Articolul 15 – Alegerea grefierului.....	8
Articolul 16 – Alegerea grefierilor adjuncți	8
Articolul 17 – Atribuțiile grefierului.....	8
Articolul 18 – Organizarea grefei.....	9
Articolul 18A – Raportorii nejudiciari	9
Articolul 18B – Jurisconsultul	9
Capitolul IV – Funcționarea Curții	
Articolul 19 – Sediul Curții	10
Articolul 20 – Ședințele Plenului Curții.....	10
Articolul 21 – Alte sesiuni ale Curții.....	10
Articolul 22 – Deliberările.....	10
Articolul 23 – Votarea.....	10
Articolul 23A – Deciziile prin acord tacit	11
Capitolul V – Compunerea Curții	
Articolul 24 – Compunerea Marii Camere.....	12
Articolul 25 – Constituirea secțiilor	13

Articolul 26 – Constituirea camerelor.....	13
Articolul 27 – Comitetele.....	14
Articolul 27A – Completul de judecător unic	14
Articolul 28 – Împiedicarea, abținerea sau recuzarea.....	15
Articolul 29 – Judecătorii <i>ad-hoc</i>	16
Articolul 30 – Comunitatea de interese	17

Titlul II. Procedura

Capitolul I. Reguli generale

Articolul 31 – Posibilitatea unor derogări specifice.....	18
Articolul 32 – Instrucțiuni practice	18
Articolul 33 – Publicitatea documentelor.....	18
Articolul 34 – Utilizarea limbilor oficiale	18
Articolul 35 – Reprezentarea părților contractante	20
Articolul 36 – Reprezentarea reclamanților	20
Articolul 37 – Comunicări, notificări și citații	20
Articolul 38 – Observații scrise	21
Articolul 38A – Examinarea aspectelor de procedură.....	21
Articolul 39 – Măsurile provizorii	21
Articolul 40 – Comunicarea unei cereri în regim de urgență	21
Articolul 41 – Ordinea soluționării cauzelor.....	21
Articolul 42 – Conexarea și examinarea simultană a cererilor.....	22
Articolul 43 – Scoaterea de pe rol și repunerea pe rol.....	22
Articolul 44 – Terții intervenienți	22
Articolul 44A – Obligația de a coopera cu Curtea	24
Articolul 44B – Nerespectarea unei dispoziții a Curții.....	24
Articolul 44C – Lipsa participării efective	24
Articolul 44D – Interdicția de reprezentare sau de asistență a părților în fața Curții. 24	
Articolul 44E – Retragerea cererii	24
Articolul 44F – Gestionarea documentelor foarte sensibile	25

Capitolul II – Despre formularea acțiunii

Articolul 45 – Semnăturile	27
Articolul 46 – Conținutul unei cereri interstatale.....	27
Articolul 47 – Conținutul unei cereri individuale.....	27

Capitolul III – Judecătorii raportori

Articolul 48 – Cererile interstatale	30
Articolul 49 – Cererile individuale	30
Articolul 50 – Procedura în fața Marii Camere.....	30

Capitolul IV – Procedura examinării admisibilității

Cererile interstatale

Articolul 51 – Repartizarea cererilor și procedura subsecventă	31
--	----

Cererile individuale	
Articolul 52 – Repartizarea cererii unei secții.....	31
Articolul 52A – Procedura în fața judecătorului unic	31
Articolul 53 – Procedura în fața unui comitet	32
Articolul 54 – Procedura în fața unei camere.....	32
Articolul 54A – Examinarea simultană a admisibilității și a fondului	33
Cererile interstatale și individuale	
Articolul 55 – Excepțiile de inadmisibilitate	33
Articolul 56 – Decizia camerei	33
Articolul 57 – Limba deciziei.....	34
Capitolul V – Procedura ulterioară deciziei privind admisibilitatea	
Articolul 58 – Cererile interstatale	35
Articolul 59 – Cererile individuale	35
Articolul 60 – Cererea de reparație echitabilă	35
Articolul 61 – Procedura hotărârii-pilot	35
Articolul 62 – Soluționarea pe cale amiabilă.....	36
Articolul 62A – Declarația unilaterală.....	37
Capitolul VI – Ședința de judecată	
Articolul 63 – Publicitatea dezbaterilor.....	38
Articolul 64 – Conducerea dezbaterilor	38
Articolul 65 – Judecarea în lipsă	38
Articolul 70 – Procesul-verbal al ședințelor de judecată.....	38
Capitolul VII – Procedura în fața Marii Camere	
Articolul 71 – Aplicabilitatea dispozițiilor procedurale	40
Articolul 72 – Desesizarea în favoarea Marii Camere	40
Articolul 73 – Trimiterea în fața Marii Camere la cererea uneia din părți	40
Capitolul VIII – Hotărârile	
Articolul 74 – Conținutul hotărârii.....	41
Articolul 75 – Decizia cu privire la reparația echitabilă.....	41
Articolul 76 – Limba hotărârii.....	42
Articolul 77 – Semnarea, pronunțarea și comunicarea hotărârii.....	42
Articolul 79 – Cererea de interpretare a unei hotărâri	42
Articolul 80 – Cererea de revizuire a unei hotărâri	42
Articolul 81 – Rectificarea unor erori în decizii și în hotărâri	43
Capitolul IX – Avizele consultative în temeiul art. 47, 48 și 49 din Convenție	
Articolul 82	44
Articolul 83	44
Articolul 84	44
Articolul 85	44
Articolul 86	44

Articolul 87	44
Articolul 88	45
Articolul 89	45
Articolul 90	45
Capitolul X – Avizele consultative în temeiul Protocolului nr. 16 la Convenție	
Articolul 91 – Aspecte generale.....	46
Articolul 92 – Introducerea unei cereri de aviz consultativ.....	46
Articolul 93 – Examinarea unei cereri de către colegiu.....	46
Articolul 94 – Procedura ulterioară admiterii cererii de aviz consultativ de către colegiu	47
Articolul 95 – Cheltuielile de judecată aferente procedurii de aviz consultativ și asistenței judiciare	48
Capitolul XI – Procedurile în temeiul art. 46 § 3, 4 și 5 din Convenție	
Procedura în temeiul art. 46 § 3 din Convenție	
Articolul 96	49
Articolul 97	49
Articolul 98	49
Procedura în temeiul art. 46 § 4 și 5 din Convenție	
Articolul 99	49
Articolul 100	50
Articolul 101	50
Articolul 102	50
Articolul 103	50
Articolul 104	50
Capitolul XIA – Publicarea hotărârilor, deciziilor și a avizelor consultative	
Articolul 104A - Publicarea în baza de date jurisprudențială a Curții	51
Articolul 104B – Cauze-cheie.....	51
Capitolul XII – Asistența judiciară	
Articolul 105	52
Articolul 106	52
Articolul 107	52
Articolul 108	52
Articolul 109	52
Articolul 110	53
Titlul III — Dispoziții tranzitorii	
Articolul 111 – Raporturile dintre Curte și Comisie.....	54
Articolul 112 – Procedura în fața unei camere și a Marii Camere.....	54
Articolul 113 – Acordarea asistenței judiciare	54
Articolul 114 – Cererea de revizuire a unei hotărâri	55

Titlul IV – Dispoziții finale

Articolul 115 – Suspendarea unui articol	56
Articolul 116 – Modificarea unui articol.....	56
Articolul 117 – Intrarea în vigoare a Regulamentului	56

Anexă la Regulament (cu privire la investigații)

Articolul A1 – Măsurile de cercetare judecătorească	58
Articolul A2 - Obligațiile părților referitoare la măsurile de cercetare judecătorească	58
Articolul A3 – Neînfrățirea în fața delegației.....	58
Articolul A4 – Desfășurarea procedurii în fața unei delegații	59
Articolul A5 – Citarea martorilor, a experților și a altor persoane pentru a se înfrăți în fața unei delegații.....	59
Articolul A6 – Jurământul sau declarația solemnă a martorilor și experților audiați de o delegație.....	59
Articolul A7 – Audierea martorilor, a experților sau a celorlalte persoane de către o delegație.....	60
Articolul A8 – Procesul-verbal al audierilor efectuate de către o delegație	60

Instrucțiuni practice

Cereri de măsuri provizorii	61
Introducerea acțiunii	63
Observațiile scrise	66
Cereri de reparație echitabilă.....	69
Transmiterea electronică securizată a documentelor de către Guvern.....	74
Cereri de anonim.....	76
Transmiterea electronică a documentelor de către reclamant	77
Examinarea cererilor în caz de aflus masiv	79
Cereri în temeiul art. 43 din Convenție	80
Intervenția terților în temeiul art. 36 § 2 din Convenție sau al art. 3 a doua teză din Protocolul nr. 16.....	81
Recuzarea judecătorilor	89

Curtea Europeană a Drepturilor Omului,

Având în vedere Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și Protocoalele sale,

Adoptă prezentul Regulament:

Articolul 1¹ – Definiții

În scopul aplicării prezentului Regulament și numai dacă din context nu rezultă contrariul:

- a) termenul „Convenție” desemnează Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și Protocoalele sale;
- b) expresia „Plenul Curții” desemnează Curtea Europeană a Drepturilor Omului reunită în plen;
- c) expresia „Marea Cameră” desemnează Marea Cameră de șaptesprezece judecători constituită în temeiul art. 26 § 1 din Convenție;
- d) termenul „secție” desemnează o cameră constituită prin hotărârea Plenului Curții pe o perioadă determinată în temeiul art. 25 lit. b) din Convenție, iar expresia „președintele secției” desemnează judecătorul ales de Plenul Curții ca președinte al acestei secții în temeiul art. 25 lit. c) din Convenție;
- e) termenul „cameră” desemnează o cameră compusă din șapte judecători în temeiul art. 26 § 1 din Convenție, iar expresia „președintele camerei” desemnează judecătorul care prezidează o astfel de „cameră”;
- f) termenul „comitet” desemnează un comitet constituit din trei judecători în temeiul art. 26 § 1 din Convenție, iar expresia „președintele comitetului” desemnează judecătorul care prezidează un astfel de comitet;
- g) termenul „complet de judecător unic” desemnează un complet constituit în temeiul art. 26 § 1 din Convenție;
- h) termenul „Curte” desemnează fie Plenul Curții, Marea Cameră, o secție, o cameră, un comitet, un judecător unic sau colegiul de cinci judecători menționat la art. 43 § 2 din Convenție și la art. 2 din Protocolul nr. 16 la Convenție;
- i) expresia „judecător *ad-hoc*” desemnează orice persoană aleasă în temeiul art. 26 § 4 din Convenție și în conformitate cu art. 29 din prezentul Regulament pentru a face parte din Marea Cameră sau dintr-o cameră;
- j) termenii „judecător” și „judecători” desemnează judecătorii aleși de Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei și judecătorii *ad-hoc*;
- k) expresia „judecător raportor” desemnează un judecător numit pentru a îndeplini obligațiile prevăzute de art. 48 și 49 din prezentul Regulament;
- l) termenul „raportor nejudiciar” desemnează un membru al grefei însărcinat să asiste completurile de judecător unic prevăzute la art. 24 § 2 din Convenție;
- m) termenul „delegat” desemnează un judecător numit de cameră pentru a face parte dintr-o delegație; expresia „șeful delegației” desemnează judecătorul numit de cameră pentru a conduce delegația;
- n) termenul „delegație” desemnează un organ alcătuit din delegați, din membri ai grefei, precum și din orice alte persoane numite de cameră pentru a asista delegația;

---

1. Modificat la 7 iulie 2003, 13 noiembrie 2006 și 19 septembrie 2016.

o) termenul „grefier” desemnează, potrivit contextului, grefierul Curții sau grefierul unei secții;

p) termenii „parte” și „părți” desemnează:

- părțile contractante reclamante sau pârâte;
- reclamantul (persoană fizică, organizație neguvernamentală sau grup de persoane particulare) care a sesizat Curtea în temeiul art. 34 din Convenție;

q) termenul „terț intervenient” desemnează orice parte contractantă sau orice persoană interesată ori Comisarul pentru Drepturile Omului al Consiliului European care, în temeiul art. 36 § 1, 2 și 3 din Convenție și al art. 3 din Protocolul nr. 16, și-a exercitat dreptul de a prezenta observații scrise și de a participa la ședință, sau a fost invitat să participe la aceasta;

r) expresiile „ședință” și „ședințe” desemnează dezbaterile consacrate admisibilității și/sau fondului unei cereri, unei cereri de revizuire sau de aviz consultativ, unei cereri de interpretare introdusă de către o parte sau de Comitetul de Miniștri, precum și cu privire la orice aspect privind o încălcare care poate fi sesizat Curții în temeiul art. 46 § 4 din Convenție;

s) expresia „Comitetul de Miniștri” desemnează Comitetul de Miniștri al Consiliului European;

t) termenii „fosta Curte” și „Comisia” desemnează Curtea și, respectiv, Comisia Europeană a Drepturilor Omului înființate în temeiul fostului art. 19 din Convenție.

Titlul I – Organizarea și funcționarea Curții

Capitolul I – Judecătorii

Articolul 2¹ – Calcularea duratei mandatului

1. Atunci când un post este vacant la data alegerii judecătorului sau atunci când alegerea are loc cu mai puțin de trei luni înainte ca postul să devină vacant, mandatul începe de la data preluării funcției, care nu poate să aibă loc la mai mult de trei luni de la data alegerii.
2. Atunci când alegerea unui judecător are loc cu mai mult de trei luni înainte ca postul să devină vacant, mandatul începe de la data la care postul a devenit vacant.
3. În conformitate cu art. 23 § 2 din Convenție, judecătorul ales rămâne în funcție până în momentul în care succesorul său depune jurământul sau face declarația prevăzută la art. 3 din prezentul Regulament.

Articolul 3 – Jurământul sau declarația solemnă

1. Înainte de începerea mandatului, fiecare judecător ales trebuie ca, la prima întrunire a Plenului Curții la care judecătorul asistă sau, dacă este nevoie, în fața președintelui Curții, să depună următorul jurământ sau să facă următoarea declarație solemnă:

„Jur” – sau „Declar în mod solemn” – „că voi exercita cu onoare, în mod independent și imparțial atribuțiile ce îmi revin ca judecător și că voi păstra secretul tuturor deliberărilor”.

2. Se întocmește un proces-verbal în acest sens.

Articolul 4² – Incompatibilități

1. În conformitate cu art. 21 § 4 din Convenție, în cursul mandatului lor, judecătorii nu pot exercita nicio activitate politică sau administrativă și nicio activitate profesională care este incompatibilă cu cerințele de independență, de imparțialitate sau de disponibilitate impuse de o activitate cu caracter permanent. Fiecare judecător declară Președintelui Curții orice activitate suplimentară. În cazul unui dezacord între președinte și judecătorul respectiv, orice problemă ridicată se soluționează de Plenul Curții.
2. Un fost judecător nu poate reprezenta, indiferent de titlu, o parte sau un terț intervenient într-o procedură în fața Curții privind o cerere introdusă înainte de data la care acesta a încetat să își exercite atribuțiile. Un fost judecător nu poate reprezenta, indiferent de titlu, o parte sau un terț intervenient într-o procedură în fața Curții privind o cerere introdusă după data la care acesta a încetat să își exercite atribuțiile, decât după împlinirea unui termen de doi ani de la această dată.

Articolul 5³ – Ordinea de precedență

1. Judecătorii aleși urmează, ca rang, după președintele și vicepreședinții Curții și după președinții secțiilor, în ordinea datei preluării funcțiilor în conformitate cu art. 2 § 1 și 2 din prezentul Regulament.

---

1. Modificat la 13 noiembrie 2006 și 2 aprilie 2012.
2. Modificat la 29 martie 2010 și 1 iunie 2015.
3. Modificat la 14 mai 2007.

2. Vicepreședinții Curții, aleși în această funcție în aceeași zi, urmează ca rang în raport de durata funcției lor de judecător. În caz de egalitate, rangul se atribuie în funcție de vârstă. Aceeași regulă se aplică și președinților de secții.
3. Judecătorii cu o durată egală a funcției urmează ca rang în raport de vârstă.
4. Judecătorii *ad-hoc* urmează ca rang în raport de vârstă, după judecătorii aleși.

Articolul 6 – Demisia

Demisia unui judecător este adresată președintelui Curții, care o transmite Secretarului General al Consiliului European. Sub rezerva aplicării art. 24 § 4 *in fine* și a art. 26 § 3 din prezentul Regulament, demisia reprezintă vacanța postului respectiv.

Articolul 7 – Revocarea¹

Un judecător nu poate fi revocat din funcția sa decât dacă ceilalți judecători, întruniți în ședință plenară, decid cu o majoritate de două treimi din numărul judecătorilor aleși în funcție, că acesta a încetat să mai corespundă condițiilor impuse. Orice judecător poate iniția procedura de revocare din funcție. Judecătorul vizat de o astfel de procedură trebuie să aibă acces la documentele referitoare la deschiderea procedurii de revocare și trebuie să fie audiat de Plenul Curții. Judecătorul în cauză nu are acces la documentele referitoare la desfășurarea procedurii în fața Plenului Curții, nu asistă la deliberări și nici nu participă la vot în cadrul procedurii de revocare.

Articolul 7A² – Ridicarea imunității

1. În conformitate cu art. 4 din Al șaselea Protocol adițional la Acordul general privind privilegiile și imunitățile Consiliului European, Plenul Curții este singurul competent să pronunțe ridicarea imunității unui judecător. O astfel de decizie trebuie luată cu majoritatea absolută a judecătorilor aleși în funcție, cu excepția judecătorului vizat de cererea de ridicare a imunității sale. Judecătorul vizat trebuie să aibă acces la documentele referitoare la deschiderea procedurii de ridicare a imunității sale și trebuie să fie audiat de Plenul Curții. Judecătorul în cauză nu are acces la documentele referitoare la desfășurarea procedurii în fața Plenului Curții, nu asistă la deliberări și nici nu participă la vot în cadrul procedurii de ridicare a imunității sale.
2. Dispozițiile prezentului articol se aplică, *mutatis mutandis*, în cazul procedurii privind examinarea unui aspect referitor la imunitatea de care beneficiază soții și copiii minori ai judecătorilor în sensul art. 2 din Al șaselea Protocol adițional la Acordul general privind privilegiile și imunitățile Consiliului European, precum și la imunitatea de care beneficiază judecătorii după încheierea mandatului lor, în conformitate cu art. 3 din Al șaselea Protocol adițional la Acordul general privind privilegiile și imunitățile Consiliului European.

---

1. Modificat la 23 iunie 2023.
2. Introdus la 23 iunie 2023.

Capitolul II¹ – Președinția Curții și rolul Biroului

Articolul 8² – Alegerea președintelui și a vicepreședinților Curții, a președinților și a vicepreședinților secțiilor

1. Plenul Curții își alege președintele și cei doi vicepreședinți pentru o perioadă de trei ani și președinții secției pentru o perioadă de doi ani, cu condiția ca aceste perioade să nu depășească durata mandatului lor ca judecători.
2. De asemenea, fiecare secție își alege un vicepreședinte pentru o perioadă de doi ani, cu condiția ca această perioadă să nu depășească durata mandatului lui ca judecător.
3. Un judecător ales conform dispozițiilor alin. (1) sau (2) de mai sus nu poate fi reales decât o singură dată pentru o funcție de același nivel.
4. Președinții și vicepreședinții continuă să-și exercite atribuțiile până la alegerea succesorilor lor.
5. Alegerile menționate la alin. (1) din prezentul articol se desfășoară prin vot secret; pot participa numai judecătorii aleși prezenți. Dacă niciun candidat nu întrunește majoritatea absolută de voturi, se procedează la unul sau mai multe tururi suplimentare de scrutin, până când un candidat întrunește majoritatea absolută. După primul tur, candidatul care a obținut mai puțin de cinci voturi este eliminat, iar scrutinul continuă cu candidații rămași. În cazul în care niciun candidat nu a obținut mai puțin de cinci voturi după primul tur, candidatul cu cel mai mic număr de voturi este eliminat. După fiecare dintre tururile următoare, candidatul care a obținut mai puțin de cinci voturi este eliminat. În cazul în care mai mulți candidați se află în această situație, este eliminat judecătorul aflat pe ultima poziție în ordinea de precedență, în conformitate cu art. 5 din prezentul Regulament. În cazul în care în cursă rămân doar doi candidați și niciunul nu a întrunit majoritatea absolută a sufragiilor exprimate în urma a două tururi de scrutin, este ales candidatul care întrunește majoritatea voturilor exprimate în turul următor, fiind excluse buletinele albe și cele nule. În caz de egalitate de voturi între cei doi candidați în turul de scrutin final, se acordă prioritate judecătorului care are întâietate în ordinea de precedență, în conformitate cu același art. 5.
6. Normele prevăzute la alineatul precedent se aplică în cazul alegerilor menționate la alin. (2) din prezentul articol. Cu toate acestea, atunci când sunt necesare mai multe tururi de scrutin pentru ca unul dintre candidați să întrunească majoritatea cerută, la sfârșitul fiecărui tur de scrutin este eliminat doar candidatul care a primit cel mai mic număr de voturi.

Articolul 9 – Atribuțiile Președintelui Curții

1. Președintele Curții conduce lucrările și serviciile Curții. Președintele reprezintă Curtea și, în special, asigură relațiile acesteia cu autoritățile Consiliului Europei.
2. Președintele prezidează ședințele plenare ale Curții, ședințele Marii Camere și cele ale colegiului de cinci judecători.
3. Președintele nu ia parte la examinarea cauzelor aflate pe rolul camerelor cu excepția cazului în care este judecătorul ales în numele unei părți contractante în cauză.

---

1. Modificat la 7 iulie 2003.

2. Modificat la 7 noiembrie 2005, 20 februarie 2012, 14 ianuarie 2013, 14 aprilie 2014, 1 iunie 2015, 19 septembrie 2016, 2 iunie 2021 și 30 mai 2022.

Articolul 9A¹ – Rolul Biroului

1. a) Curtea își organizează un birou, alcătuit din președintele și vicepreședinții Curții și din președinții secției. Atunci când unul din vicepreședinții Curții sau un președinte de secție nu poate participa la ședințele biroului, este înlocuit de vicepreședintele secției sau, dacă acest lucru nu este posibil, de membrul secției care se află imediat după acesta în ordinea de precedență prevăzută la art. 5 din Regulament.
- b) Biroul poate solicita participarea la ședințele sale a oricărui alt membru al Curții sau a oricărei alte persoane a cărei prezență este considerată necesară.
2. Biroul este asistat de greșier și de greșierii adjuncți.
3. Biroul are ca misiune să îl asiste pe președinte în îndeplinirea atribuțiilor sale de conducere a lucrărilor și serviciilor Curții. În acest scop, președintele Curții poate să supună Biroului orice problemă administrativă sau extrajudiciară care ține de competența sa.
4. De asemenea, Biroul asigură coordonarea între secțiile Curții.
5. Președintele poate consulta Biroul înainte de a emite instrucțiuni practice în sensul art. 32 din prezentul Regulament și înainte de a aproba instrucțiunile generale stabilite de greșier în temeiul art. 17 § 4 din prezentul Regulament.
6. Biroul poate aduce orice problemă la cunoștința Plenului Curții, căruia îi poate prezenta, de asemenea, propuneri.
7. Pentru fiecare ședință a Biroului se întocmește și se distribuie judecătorilor un proces-verbal în cele două limbi oficiale ale Curții. Secretarul Biroului este desemnat de greșier, cu acordul președintelui Curții.

Articolul 10 – Atribuțiile vicepreședinților Curții

Vicepreședinții Curții îl asistă pe președintele Curții. Vicepreședinții Curții îl înlocuiesc pe președintele Curții în cazul în care acesta nu își poate exercita atribuțiile sau în cazul în care funcția de președinte este vacantă ori la cererea președintelui. De asemenea, îndeplinesc funcția de președinte de secție.

Articolul 11 – Înlocuirea președintelui și a vicepreședinților Curții

În cazul în care președintele și vicepreședinții Curții nu își pot exercita simultan atribuțiile sau în cazul în care funcțiile lor sunt vacante în același timp, funcția de președinte al Curții este preluată de unul dintre președinții de secție sau, dacă niciunul nu este disponibil, de alt judecător ales, urmându-se ordinea de precedență stabilită la art. 5 din Regulament.

Articolul 12² – Președinția secțiilor și camerelor

Președinții secțiilor prezidează ședințele secției și ale camerelor ai căror membri sunt și conduc lucrările secțiilor. Vicepreședinții secțiilor îi înlocuiesc în cazul în care aceștia nu pot să-și îndeplinească atribuțiile sau în cazul în care funcția de președinte de secție este vacantă ori la cererea președintelui de secție. Dacă acest lucru nu este posibil, sunt înlocuiți de membrii secției și ai camerelor, urmându-se ordinea de precedență stabilită la art. 5 din Regulament.

---

1. Introdus la 7 iulie 2003.

2. Modificat la 17 iunie și 8 iulie 2002.

Articolul 13¹ – Imposibilitatea exercitării funcției

Membrii Curții nu pot prezida într-o cauză în care este parte statul ai cărui resortisanți sunt sau pentru care au fost aleși, sau într-o cauză în care au fost desemnați ca judecători în temeiul art. 29 § 1 lit. a) sau al art. 30 § 1 din prezentul Regulament.

Articolul 14 – Reprezentarea echilibrată a sexelor

În efectuarea numirilor reglementate la acest capitol și la capitolul următor din prezentul Regulament, Curtea urmează o politică de reprezentare echilibrată a sexelor.

---

1. Modificat la 4 iulie 2005.

Capitolul III – Grefa

Articolul 15¹ – Alegerea grefierului

1. Plenul Curții își alege grefierul. Candidații trebuie să se bucure de cea mai înaltă considerație morală, să aibă cunoștințele juridice, administrative și lingvistice, precum și experiența necesare pentru îndeplinirea atribuțiilor.
2. Grefierul este ales pentru un mandat de cinci ani și poate fi reales. Grefierul nu poate fi revocat din funcție decât dacă judecătorii, întruniți în ședință plenară, hotărăsc, cu o majoritate de două treimi dintre judecătorii aleși în funcție, că persoana în cauză a încetat să mai îndeplinească condițiile impuse. Grefierul trebuie să fie audiat în prealabil de Plenul Curții. Orice judecător poate declanșa procedura de revocare din funcție.
3. Alegerile reglementate de prezentul articol se desfășoară prin vot secret; participă doar judecătorii aleși care sunt prezenți. Dacă niciun candidat nu întrunește majoritatea absolută de voturi, se procedează la unul sau mai multe tururi suplimentare de scrutin, până când un candidat întrunește majoritatea absolută. După fiecare tur, este eliminat candidatul care a primit mai puțin de cinci voturi. În cazul în care în competiție rămân mai mult de doi candidați care au obținut cel puțin cinci voturi, este eliminat candidatul care a primit cel mai mic număr de voturi. În caz de egalitate de voturi într-un tur de scrutin suplimentar, se acordă prioritate în primul rând candidatei, dacă există, și ulterior candidatului cel mai în vârstă.
4. Înainte de începerea mandatului, grefierul depune următorul jurământ sau face următoarea declarație solemnă în fața Plenului Curții sau, dacă este necesar, în fața președintelui Curții:

„Jur” – sau „Declar în mod solemn” – „că voi exercita cu loialitate, discreție și cu conștiinciozitate atribuțiile în calitate de grefier al Curții Europene a Drepturilor Omului”.

Se întocmește un proces-verbal în acest sens.

Articolul 16² – Alegerea grefierilor adjuncți

1. Plenul Curții alege, de asemenea, unul sau mai mulți grefieri adjuncți în condițiile, în modalitatea și pe durata definite în articolul precedent. Procedura de revocare din funcție prevăzută pentru grefier se aplică, de asemenea, în cazul revocării grefierilor adjuncți. Curtea se consultă mai întâi cu grefierul în legătură cu aceste două probleme.
2. Înainte de începerea mandatului, grefierul adjunct depune un jurământ sau face o declarație solemnă în fața Plenului Curții sau, dacă este necesar, în fața președintelui Curții, în condiții asemănătoare cu cele prevăzute pentru grefier. Se întocmește un proces-verbal în acest sens.

Articolul 17 – Atribuțiile grefierului

1. Grefierul asistă Curtea în îndeplinirea funcțiilor sale. Grefierul este responsabil de organizarea și de activitățile grefei sub autoritatea președintelui Curții.
2. Grefierul are în custodie arhiva Curții și este intermediarul tuturor comunicărilor și notificărilor făcute de Curte sau adresate acesteia în legătură cu cauzele cu care este sau urmează să fie sesizată.

---

1. Modificat la 14 aprilie 2014.

2. Modificat la 14 aprilie 2014.

3. Grefierul, sub rezerva obligației de rezervă și de discreție impusă de funcția sa, răspunde cererilor de informații privitoare la activitatea Curții, în special celor care provin din partea presei.
4. Funcționarea grefei este reglementată de instrucțiuni generale întocmite de grefier și aprobate de președintele Curții.

Articolul 18¹ – Organizarea grefei

1. Grefa este alcătuită din grefieri de secție, în număr egal cu cel al secțiilor constituite de Curte, și din departamentele necesare pentru a asigura Curții serviciile administrative și juridice necesare funcționării ei.
2. Grefierul de secție asistă secția în îndeplinirea funcțiilor sale. Poate fi asistat de un grefier adjunct de secție.
3. Funcționarii grefei sunt numiți de grefier cu acordul președintelui Curții. Numirea grefierului și a grefierilor adjuncți este prevăzută la art. 15 și 16 din prezentul Regulament.

Articolul 18A² – Raportorii nejudiciari

1. În complet de judecător unic, Curtea este asistată de raportori nejudiciari care acționează sub autoritatea președintelui Curții. Aceștia fac parte din grefa Curții.
2. Raportorii nejudiciari sunt desemnați de președintele Curții la propunerea grefierului. Grefierii de secție și grefierii adjuncți de secție prevăzuți la articolul 18 § 2 din prezentul Regulament îndeplinesc de drept atribuțiile raportorilor nejudiciari.

Articolul 18B³ – Jurisconsultul

În vederea îmbunătățirii calității și consecvenței jurisprudenței sale, Curtea este asistată de un jurisconsult. Acesta face parte din grefă. Jurisconsultul formulează opinii și oferă informații, în special pentru completurile de judecată și pentru membrii Curții.

---

1. Modificat la 13 noiembrie 2006 și 2 aprilie 2012.
2. Introdus la 13 noiembrie 2006 și modificat la 14 ianuarie 2013.
3. Introdus la 23 iunie 2014.

Capitolul IV – Funcționarea Curții

Articolul 19 – Sediul Curții

1. Sediul Curții se află la Strasbourg, la sediul Consiliului European. Totuși, atunci când consideră că este util, Curtea poate să-și îndeplinească funcțiile în altă parte pe teritoriile statelor membre ale Consiliului European.
2. În orice stadiu al examinării unei cereri, Curtea poate hotărî că este necesară efectuarea unei investigații sau îndeplinirea altei sarcini în orice alt loc de către Curte sau de către unul sau mai mulți dintre membrii săi.

Articolul 20 – Ședințele Plenului Curții

1. La convocarea președintelui Curții, Curtea se întrunește în ședință plenară ori de câte ori o impune exercitarea funcțiilor sale în temeiul Convenției și al prezentului Regulament. Președintele Curții convoacă o ședință plenară dacă cel puțin o treime din membrii Curții solicită acest lucru și, în orice caz, o dată pe an pentru a analiza problemele administrative.
2. Cvorumul necesar funcționării Plenului Curții este reprezentat de două treimi dintre judecătorii aleși în funcție.
3. Dacă nu se întrunește cvorumul, președintele amână ședința.

Articolul 21 – Alte sesiuni ale Curții

1. Marea Cameră, camerele și comitetele se întrunesc cu caracter permanent. Totuși, la propunerea președintelui, Curtea stabilește în fiecare an perioadele în care au loc ședințe.
2. În afara acestor perioade, Marea Cameră și camerele pot fi convocate de președintele lor în cazuri urgente.

Articolul 22 – Deliberările

1. Curtea deliberază în camera de consiliu. Deliberările sale sunt secrete.
2. La deliberări iau parte numai judecătorii. Sunt prezenți în camera de consiliu grefierul sau persoana desemnată să îl înlocuiască, precum și alți asemenea funcționari ai grefei și interpreți a căror asistență este necesară. Nicio altă persoană nu poate fi admisă la deliberări decât în temeiul unei dispoziții speciale a Curții.
3. Înainte de a supune la vot orice problemă în cadrul Curții, președintele poate să le ceară judecătorilor să-și exprime opiniile cu privire la aceasta.

Articolul 23 – Votarea

1. Deciziile Curții se iau cu majoritatea voturilor judecătorilor prezenți. În caz de egalitate de voturi, votul se repetă și, dacă se obține tot egalitate, președintele are votul decisiv. Acest alineat se aplică cu excepția cazului în care există o dispoziție contrară în prezentul Regulament.
2. Deciziile și hotărârile Marii Camere și ale camerelor se iau cu majoritatea judecătorilor întruniți. Abținerile nu sunt admise în cazul votului final privind admisibilitatea sau fondul cauzei.

3. De regulă, votul se exprimă prin ridicarea mâinii. Președintele poate să decidă organizarea votării prin apel nominal deschis, în ordinea inversă de precedență.

4. Orice problemă care urmează să fie supusă la vot trebuie formulată în termeni clari.

Articolul 23A¹ – Deciziile prin acord tacit

Atunci când este necesară soluționarea unui aspect procedural sau a oricărei alte probleme în afara ședințelor programate, președintele poate da instrucțiuni ca un proiect de decizie să circule printre judecători și să le stabilească acestora un termen pentru a formula observații. În absența oricărei obiecții din partea judecătorilor, propunerea este considerată adoptată la împlinirea acestui termen.

---

1. Introdus la 13 decembrie 2004.

Capitolul V – Compunerea Curții

Articolul 24¹ – Compunerea Marii Camere

1. Marea Cameră se compune din șaptesprezece judecători și cel puțin trei judecători supleanți.
2. a) Din Marea Cameră fac parte președintele și vicepreședinții Curții, precum și președinții secțiilor. Atunci când unul din vicepreședinții Curții sau președintele unei secții nu poate face parte din Marea Cameră, acesta este înlocuit de către vicepreședintele acelei secții.
b) Judecătorul ales în numele părții contractante în cauză sau, dacă este cazul, judecătorul desemnat în temeiul art. 29 sau 30 din Regulament este membru de drept al Marii Camere în conformitate cu art. 26 § 4 și 5 din Convenție.
c) În cauzele cu care este sesizată în temeiul art. 43 din Convenție, Marea Cameră nu cuprinde niciun judecător care a făcut parte din camera care a pronunțat hotărârea în cauza care este astfel retrimisă, cu excepția președintelui acelei camere și a judecătorului ales în numele părții contractante în cauză, precum și niciun judecător care a făcut parte din camera sau camerele care s-au pronunțat asupra admisibilității cauzei.
d) Judecătorii și judecătorii supleanți care urmează să completeze Marea Cameră în fiecare cauză cu care este sesizată sunt desemnați dintre ceilalți judecători rămași, prin tragere la sorți efectuată de către președintele Curții în prezența grefierului. Modalitățile de tragere la sorți sunt stabilite de către Plenul Curții, care veghează la asigurarea unei alcătuirii echilibrate din punct de vedere geografic și care să reflecte diversitatea sistemelor juridice existente în statele contractante.
e) Pentru examinarea unei cereri prezentate în temeiul art. 46 § 4 din Convenție, Marea Cameră include, în afară de judecătorii prevăzuți la alin. (2) lit. a) și b) de la prezentul articol, membrii comitetului sau ai camerei care a pronunțat hotărârea în cauză. Dacă hotărârea a fost pronunțată de o Mare Cameră, aceasta este alcătuită din aceiași judecători precum cea din urmă. În toate cazurile, inclusiv în cazul în care Marea Cameră inițială nu poate fi reunită, judecătorii și judecătorii supleanți care completează Marea Cameră sunt desemnați în conformitate cu alin. (2) lit. d) din prezentul articol.
f) Marea Cameră se constituie potrivit dispozițiilor alin. (2) lit. a) și d) din prezentul articol atunci când examinează o cerere de aviz consultativ în temeiul art. 47 din Convenție.
g) Marea Cameră se constituie potrivit dispozițiilor alin. (2) lit. a), b) și d) din prezentul articol atunci când soluționează o cerere de aviz consultativ formulată în temeiul Protocolului nr. 16 la Convenție și cuprinde judecătorul desemnat ca judecător raportor în temeiul art. 93 § 1.1 lit. b) din prezentul Regulament.
3. Dacă există judecători care nu pot participa, aceștia sunt înlocuiți cu judecătorii supleanți în ordinea în care aceștia au fost desemnați în conformitate cu alin. (2) lit. d) din prezentul articol. Judecătorii supleanți nu participă la vot până la înlocuirea judecătorilor respectivi.
4. Judecătorii și judecătorii supleanți desemnați în conformitate cu dispozițiile de mai sus participă la judecarea cauzei până la finalizarea procedurii. Chiar dacă le expiră mandatul, aceștia continuă să participe la examinarea cauzei dacă au cunoscut deja fondul. Aceste dispoziții se aplică și în privința avizelor consultative.
5. a) Colegiul de cinci judecători ai Marii Camere investit cu examinarea unei cereri de trimitere formulate în temeiul art. 43 din Convenție este alcătuit din:

---

1. Modificat la 8 decembrie 2000, 13 decembrie 2004, 4 iulie 2005, 7 noiembrie 2005, 29 mai 2006, 13 noiembrie 2006, 6 mai 2013, 19 septembrie 2016 și 11 octombrie 2021.

- președintele Curții; dacă președintele este împiedicat să participe, acesta este înlocuit de vicepreședintele care are prioritate potrivit ordinii de precedență;
- doi președinți de secție desemnați prin rotație; dacă un președinte de secție astfel desemnat este împiedicat să participe, acesta este înlocuit de vicepreședintele secției sale;
- doi judecători desemnați prin rotație dintre judecătorii aleși de celelalte secții pentru a se întruni în colegiu pentru o perioadă de șase luni;
- cel puțin doi judecători supleanți, desemnați prin rotație dintre judecătorii aleși de secții pentru a se întruni în colegiu pentru o perioadă de șase luni.

b) Atunci când examinează o cerere de trimitere, în compunerea colegiului nu trebuie să intre niciun judecător care a luat parte la examinarea admisibilității sau a fondului cauzei respective.

c) Un judecător ales în numele unei părți contractante vizate de o cerere de trimitere sau resortisant al părții contractante respective nu poate face parte din colegiu atunci când acesta examinează cererea respectivă. De asemenea, un judecător ales în temeiul art. 29 sau al art. 30 din Regulament nu poate participa la examinarea cererii.

d) Dacă un membru al colegiului este împiedicat să participe pentru unul din motivele menționate la lit. b) sau c), este înlocuit de un judecător supleant, desemnat prin rotație dintre judecătorii aleși de secții pentru a se întruni în colegiu pentru o perioadă de șase luni.

e) Atunci când este sesizat cu o cerere de aviz consultativ formulată în temeiul art. 1 din Protocolul nr. 16 la Convenție, colegiul se compune potrivit dispozițiilor art. 93 din prezentul Regulament.

Articolul 25 – Constituirea secțiilor

1. Camerele prevăzute la art. 25 lit. b) din Convenție (denumite „secții” în prezentul Regulament) sunt constituite de Plenul Curții, la propunerea președintelui acesteia, pe o perioadă de trei ani cu începere din momentul alegerii titularilor funcțiilor prezidențiale ale Curții potrivit art. 8 din prezentul Regulament. Există cel puțin 4 secții.

2. Fiecare judecător este membru al unei secții. Compunerea secțiilor trebuie să fie echilibrată atât din punct de vedere geografic, cât și din punctul de vedere al reprezentării sexelor și să ia în considerare diferitele sisteme juridice existente în statele contractante.

3. Atunci când un judecător încetează să fie membru al Curții înainte de expirarea perioadei pentru care a fost constituită secția, succesorul său la Curte îl înlocuiește ca membru al secției.

4. În cazuri excepționale, președintele Curții poate face modificări în compunerea secțiilor dacă împrejurările o impun.

5. La propunerea președintelui, Plenul Curții poate constitui o secție suplimentară.

Articolul 26¹ – Constituirea camerelor

1. Camerele de șapte judecători prevăzute la art. 26 § 1 din Convenție pentru examinarea cauzelor deduse judecării Curții se constituie pe baza secțiilor după cum urmează.

a) Sub rezerva alin. (2) din prezentul articol și a art. 28 § 4 ultima teză din prezentul Regulament, pentru fiecare cauză în parte camera include președintele secției și judecătorul ales în numele părții contractante în cauză. Dacă acesta din urmă nu este membru al secției căreia i-a fost atribuită cererea în conformitate cu art. 51 sau art. 52 din prezentul Regulament, face parte din cameră ca membru de

---

1. Modificat la 17 iunie și 8 iulie 2002 și 6 mai 2013.

drept în conformitate cu art. 26 § 4 din Convenție. Art. 29 din prezentul Regulament se aplică dacă judecătorul respectiv este împiedicat să facă parte din complet sau se abține.

b) Ceilalți membri ai camerei sunt desemnați, prin rotație, de președintele secției dintre membrii secției respective.

c) Membrii secției, care nu au fost desemnați astfel, participă în cauză ca judecători supleanți.

2. Judecătorul ales în numele oricărei părți contractante în cauză sau, dacă este cazul, judecătorul ales sau judecătorul *ad-hoc* desemnat în conformitate cu art. 29 sau art. 30 din prezentul Regulament, poate fi scutit de președintele camerei să participe la ședințele consacrate aspectelor preparatorii sau procedurale. Pentru buna desfășurare a acestor ședințe, la acestea participă primul judecător supleant.

3. Chiar și după încheierea mandatului său, judecătorul continuă judecarea cauzelor la care a participat la examinarea fondului.

Articolul 27¹ – Comitetele

1. Comitete de trei judecători care aparțin aceleiași secții se constituie în conformitate cu art. 26 § 1 din Convenție. După consultarea președinților de secții, președintele Curții decide asupra numărului de comitete care urmează a fi create.

2. Comitetele se constituie pentru o perioadă de 12 luni, prin rotație, dintre membrii fiecărei secții, cu excepția președintelui de secție.

3. Dacă este cazul, membrii secției, inclusiv președintele secției, care nu sunt membrii unui comitet, pot fi chemați să judece în cauză. De asemenea, aceștia îi pot înlocui pe membrii care sunt împiedicați să judece.

4. Președinte al comitetului este membrul care are întâietate potrivit ordinii de precedență în cadrul secției.

Articolul 27A² – Completul de judecător unic

1. Completul de judecător unic se instituie în temeiul art. 26 § 1 din Convenție. După consultarea Biroului, președintele Curții stabilește numărul judecătorilor unici care trebuie numiți și face desemnările necesare în numele uneia sau mai multor părți contractante.

2. Judecă, de asemenea, în complet de judecător unic:

a) președinții secțiilor, atunci când își exercită competențele care le sunt conferite prin art. 54 § 2 lit. b) și 3 din prezentul Regulament;

b) vicepreședinții secțiilor desemnați pentru a se pronunța asupra cererilor de măsuri provizorii în conformitate cu art. 39 § 4 din prezentul Regulament.

3. În conformitate cu art. 26 § 3 din Convenție, un judecător nu poate judeca în complet de judecător unic nicio cerere introdusă împotriva părții contractante în numele căreia a fost ales. De asemenea, un judecător nu poate judeca în complet de judecător unic o cerere introdusă împotriva părții contractante al cărei resortisant este.

---

1. Modificat la 13 noiembrie 2006 și 16 noiembrie 2009.

2. Introdus la 13 noiembrie 2006 și modificat la 14 ianuarie 2013 și 9 septembrie 2019.

4. Judecătorii unici sunt desemnați pentru o perioadă de douăsprezece luni. Aceștia continuă să îndeplinească celelalte sarcini în cadrul secțiilor din care fac parte în conformitate cu art. 25 § 2 din prezentul Regulament.

5. În temeiul art. 24 § 2 din Convenție, atunci când se pronunță, fiecare judecător unic este asistat de un raportor nejudiciar.

Articolul 28¹ – Împiedicarea, abținerea sau recuzarea

1. Orice judecător este obligat să judece în toate cauzele care îi sunt atribuite, cu excepția situației în care, pentru unul dintre motivele menționate la alin. (2) din prezentul articol, nu poate participa la examinarea cauzei.

2. Niciun judecător nu poate participa la examinarea unei cauze dacă:

a) are un interes personal în cauză, rezultat de exemplu dintr-o legătură matrimonială sau părintească, dintr-o altă legătură de rudenie apropiată, dintr-o strânsă legătură personală sau profesională ori dintr-un raport de subordonare cu oricare dintre părți;

b) a intervenit anterior în cauză, fie ca agent, avocat, consilier al unei părți sau al unei persoane care are un interes în cauză, fie, la nivel național sau internațional, ca membru al unei alte instanțe sau al unei comisii de anchetă, sau în orice altă calitate;

c) desfășoară, în timp ce este judecător *ad-hoc* sau fost judecător ales care continuă să participe la examinarea cauzei în temeiul art. 26 § 3 din prezentul Regulament, activități politice sau administrative, ori activități profesionale incompatibile cu independența și imparțialitatea sa;

d) a exprimat în public, prin intermediul mass-media, în scris, prin acțiuni publice sau prin orice alte mijloace, opinii care, în mod obiectiv, sunt de natură să îi afecteze imparțialitatea;

e) pentru oricare alt motiv, independența și imparțialitatea sa pot fi, în mod legitim, puse la îndoială.

3. Orice judecător care, pentru unul dintre motivele menționate la alin. (2) din prezentul articol, se consideră împiedicat să facă parte din completul care trebuie să judece o anumită cauză, îl informează pe președintele secției în cel mai scurt termen, dacă este o cauză atribuită unui complet de comitet sau de cameră, care decide dacă judecătorul respectiv ar trebui să fie scutit de obligația de a face parte din complet. Dacă judecătorul respectiv sau președintele camerei ezită cu privire la existența sau inexistența uneia dintre cauzele de abținere enumerate la alin. (2) din prezentul articol, camera se pronunță în acest sens. Camera ascultă punctul de vedere al judecătorului respectiv, apoi deliberază și votează în absența acestuia. În scopul deliberării și al votării asupra acestui aspect, judecătorul respectiv este înlocuit de primul judecător supleant al camerei. Aceeași dispoziție se aplică în cazul în care participă la soluționarea cauzei în numele unei părți contractante în conformitate cu art. 29 și art. 30 din prezentul Regulament.

4. Numai părțile la procedură pot, pentru unul dintre motivele menționate la alin. (2) din prezentul articol, să solicite recuzarea unuia dintre judecătorii chemați să judece cauza respectivă. Orice astfel de cerere trebuie motivată în mod corespunzător și depusă în cel mai scurt termen de îndată ce autorul ia cunoștință de existența unor astfel de motive. Comitetul decide cu privire la cererea respectivă în conformitate cu procedura prevăzută la alin. (3) din prezentul articol. Părțile sunt informate cu privire la admiterea sau respingerea sa.

---

1. Modificat la 17 iunie și 8 iulie 2002, 13 decembrie 2004, 13 noiembrie 2006, 6 mai 2013 și 15 decembrie 2023

5. Dispozițiile de mai sus se aplică, *mutatis mutandis*, cauzelor cu care Marea Cameră a fost sesizată și – sub autoritatea președintelui Curții – judecătorilor desemnați ca judecător unic în temeiul art. 27 din Convenție sau judecătorilor permanenți în temeiul art. 39 din prezentul Regulament.

Articolul 29¹ – Judecătorii *ad-hoc*

1. a) Dacă judecătorul ales în numele unei părți contractante în cauză este împiedicat să facă parte dintr-o cameră, se abține sau este scutit, sau dacă un astfel de judecător nu a fost desemnat, președintele camerei desemnează un judecător *ad-hoc* pentru a participa la examinarea cauzei în conformitate cu art. 28 din prezentul Regulament pe baza unei liste prezentate în prealabil de partea contractantă, care include numele a trei-cinci persoane care îndeplinesc criteriile stabilite la alin. (1) lit. c) din prezentul articol și care sunt desemnate de aceasta ca fiind eligibile pentru funcția de judecător *ad-hoc* pentru o perioadă de patru ani, care poate fi reînnoită.

Lista, care trebuie să includă reprezentanți ai ambelor sexe, trebuie însoțită de o notă biografică a persoanelor care o compun. Acestea nu pot reprezenta, indiferent de titlu, o parte sau un terț intervenient în fața Curții

b) Procedura descrisă la alin. (1) lit. a) din prezentul articol se aplică dacă persoana astfel desemnată este împiedicată să participe la ședință sau se abține.

c) Un judecător *ad-hoc* trebuie să aibă calificările cerute de art. 21 § 1 din Convenție și să corespundă cerințelor de disponibilitate și de prezență enunțate la alin. (5) din prezentul articol. Pe parcursul mandatului său, un judecător *ad-hoc* nu poate reprezenta în fața Curții, indiferent de titlu, o parte sau un terț intervenient.

2. Președintele camerei desemnează un alt judecător ales în calitate de judecător *ad-hoc* atunci când:

a) la momentul comunicării cererii în temeiul art. 54 § 2 lit. b) din Regulament, partea contractantă în cauză nu a furnizat grefierului lista prevăzută la alin. (1) lit. a) din prezentul articol, sau

b) consideră că mai puțin de trei dintre persoanele indicate în listă corespund condițiilor stabilite la alin. (1) lit. c) din prezentul articol.

3. Președintele camerei poate decide să nu desemneze un judecător *ad-hoc* în conformitate cu alin. (1) lit. a) sau alin. (2) din prezentul articol decât la momentul în care partea contractantă ia cunoștință de cerere în conformitate cu art. 54 § 2 lit. b) din prezentul Regulament. În așteptarea deciziei președintelui camerei, primul judecător supleant face parte din complet.

4. Judecătorul *ad-hoc* depune jurământul sau face declarația solemnă prevăzută la art. 3 din Regulament la începutul primei ședințe consacrate examinării cauzei după desemnarea sa. Se face mențiune în acest sens în procesul-verbal.

5. Judecătorii *ad-hoc* trebuie să fie la dispoziția Curții și, sub rezerva art. 26 § 2 din Regulament, să asiste la întrunirile camerei.

6. Dispozițiile prezentului articol se aplică *mutatis mutandis* procedurii în fața unui colegiu al Marii Camere privind o cerere de aviz consultativ formulată în temeiul art. 1 din Protocolul nr. 16 la Convenție și procedurii în fața Marii Camere constituite pentru examinarea cererilor admise de colegiu.

---

1. Modificat la 17 iunie și 8 iulie 2002, 13 noiembrie 2006, 29 martie 2010, 6 mai 2013, 19 septembrie 2016, 16 aprilie 2018 și 3 iunie 2019.

Articolul 30¹ – Comunitatea de interese

1. Dacă două sau mai multe părți contractante, reclamante sau pârâte, au un interes comun, președintele camerei le poate invita să convină asupra desemnării, în calitate de judecător al comunității de interese, a unuia dintre judecătorii aleși în numele lor, desemnat pentru a face parte de drept din complet; în lipsa unui acord, președintele alege prin tragere la sorți pe judecătorul care urmează să facă parte din complet în calitate de judecător al comunității de interese.
2. Președintele camerei poate decide să nu invite părțile contractante în cauză să procedeze la desemnare în temeiul alin. (1) din prezentul articol până la aducerea cererii la cunoștința părților contractante pârâte în conformitate cu art. 54 § 2 din prezentul Regulament.
3. În cazul contestării existenței unui interes comun sau a oricărei alte chestiuni conexe, camera decide, dacă este cazul, după primirea observațiilor scrise ale părților contractante interesate.

---

1. Modificat la 7 iulie 2003.

Titlul II. Procedura

Capitolul I. Reguli generale

Articolul 31 – Posibilitatea unor derogări specifice

Dispozițiile prezentului titlu nu împiedică Curtea să deroge de la acestea, în cazul în care este necesar, cu ocazia examinării unei cauze speciale, după consultarea părților.

Articolul 32 – Instrucțiuni practice

Președintele Curții poate emite instrucțiuni practice, în special referitor la aspecte precum înfățișarea în instanță și depunerea observațiilor scrise sau a altor documente.

Articolul 33¹ – Publicitatea documentelor

1. Toate documentele în legătură cu o cerere, depuse la grefă de părți sau de terții intervenienți, cu excepția: a) celor depuse, astfel cum prevede art. 62 din prezentul Regulament, în cadrul negocierilor purtate în scopul soluționării pe cale amiabilă, sau b) celor prezentate în cadrul procedurii conduse în temeiul art. 44F din prezentul Regulament, sunt accesibile publicului potrivit modalităților practice edictate de grefier, cu excepția situației în care președintele camerei decide altfel, pentru motivele indicate la alin. (2) din prezentul articol, fie din oficiu, fie la cererea unei părți sau a oricărei persoane interesate.

2. Accesul publicului la un document sau la o parte a unui document poate fi restrâns în interesul moralei, al ordinii publice sau al securității naționale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților o impun, sau în măsura considerată strict necesară de către președintele camerei, atunci când, în împrejurări speciale, publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției.

3. Orice cerere de păstrare a confidențialității formulată în temeiul alin. (1) din prezentul articol trebuie să fie motivată și să precizeze dacă are ca obiect toate documentele unui dosar sau doar o parte dintre acestea.

Articolul 34² – Utilizarea limbilor oficiale

1. Limbile oficiale ale Curții sunt franceza și engleza.

2. Atunci când o cerere este introdusă în temeiul art. 34 din Convenție, toate comunicările cu reclamantul sau cu reprezentantul său și toate observațiile orale sau scrise formulate de reclamant sau de reprezentantul său, dacă nu au fost făcute sau redactate într-una din limbile oficiale ale Curții, trebuie să se facă sau să fie redactate în una din limbile oficiale ale părților contractante, atât timp cât cererea nu a fost comunicată unei părți contractante, în temeiul dispozițiilor prezentului Regulament. Dacă o parte contractantă este informată cu privire la introducerea unei cereri sau dacă cererea i se aduce la cunoștință în temeiul prezentului Regulament, cererea și anexele sale trebuie comunicate în limba în care reclamantul le-a depus la grefă.

3. a) Toate comunicările cu reclamantul sau cu reprezentantul său și toate observațiile orale sau scrise ale reclamantului sau ale reprezentantului său în legătură cu o ședință, sau care intervin după

---

1. Modificat la 17 iunie și 8 iulie 2002, 7 iulie 2003, 4 iulie 2005, 13 noiembrie 2006, 14 mai 2007, 4 noiembrie 2019 și 25 septembrie 2023.

2. Modificat la 13 decembrie 2004 și 19 septembrie 2016.

aducerea cererii la cunoștința unei părți contractante, trebuie să fie făcute sau redactate într-una dintre limbile oficiale ale Curții, cu excepția cazului în care președintele camerei autorizează utilizarea în continuare a limbii oficiale a părții contractante.

b) Dacă se acordă o astfel de autorizare, grefierul ia măsurile necesare în vederea interpretării sau traducerii, integrale sau parțiale, în franceză sau în engleză, a observațiilor orale sau scrise ale reclamantului, atunci când președintele camerei consideră necesară o asemenea măsură în interesul bunei desfășurări a procedurii.

c) În mod excepțional, președintele camerei poate condiționa autorizarea de suportarea de către reclamant, în tot sau în parte, a cheltuielilor astfel ocazionate.

d) Cu excepția cazului în care președintele camerei decide altfel, orice decizie adoptată în temeiul dispozițiilor de mai sus ale prezentului alineat rămâne aplicabilă în toate fazele ulterioare ale procedurii, inclusiv cele impuse de introducerea unei cereri de trimitere a cauzei în fața Marii Camere sau a unei cereri de interpretare sau de revizuire a hotărârii în conformitate cu art. 73, art. 79, respectiv art. 80 din prezentul Regulament.

4. a) Toate comunicările cu o parte contractantă care este parte în litigiu și toate observațiile orale sau scrise care provin de la această parte trebuie să se facă sau să fie redactate într-una din limbile oficiale ale Curții. Președintele camerei poate autoriza partea contractantă să utilizeze limba sau una din limbile sale oficiale pentru observațiile sale, orale sau scrise.

b) Dacă se acordă o asemenea autorizare, partea care a solicitat-o trebuie:

i. să depună o traducere în franceză sau în engleză a observațiilor scrise, într-un termen stabilit de președintele camerei, grefierul având posibilitatea de a lua măsurile necesare pentru a asigura traducerea documentelor pe cheltuiala părții contractante, dacă aceasta nu a depus traducerea în termenul care i-a fost acordat;

ii. să suporte cheltuielile necesare interpretării în engleză sau în franceză a observațiilor orale, grefierului revenindu-i sarcina de a lua măsurile necesare pentru a asigura interpretarea.

c) Președintele camerei poate da instrucțiuni unei părți contractante care este parte în litigiu să depună, într-un termen determinat, o traducere sau un rezumat în franceză sau în engleză al tuturor sau al anumitor documente anexate observațiilor scrise sau al oricărui alt document relevant, sau extrase de pe asemenea documente.

d) Literele de mai sus ale prezentului alineat se aplică, *mutatis mutandis*, terților intervenienți în temeiul art. 44 din prezentul Regulament, precum și în cazul utilizării unei limbi neoficiale de către un asemenea terț.

5. În scopul facilitării înțelegerii conținutului lor de către reclamant, președintele camerei poate invita partea contractantă pârâtă să depună o traducere a observațiilor sale scrise în limba sau una dintre limbile sale oficiale.

6. Orice martor, expert sau altă persoană care se înfățișează înaintea Curții poate utiliza propria sa limbă, dacă nu cunoaște îndeajuns niciuna dintre cele două limbi oficiale. În acest caz, grefierul ia măsurile necesare în vederea asigurării interpretării sau a traducerii.

7. Cererea de aviz consultativ adresată Curții de o instanță în temeiul art. 1 din Protocolul nr. 16 la Convenție, cu respectarea condițiilor descrise la art. 92 din prezentul Regulament, poate fi formulată în limba națională oficială utilizată în procedura internă. În cazul în care limba respectivă nu este una dintre limbile oficiale ale Curții, trebuie depusă o traducere a cererii în limba engleză sau franceză într-un termen care este stabilit de președintele Curții.

Articolul 35 – Reprezentarea părților contractante

Părțile contractante sunt reprezentate de agenți, care pot fi asistați de avocați sau de consilieri.

Articolul 36¹ – Reprezentarea reclamantilor

1. Persoanele fizice, organizațiile neguvernamentale și grupurile de particulari prevăzute la art. 34 din Convenție pot să depună inițial cererile fie personal, fie prin reprezentant.

2. Odată cererea comunicată părții contractante pârâte în temeiul art. 54 § 2 lit. b) din prezentul Regulament, reclamantul trebuie să fie reprezentat în conformitate cu alin. (4) din prezentul articol, cu excepția cazului în care președintele camerei hotărăște altfel.

3. Reclamantul trebuie să fie astfel reprezentat la orice ședință decisă de cameră, cu excepția cazului în care președintele camerei îl autorizează, în mod excepțional, să-și susțină cauza el însuși, sub rezerva ca, dacă este necesar, să fie asistat de un avocat sau de un alt reprezentant autorizat.

4. a) Reprezentantul care acționează pe seama unui reclamant în temeiul alin. (2) și al alin. (3) din prezentul articol trebuie să fie un avocat abilitat să își exercite profesia în oricare dintre statele contractante și care are reședința pe teritoriul unuia dintre acestea, sau orice altă persoană autorizată de președintele camerei.

b) În împrejurări excepționale, în orice moment al procedurii, președintele camerei poate să decidă, atunci când consideră că circumstanțele sau conduita avocatului sau a altei persoane desemnate conform alineatului precedent o impun, că avocatul sau acea persoană nu mai poate să-l reprezinte sau să-l asiste pe reclamant și că acesta trebuie să își desemneze un alt reprezentant.

c) În situații excepționale și în orice etapă a procedurii privind o anumită cerere, președintele camerei poate decide, atunci când consideră că circumstanțele sau conduita avocatului sau a persoanei desemnate în conformitate cu lit. a) de mai sus, că avocatul sau această persoană nu-l mai poate reprezenta sau asista pe reclamant în cadrul procedurii respective și că acesta ar trebui să caute un alt reprezentant. Reprezentantului trebuie să i se ofere posibilitatea de a se exprima înainte de decizia președintelui camerei.

5. a) Avocatul sau reprezentantul autorizat de reclamant, sau însuși reclamantul care a cerut să își apere singur interesele, trebuie, chiar și în ipoteza în care obține autorizarea prevăzută la lit. b) a alin. (4) din prezentul articol, să înțeleagă suficient una din limbile oficiale ale Curții.

b) Dacă nu se pot exprima cu ușurință într-una din limbile oficiale ale Curții, președintele camerei poate, în temeiul art. 34 § 3 din prezentul Regulament, să autorizeze utilizarea uneia dintre limbile oficiale ale părților contractante.

Articolul 37² – Comunicări, notificări și citații

1. Comunicările și notificările adresate agenților sau avocaților părților se consideră adresate părților înseși.

2. Dacă pentru o comunicare, notificare sau citație destinată altor persoane decât agenții sau avocații părților, Curtea consideră că este necesar concursul guvernului statului pe teritoriul căruia produce efecte comunicarea, notificarea sau citația, președintele Curții se adresează în mod direct acelui guvern, pentru a obține facilitățile necesare efectuării acestor acte.

---

1. Modificat la 7 iulie 2003 și 7 februarie 2022.

2. Modificat la 7 iulie 2003.

Articolul 38 – Observații scrise

1. Observațiile scrise sau alte documente nu pot fi depuse decât în termenul stabilit de președintele camerei sau de judecătorul raportor, după caz, în conformitate cu prezentul Regulament. Observațiile scrise sau alte documente depuse în afara acestui termen sau cu nerespectarea unei instrucțiuni practice emise în conformitate cu art. 32 din prezentul Regulament nu pot fi incluse în dosar, cu excepția cazului în care președintele camerei hotărăște altfel.

2. Data care se ia în considerare pentru calcularea termenului prevăzut la alin. (1) din prezentul articol este data certificată a trimiterii documentului sau, în lipsa acesteia, data primirii la grefă a acestuia.

Articolul 38A¹ – Examinarea aspectelor de procedură

Aspectele de procedură care necesită o decizie a camerei se soluționează la momentul examinării cauzei, dacă președintele camerei nu hotărăște altfel.

Articolul 39² – Măsurile provizorii

1. Camera sau, dacă este cazul, președintele secției sau un judecător de serviciu desemnat în conformitate cu alin. (4) din prezentul articol pot, fie la cererea unei părți sau a oricărei persoane interesate, fie din oficiu, să indice părților orice măsură provizorie care ar trebui să fie adoptată în interesul părților ori al bunei desfășurări a procedurii.

2. Dacă este cazul, Comitetul de Miniștri este informat de îndată cu privire la măsurile adoptate într-o cauză.

3. Camera sau, dacă este cazul, președintele secției sau un judecător de serviciu desemnat în conformitate cu alin. (4) din prezentul articol pot invita părțile să prezinte informații cu privire la orice problemă legată de aplicarea măsurilor provizorii indicate.

4. Președintele Curții poate desemna vicepreședinți de secție ca judecători de serviciu pentru soluționarea cererilor de măsuri provizorii.

Articolul 40 – Comunicarea unei cereri în regim de urgență

În caz de urgență, cu autorizarea președintelui camerei, grefierul poate, fără a aduce atingere oricăror alte acte procedurale efectuate și prin orice mijloace disponibile, să informeze o parte contractantă în cauză cu privire la introducerea unei cereri și obiectul acesteia pe scurt.

Articolul 41³ – Ordinea soluționării cauzelor

Pentru a determina ordinea în care trebuie să fie soluționate cauzele, Curtea ia în considerare importanța și urgența problemelor ridicate, în funcție de anumite criterii definite. Cu toate acestea, camera sau președintele acesteia pot să deroge de la aceste criterii și să decidă examinarea unei cereri cu prioritate.

---

1. Introdus la 17 iunie și 8 iulie 2002.

2. Modificat la 4 iulie 2005, 16 ianuarie 2012 și 14 ianuarie 2013.

3. Modificat la 17 iunie și 8 iulie 2002 și 29 iunie 2009.

Articolul 42 – Conexarea și examinarea simultană a cererilor (fostul articolul 43)

1. Camera poate dispune, la cererea unei părți sau din oficiu, conexarea a două sau a mai multor cereri.
2. După consultarea părților, președintele camerei poate dispune să se procedeze la examinarea simultană a unor cauze atribuite aceleiași camere, fără a aduce atingere deciziei camerei privitoare la conexarea acelor cereri.

Articolul 43¹ – Scoaterea de pe rol și repunerea pe rol (fostul articolul 44)

1. În orice stadiu al procedurii, Curtea poate hotărî scoaterea de pe rol a unei cauze, în condițiile art. 37 din Convenție.
2. Atunci când o parte contractantă reclamantă aduce la cunoștința grefierului că nu mai dorește să mențină cererea, camera poate scoate cererea de pe rolul Curții, în conformitate cu art. 37 din Convenție, dacă cealaltă parte contractantă sau celelalte părți contractante interesate în cauză acceptă renunțarea la judecată.
3. În cazul soluționării pe cale amiabilă prevăzută la art. 39 din Convenție, scoaterea de pe rolul Curții a cererii se face prin decizie. În conformitate cu art. 39 § 4 din Convenție, această decizie este transmisă Comitetului de Miniștri care supraveghează respectarea termenilor soluționării pe cale amiabilă astfel cum sunt prevăzuți în decizie. În celelalte cazuri prevăzute la art. 37 din Convenție, scoaterea de pe rol a cererii se face prin hotărâre dacă cererea a fost declarată admisibilă sau prin decizie dacă cererea a fost declarată inadmisibilă. În cazul în care cererea este scoasă de pe rol printr-o hotărâre, odată ce respectiva hotărâre a devenit definitivă, președintele camerei o comunică Comitetului de Miniștri pentru a permite acestuia să supravegheze, în conformitate cu art. 46 § 2 din Convenție, executarea oricăror obligații în raport cu care a putut fi condiționată renunțarea la judecată sau soluționarea litigiului.
4. Atunci când o cerere este scoasă de pe rol în temeiul art. 37 din Convenție, cheltuielile sunt lăsate la aprecierea Curții. Dacă aceste cheltuieli sunt acordate printr-o decizie de scoatere de pe rol a unei cereri care nu a fost declarată admisibilă, președintele camerei transmite decizia Comitetului de Miniștri.
5. Atunci când o cerere este scoasă de pe rol în temeiul art. 37 din Convenție, Curtea poate decide repunerea sa pe rol dacă apreciază că circumstanțe excepționale justifică acest lucru.

Articolul 44² – Terții intervenienți

1. a) Atunci când o cerere introdusă în temeiul art. 33 sau al art. 34 din Convenție este adusă la cunoștința părții contractante pârâte în temeiul art. 51 § 1 sau al art. 54 § 2 lit. b) din prezentul Regulament, grefierul comunică, în același timp, o copie a cererii oricărei alte părți contractante al cărei resortisant este reclamant în cauză. Notifică, de asemenea, dacă este cazul, acestei părți contractante decizia de a organiza o ședință în cauză.
b) Dacă o parte contractantă dorește să își exercite dreptul în temeiul art. 36 § 1 din Convenție de a prezenta observații scrise sau de a lua parte la o ședință, aceasta trebuie să informeze grefierul în scris nu mai târziu de 12 săptămâni de la comunicarea sau de la notificarea prevăzută la alineatul precedent. Președintele camerei poate, în mod excepțional, să stabilească un alt termen.

---

1. Modificat la 17 iunie și 8 iulie 2002, 7 iulie 2003, 13 noiembrie 2006 și 2 aprilie 2012.

2. Modificat la 17 iulie 2003, 13 noiembrie 2006, 19 septembrie 2016, 3 iunie 2022 și 3 martie 2023.

2. În cazul în care Comisarul pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei dorește să-și exercite dreptul de a prezenta observații scrise în temeiul art. 36 § 3 din Convenție, acesta trebuie să informeze grefierul în scris nu mai târziu de 12 săptămâni de la publicarea în HUDOC (baza jurisprudenței Curții) a informației conform căreia cererea a fost adusă la cunoștința părții contractante pârâte. În cazul în care Comisarul pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei dorește să-și exercite dreptul de a lua parte la o ședință a camerei în temeiul art. 36 § 3 din Convenție, acesta trebuie să informeze grefierul în scris nu mai târziu de 4 săptămâni de la publicarea pe pagina de internet a Curții a informației privind decizia camerei de a organiza o ședință. Președintele camerei poate, în mod excepțional, să stabilească un alt termen.

În cazul în care Comisarul pentru Drepturile Omului nu poate participa în persoană la procedura în fața Curții, acesta indică numele membrului sau membrilor biroului desemnați să îl reprezinte. Acesta poate fi asistat de un consilier.

3. a) Odată cererea adusă la cunoștința părții contractante pârâte în temeiul art. 51 § 1 sau al art. 54 § 2 lit. b) din prezentul Regulament, președintele camerei poate, în interesul bunei administrări a justiției, astfel cum se prevede la art. 36 § 2 din Convenție, să invite sau să autorizeze orice parte contractantă care nu este parte la procedură sau orice persoană interesată, alta decât reclamantul, să depună observații scrise sau, în cazuri excepționale, să ia parte la ședință.

b) Cererile de autorizare făcute în acest scop trebuie să fie motivate corespunzător și prezentate în scris în una din limbile oficiale, astfel cum se prevede la art. 34 § 4 din prezentul Regulament. Cererile de autorizare pentru prezentarea de observații scrise trebuie depuse nu mai târziu de 12 săptămâni de la publicarea în HUDOC (baza jurisprudenței Curții) a informației conform căreia cererea a fost adusă la cunoștința părții contractante pârâte. Cererile de autorizare pentru a participa la o ședință a camerei trebuie depuse nu mai târziu de 4 săptămâni de la publicarea pe pagina de internet a Curții a informației privind decizia camerei de a organiza o ședință. Președintele camerei poate, în mod excepțional, să stabilească un alt termen.

4. a) În cauzele care trebuie examinate de Marea Cameră, termenele prevăzute la alineatele precedente curg de la publicarea pe pagina de internet a Curții a informației privind decizia camerei de desesizare în favoarea Marii Camere, în temeiul art. 72 § 1 din prezentul Regulament, sau a deciziei colegiului Marii Camere de admitere a cererii unei părți de trimitere a cauzei în fața Marii Camere, în temeiul art. 73 § 2 din prezentul Regulament.

b) Termenele stabilite în prezentul articol pot fi prorogate, în mod excepțional, de președintele camerei dacă sunt aduse suficiente argumente care să justifice asemenea măsură.

5. Orice invitație sau autorizare prevăzută la alin. (3) lit. a) din prezentul articol se supune oricăror condiții, inclusiv termene, stabilite de președintele camerei. În cazul nerespectării acestor condiții, președintele poate hotărî să nu depună observațiile la dosarul cauzei sau să limiteze participarea la ședințe în măsura în care consideră adecvat acest lucru.

6. Observațiile scrise prezentate în temeiul prezentului articol trebuie să fie redactate într-una din limbile oficiale, astfel cum prevede art. 34 § 4 din prezentul Regulament. Grefierul le transmite părților care, sub rezerva condițiilor, inclusiv a termenelor, stabilite de președintele camerei, sunt autorizate să răspundă în scris sau, dacă este cazul, în cadrul ședinței.

7. Dispozițiile prezentului articol se aplică *mutatis mutandis* procedurii urmate atunci când Marea Cameră emite un aviz consultativ în temeiul art. 2 din Protocolul nr. 16 la Convenție. Președintele Marii Camere stabilește termenele pentru terții intervenienți.

Articolul 44A¹ – Obligația de a coopera cu Curtea

Părțile au obligația de a coopera pe deplin în desfășurarea procedurii și, în special, de a lua măsurile care le stau în putere și pe care Curtea le consideră necesare bunei administrări a justiției. Această obligație incumbă, de asemenea, dacă este cazul, și părților contractante care nu sunt părți la procedură.

Articolul 44B² – Nerespectarea unei dispoziții a Curții

Atunci când o parte nu se conformează unei dispoziții a Curții privind desfășurarea procedurii, președintele camerei poate lua orice măsură pe care o consideră adecvată.

Articolul 44C³ – Lipsa participării efective

1. Atunci când o parte nu prezintă probele sau informațiile solicitate de Curte ori nu divulgă, din proprie inițiativă, informații relevante sau atunci când, în alt fel, nu participă efectiv la procedură, Curtea poate trage concluziile pe care le consideră adecvate.
2. Abținerea sau refuzul unei părți contractante pârâte de a participa efectiv la procedură nu constituie în sine un motiv pentru care camera să întrerupă examinarea cererii.

Articolul 44D⁴ – Interdicția de reprezentare sau de asistență a părților în fața Curții

1. Președintele Curții poate decide, în circumstanțe excepționale, în cazul în care consideră că conduita avocatului sau a persoanei desemnate în conformitate cu art. 36 § 4 lit. a) din prezentul Regulament justifică acest lucru, că avocatul sau persoana respectivă nu mai poate reprezenta sau asista părțile în fața Curții. Decizia de excludere poate fi luată pe durată determinată sau nedeterminată.
2. Decizia de excludere trebuie motivată și luată la propunerea unei camere și după ce persoana vizată și orice guvern sau barou în cauză au avut posibilitatea de a prezenta observații. Persoana vizată și orice guvern sau barou în cauză trebuie informați cu privire la decizie.
3. La cererea motivată a persoanei excluse în temeiul alin. (1), președintele Curții poate, după consultarea, dacă este cazul, a camerei menționate la alin. (2), precum și a oricărui guvern și barou în cauză, să restabilească drepturile de reprezentare desființate. Persoana vizată și orice guvern sau barou în cauză trebuie informați cu privire la o astfel de decizie.

Articolul 44E⁵ – Retragerea cererii

Astfel cum prevede art. 37 § 1 lit. a) din Convenție, dacă o parte contractantă reclamantă ori un reclamant individual nu dorește să mai mențină cererea, camera poate să o scoată de pe rolul Curții, în conformitate cu art. 43 din prezentul Regulament.

---

1. Introdus la 13 decembrie 2004.
2. Introdus la 13 decembrie 2004.
3. Introdus la 13 decembrie 2004.
4. Introdus la 13 decembrie 2004 și modificat la 7 februarie 2022.
5. Introdus la 13 decembrie 2004.

Articolul 44F¹ – Gestionarea documentelor foarte sensibile

1. a) În sensul prezentului articol, termenul „document” include orice informație sau document, în formă fizică sau electronică, precum și orice element al unui astfel de document. Prin „parte” sau „părți” se înțelege:

i) orice parte contractantă;

ii) reclamantul (persoană fizică, organizație neguvernamentală sau grup de particulari) care a introdus o cerere în temeiul art. 34 din Convenție;

În sensul prezentului articol, termenul „comitet” înseamnă un complet de trei judecători constituit, în conformitate cu alin. (4) din prezentul articol, în scopul examinării unei cereri prezentate în temeiul prezentului articol.

2. În cazul în care, în orice stadiu al procedurii, o parte contractantă consideră că divulgarea unui anumit document către o parte sau către public ar aduce atingere intereselor securității sale naționale sau în cazul în care reclamantul consideră că o astfel de divulgare ar aduce atingere oricăruia dintre interesele sale la fel de imperioase, documentul nu este divulgat dacă partea în cauză solicită acest lucru, iar aceasta are dreptul de a obține soluționarea aspectului respectiv în conformitate cu prezentul articol. Nu este necesară prezentarea documentului în cauză în același timp cu cererea în fața Curții.

3. Acest articol se aplică și în cazul persoanei care a fost invitată, în temeiul art. A1 din anexa la prezentul Regulament (privind măsurile de cercetare judecătorească), să prezinte un document și a refuzat să facă acest lucru sau a adus problema în atenția unei părți pentru motivul că divulgarea ar aduce atingere intereselor acesteia din urmă.

4. Cererea prezentată de o parte în temeiul alin. (2) din prezentul articol este atribuită comitetului compus din judecători care nu sunt membri ai camerei desemnate să se pronunțe asupra admisibilității sau fondului cauzei; comitetul poate indica toate măsurile pe care le consideră necesare pentru a furniza camerei elementele necesare pentru continuarea examinării cauzei în temeiul alin. (7) din prezentul articol și poate facilita punerea în aplicare a acestor măsuri.

5. În cazul în care o parte consideră că divulgarea unui document ar aduce atingere intereselor sale, aceasta va lua toate măsurile rezonabile, acționând împreună cu camera sau cu comitetul, precum și, dacă este cazul, cu orice altă parte, și având în vedere obligațiile care decurg din art. 38 din Convenție și din art. 44A din prezentul Regulament, pentru a încerca să găsească o soluție printr-o modalitate de cooperare și într-un termen rezonabil. Aceste măsuri (luate separat sau coroborate) pot include următoarele:

a) modificarea sau clarificarea cererii menționate la alin. (2) din prezentul articol;

b) să solicite camerei sau comitetului să decidă cu privire la relevanța documentelor solicitate;

c) un acord privind condițiile în care s-ar putea acorda asistență, inclusiv prin furnizarea de rezumate sau versiuni cenzurate ale documentului, impunerea de restricții asupra divulgării, recurgerea la procedura cu ușile închise sau *ex parte*, sau aplicarea altor măsuri de protecție; sau

d) un acord privind garanțiile practice și procedurale pentru păstrarea și consultarea documentului la greafă.

6. De îndată ce au fost luate toate măsurile rezonabile posibile pentru soluționarea problemei prin mijloace de cooperare și în cazul în care partea în cauză consideră că nu există mijloace sau condiții în care documentul ar putea fi prezentat sau dezvăluit fără a aduce atingere intereselor sale, aceasta

---

1. Introdus la 25 septembrie 2023.

informează camera sau comitetul cu privire la motivele specifice ale poziției sale, cu excepția cazului în care o descriere specifică a acestor motive ar aduce atingere intereselor respective.

7. Ulterior, numai în cazul în care camera consideră că documentul este esențial pentru examinarea cauzei:

a) aceasta poate, prin derogare de la principiul contradictorialității și în limita la ceea ce, în opinia sa, este strict necesar pentru buna administrare a justiției, să ia în considerare documentul în forma aprobată de partea în cauză, în cazul în care camera se află în posesia documentului. Procedând astfel, camera ține seama de faptul că cealaltă parte nu a avut posibilitatea să formuleze observații cu privire la acest document. La pronunțarea hotărârii sau a deciziei, camera va lua în considerare în mod corespunzător natura delicată a oricărui document astfel examinat;

b) în orice altă situație, camera poate trage concluziile pe care le consideră adecvate.

Capitolul II – Despre formularea acțiunii

Articolul 45 – Semnăturile

1. Orice cerere formulată în temeiul art. 33 sau al art. 34 din Convenție trebuie să fie prezentată în scris și semnată de către reclamant sau de către reprezentantul său.
2. Atunci când cererea este prezentată de o organizație neguvernamentală sau de un grup de particulari, este semnată de către persoanele împuternicite să reprezinte organizația sau grupul. Camera sau comitetul în cauză decid dacă persoanele care au semnat cererea aveau competența necesară în acest sens.
3. Atunci când un reclamant este reprezentat în conformitate cu art. 36 din prezentul Regulament, reprezentantul sau reprezentanții săi trebuie să prezinte o împuternicire sau o procură scrisă.

Articolul 46¹ – Conținutul unei cereri interstatale

Orice parte contractantă sau orice părți contractante care doresc să introducă o cerere în fața Curții în temeiul art. 33 din Convenție depun la grefă textul acesteia, care trebuie să cuprindă:

- a) numele părții contractante împotriva căreia este îndreptată cererea;
- b) o expunere a faptelor;
- c) o expunere a pretenției sau a pretențiilor încălcări ale Convenției și a argumentelor relevante;
- d) o expunere privind îndeplinirea condițiilor de admisibilitate (epuizarea căilor de recurs interne și respectarea termenului de 6 luni) prevăzute la art. 35 § 1 din Convenție;
- e) obiectul cererii și o precizare în linii generale a cererii de reparație echitabilă eventual formulate în temeiul art. 41 din Convenție pentru partea sau părțile pretins lezate;
- f) numele și adresa persoanei sau a persoanelor desemnate în calitate de agenți;
la care se anexează:
- g) copii ale tuturor documentelor relevante și, în special, ale hotărârilor judecătorești sau de altă natură, privitoare la obiectul cererii.

Articolul 47² – Conținutul unei cereri individuale

1. Orice cerere în temeiul art. 34 din Convenție se face pe formularul pus la dispoziție de grefă, cu excepția cazului în care Curtea hotărăște altfel. Aceasta trebuie să conțină toate informațiile cerute în părțile relevante din formularul de cerere și să indice:
  - a) numele, data nașterii, cetățenia și adresa reclamantului și, atunci când reclamantul este o persoană juridică, denumirea completă, data înființării sau a înregistrării, numărul de înregistrare oficial (dacă este cazul) și adresa oficială;
  - b) numele, adresa, numărul de telefon și fax și adresa de e-mail ale reprezentantului acestuia, dacă este cazul;
  - c) dacă reclamantul are un reprezentant, data și semnătura originală a reclamantului în rubrica din formularul de cerere rezervată pentru procură; în rubrica respectivă trebuie să figureze și semnătura

---

1. Modificat la 1 iunie 2015.

2. Modificat la 17 iunie și 8 iulie 2002, 11 decembrie 2007, 22 septembrie 2008, 6 mai 2013, 1 iunie și 5 octombrie 2015 și 18 ianuarie 2024.

originală a reprezentantului prin care arată că acceptă să îl reprezinte pe reclamant; Curtea poate accepta copii ale semnăturilor sau ale altor forme de procură valabile în dreptul intern al părților contractante, în cazul în care sunt furnizate motive imperioase pentru nerespectarea acestor cerințe, iar modelul de procură pus la dispoziție de Curte, cu semnăturile originale, este comunicat Curții într-un termen rezonabil;

d) partea sau părțile contractante împotriva cărora este îndreptată cererea;

e) o expunere succintă și lizibilă a faptelor;

f) o expunere succintă și lizibilă a pretensei sau a pretenzelor încălcări ale Convenției și a argumentelor relevante;

g) o expunere succintă și lizibilă privind respectarea de către reclamant a condițiilor de admisibilitate prevăzute la art. 35 § 1 din Convenție.

2. a) Toate informațiile prevăzute la lit. e)–g) de la alin. (1) de mai sus trebuie să fie prezentate în partea relevantă din formularul de cerere și trebuie să fie suficiente pentru a permite Curții să stabilească, fără a fi nevoie să consulte alte documente, natura și obiectul cererii.

b) Reclamantul poate totuși completa informațiile respective anexând la formularul de cerere un document de cel mult 20 pagini prin care prezintă în detaliu faptele, pretensele încălcări ale Convenției și argumentele relevante.

3.1. Formularul de cerere trebuie să fie semnat de reclamant sau de reprezentantul acestuia și trebuie să fie însoțit de:

a) copii ale documentelor referitoare la deciziile sau măsurile denunțate, judiciare sau de altă natură;

b) copii ale documentelor și deciziilor care dovedesc că reclamantul a epuizat căile de recurs interne și a respectat termenul prevăzut la art. 35 § 1 din Convenție;

c) dacă este cazul, copii ale documentelor referitoare la orice altă procedură internațională de anchetă sau de reglementare;

d) atunci când reclamantul este o persoană juridică, astfel cum se prevede la alin. (1) lit. a) din prezentul articol, documentul (documentele) care demonstrează că persoana care a depus cererea are calitatea sau autoritatea pentru reprezentarea reclamantului.

3.2. Documentele depuse în sprijinul cererii trebuie să figureze pe o listă în ordine cronologică, să fie numerotate consecutiv și să fie identificate în mod clar.

4. Reclamantul care nu dorește ca identitatea lui să fie dezvăluită trebuie să precizeze acest lucru și să prezinte o expunere a motivelor care justifică derogarea de la regula publicității procedurii în fața Curții. Curtea poate să autorizeze păstrarea anonimului sau să decidă acordarea acestuia din oficiu.

5.1. În cazul nerespectării obligațiilor enumerate la alin. (1)–(3) din prezentul articol, Curtea nu examinează cererea, cu excepția cazului în care:

a) reclamantul a furnizat o explicație satisfăcătoare pentru neîndeplinirea cerinței în cauză;

b) cererea privește luarea de măsuri provizorii;

c) Curtea decide în alt mod, din oficiu sau la cererea unui reclamant.

5.2. Curtea poate solicita reclamantului, în orice caz, să depună într-un termen determinat toate informațiile sau documentele utile, în forma sau modul pe care le consideră adecvate.

6. a) În sensul art. 35 § 1 din Convenție, data introducerii cererii se consideră a fi data la care un formular de cerere care îndeplinește cerințele prevăzute de prezentul articol este trimis Curții, iar data expedierii se consideră a fi data poștei.

b) Cu toate acestea, pentru motive justificate, Curtea poate să decidă reținerea unei alte date.

7. Reclamantul trebuie să informeze Curtea cu privire la orice schimbare a adresei sale și despre orice fapt relevant privitor la examinarea cererii sale.

Capitolul III – Judecătorii raportori

Articolul 48¹ – Cererile interstatale

1. Atunci când Curtea este sesizată în temeiul art. 33 din Convenție, camera constituită pentru examinarea cauzei desemnează ca judecător(i) raportor(i) unul sau mai mulți dintre membrii săi, pe care îl (îi) însărcinează să îi prezinte un raport privind admisibilitatea, după primirea observațiilor părților contractante în cauză.

2. Judecătorul sau judecătorii raportori supun camerei rapoartele, proiectele de texte și alte documente susceptibile a ajuta camera și pe președintele acesteia în îndeplinirea atribuțiilor ce le revin.

Articolul 49² – Cererile individuale

1. Atunci când elementele prezentate de reclamant sunt suficiente, prin ele însele, să arate că cererea este inadmisibilă sau că ar trebui scoasă de pe rol, aceasta este examinată de un judecător unic, cu excepția cazului în care există un motiv special pentru a se proceda altfel.

2. Atunci când Curtea este sesizată în temeiul art. 34 din Convenție și când cererea pare să justifice examinarea sa de către o cameră sau de către un comitet care își exercită funcțiile în conformitate cu art. 53 § 2 din prezentul Regulament, președintele secției căreia i-a fost atribuită cauza desemnează un judecător care examinează cererea în calitate de judecător raportor.

3. În cursul examinării, judecătorul raportor:

a) poate cere părților să îi prezinte, într-un anumit termen, toate informațiile privitoare la fapte, documente sau orice alte elemente pe care le consideră pertinente;

b) hotărăște dacă cererea trebuie examinată de un judecător unic, un comitet sau o cameră, știind că președintele secției poate dispune ca cererea să fie supusă spre examinare unei camere sau unui comitet.

c) prezintă rapoarte, proiecte de texte sau alte documente care pot ajuta camera, comitetul sau pe președinții acestora în îndeplinirea atribuțiilor care le revin.

Articolul 50 – Procedura în fața Marii Camere

Atunci când o cauză a fost atribuită Marii Camere în temeiul art. 30 sau al art. 43 din Convenție, președintele Marii Camere desemnează ca judecător(i) raportor(i) unul dintre membrii săi sau, în cazul unei cereri interstatale, unul sau mai mulți dintre membrii săi.

---

1. Modificat la 17 iunie și 8 iulie 2002.

2. Modificat la 17 iunie și 8 iulie 2002, 4 iulie 2005, 13 noiembrie 2006 și 14 mai 2007.

Capitolul IV – Procedura examinării admisibilității

Cererile interstatale

Articolul 51¹ – Repartizarea cererilor și procedura subsecventă

1. Atunci când o cerere este introdusă în temeiul art. 33 din Convenție, președintele Curții o aduce imediat la cunoștința părții contractante pârâte și o repartizează unei secții.
2. În conformitate cu art. 26 § 1 lit. a) din prezentul Regulament, judecătorii aleși în numele părților contractante reclamante și pârâte sunt membri de drept ai camerei constituite pentru examinarea cauzei. Art. 30 din prezentul Regulament se aplică dacă cererea care a fost introdusă de mai multe părți contractante sau dacă cererile având același obiect, introduse de mai multe părți contractante, sunt examinate împreună, conform dispozițiilor art. 42 din prezentul Regulament.
3. În momentul repartizării cererii unei secții, președintele secției constituie camera în conformitate cu art. 26 § 1 din prezentul Regulament și invită partea contractantă pârâtă să prezinte în scris observațiile sale privind admisibilitatea cererii. Grefierul comunică observațiile astfel obținute părții contractante reclamante, care poate prezenta, în scris, observații ca răspuns.
4. Înainte de pronunțarea deciziei privind admisibilitatea cererii, camera sau președintele acesteia poate decide să invite părțile să îi prezinte în scris observații suplimentare.
5. Se organizează o ședință privind admisibilitatea dacă una sau mai multe părți contractante aflate în cauză solicită acest lucru sau camera decide, din oficiu, astfel.
6. Înainte de stabilirea procedurii scrise și, dacă este cazul, a procedurii orale, președintele camerei consultă părțile.

Cererile individuale

Articolul 52² – Repartizarea cererii unei secții

1. Președintele Curții repartizează unei secții orice cerere introdusă în temeiul art. 34 din Convenție, asigurându-se o repartizare echitabilă a volumului de activitate între secții.
2. Camera de șapte judecători prevăzută la art. 26 § 1 din Convenție se compune din președintele secției respective, în conformitate cu art. 26 § 1 din prezentul Regulament.
3. În așteptarea constituirii unei camere, în conformitate cu alin. (2) din prezentul articol, președintele secției își exercită competențele conferite de prezentul Regulament președintelui camerei.

Articolul 52A³ – Procedura în fața judecătorului unic

1. În conformitate cu art. 27 din Convenție, judecătorul unic poate declara inadmisibilă o cerere introdusă în temeiul art. 34 sau o poate scoate de pe rol atunci când o asemenea decizie poate fi luată fără o examinare suplimentară. Această decizie este definitivă. Este motivată pe scurt. Se comunică reclamantului.

---

1. Modificat la 17 iunie și 8 iulie 2002.

2. Modificat la 17 iunie și 8 iulie 2002.

3. Introdus la 13 noiembrie 2006 și modificat la 9 septembrie 2019 și 4 noiembrie 2019.

2. În cazul în care judecătorul unic nu ia niciuna din deciziile prevăzute la alin. (1) din prezentul articol, transmite cererea pentru examinare fie unui comitet, fie unei camere.

Articolul 53¹ – Procedura în fața unui comitet

1. În conformitate cu art. 28 § 1 lit. a) din Convenție, comitetul poate, cu unanimitate de voturi și în orice stadiu al procedurii, să declare o cerere ca fiind inadmisibilă sau să o scoată de pe rol, atunci când o asemenea decizie poate fi luată fără o examinare suplimentară.

2. În cazul în care, în urma observațiilor părților primite în conformitate cu art. 54 § 2 lit. b) din prezentul Regulament, comitetul consideră că respectiva cauză trebuie să fie examinată conform procedurii prevăzute la art. 28 § 1 lit. b) din Convenție, acesta pronunță, cu unanimitate de voturi, o hotărâre care conține decizia privind admisibilitatea și, dacă este cazul, reparația echitabilă.

3. Dacă judecătorul ales în numele părții contractante în cauză nu este membru al comitetului, acesta din urmă poate, în unanimitate și în orice stadiu al procedurii, să îl invite să facă parte din complet în locul unuia dintre membrii săi, luând în considerare toți factorii relevanți, inclusiv aspectul dacă partea contractantă a contestat aplicarea procedurii prevăzute la art. 28 § 1 lit. b) din Convenție.

4. Deciziile și hotărârile pronunțate în temeiul art. 28 § 1 din Convenție sunt definitive. Acestea sunt motivate. Deciziile pot conține doar o motivare pe scurt atunci când au fost pronunțate după ce au fost transmise de un judecător unic în conformitate cu art. 52A § 2 din prezentul Regulament.

5. Grefierul comunică reclamantului decizia comitetului, precum și părții sau părților contractante în cauză atunci când acestea au fost informate anterior cu privire la cerere în aplicarea prezentului Regulament.

6. În cazul în care comitetul nu ia nicio hotărâre și nicio decizie, acesta transmite cererea camerei constituite conform art. 52 § 2 din prezentul Regulament pentru a soluționa cauza.

7. Dispozițiile art. 42 § 1 și ale art. 79-81 din prezentul Regulament se aplică *mutatis mutandis* procedurilor în fața unui comitet.

Articolul 54² – Procedura în fața unei camere

1. Camera poate să declare cererea inadmisibilă de îndată sau să o scoată de pe rolul Curții. Decizia camerei poate privi cererea în întregime sau o parte a acesteia.

2. În caz contrar, camera sau președintele de secție pot:

a) să solicite părților să prezinte orice informație privind faptele, orice document sau orice alt element considerat pertinent de către cameră sau de către președintele acesteia;

b) să aducă cererea sau o parte a acesteia la cunoștința părții contractante pârâte și să o invite să îi prezinte observații scrise privitoare la acest subiect și, la primirea acestora, să invite reclamantul să răspundă;

c) să invite părțile să prezinte, în scris, observații suplimentare.

3. În exercitarea competențelor prevăzute la alin. (2) lit. b) din prezentul articol, președintele secției, acționând în calitate de judecător unic, poate să declare o parte a cererii inadmisibilă de îndată sau să scoată o parte a cererii de pe rolul Curții. O asemenea decizie este definitivă. Este însoțită de o

---

1. Modificat la 17 iunie și 8 iulie 2002, 4 iulie 2005, 14 mai 2007, 16 ianuarie 2012 și 4 noiembrie 2019.

2. Modificat la 17 iunie și 8 iulie 2002, 14 ianuarie 2013 și 4 noiembrie 2019.

motivare pe scurt. Se comunică reclamantului, precum și părții sau părților contractante în cauză printr-o scrisoare care prezintă această motivare.

4. Alin. (2) din prezentul articol se aplică, de asemenea, în cazul vicepreședinților de secție desemnați ca judecători de serviciu în temeiul art. 39 § 4 pentru a se pronunța cu privire la cererile de măsuri provizorii. O decizie prin care o cerere este declarată inadmisibilă este însoțită de o motivare pe scurt. Aceasta se comunică reclamantului printr-o scrisoare care prezintă această motivare.

5. Înainte de a statua asupra admisibilității, camera poate decide, fie la cererea unei părți, fie din oficiu, să organizeze o ședință în cazul în care consideră că îndeplinirea atribuțiilor sale conform Convenției o impune. În acest caz, părțile sunt invitate să se pronunțe asupra aspectelor de fond ridicate prin cerere, cu excepția cazului în care camera decide altfel în mod excepțional.

Articolul 54A¹ – Examinarea simultană a admisibilității și a fondului

1. Atunci când aduce cererea la cunoștința părții contractante pârâte în temeiul art. 54 § 2 lit. b) din prezentul Regulament, camera poate hotărî examinarea împreună a admisibilității și a fondului cererii, în conformitate cu art. 29 § 1 din Convenție. Părțile sunt invitate să se exprime, în observațiile lor, cu privire la reparația echitabilă și, dacă este cazul, să includă propunerile lor în vederea unei soluționări pe cale amiabilă a litigiului. Condițiile prevăzute la art. 60 și la art. 62 din prezentul Regulament se aplică *mutatis mutandis*. Cu toate acestea, Curtea poate, în orice moment, dacă este necesar, să ia o decizie separată privind admisibilitatea.

2. Dacă părțile nu pot ajunge la o soluționare pe cale amiabilă a litigiului sau la altă soluție, iar camera are convingerea, în lumina argumentelor acestora, că cererea este admisibilă și în stare de judecată pe fond, pronunță de îndată o hotărâre care cuprinde decizia sa privind admisibilitatea, cu excepția cazului în care decide să ia separat o asemenea decizie.

Cererile interstatale și individuale

Articolul 55 – Excepțiile de inadmisibilitate

Dacă partea contractantă pârâtă înțelege să ridice o excepție de inadmisibilitate, trebuie să facă acest lucru, în măsura în care natura excepției și împrejurările cauzei permit, în observațiile scrise sau orale privind admisibilitatea cererii, prezentate de parte în temeiul, după caz, al art. 51 sau al art. 54 din prezentul Regulament.

Articolul 56² – Decizia camerei

1. Decizia camerei indică dacă a fost luată în unanimitate sau cu majoritate de voturi; aceasta se motivează.

2. Grefierul comunică decizia camerei reclamantului. Dacă partea sau părțile contractante în cauză și, dacă este cazul, terțul sau terții intervenienți, inclusiv Comisarul pentru Drepturile Omului al Consiliului European, au fost informați anterior despre cerere, în aplicarea dispozițiilor prezentului Regulament, decizia trebuie comunicată și acestora. În caz de soluționare pe cale amiabilă, decizia de scoatere de pe rol a unei cereri se transmite Comitetului de Miniștri în conformitate cu art. 43 § 3 din prezentul Regulament.

---

1. Introdus la 17 iunie și 8 iulie 2002 și modificat la 13 decembrie 2004 și 13 noiembrie 2006.

2. Modificat la 17 iunie și 8 iulie 2002, 13 noiembrie 2006 și 4 noiembrie 2019.

Articolul 57¹ – Limba deciziei

Cu excepția cazului în care Curtea decide ca o decizie să se pronunțe în ambele limbi oficiale, toate deciziile se pronunță în limba engleză sau în limba franceză. Deciziile Marii Camere se pronunță cu toate acestea în ambele limbi oficiale, cele două versiuni lingvistice fiind deopotrivă autentice.

---

1. Modificat la 17 iunie și 8 iulie 2002 și 4 noiembrie 2019.

Capitolul V – Procedura ulterioară deciziei privind admisibilitatea

Articolul 58¹ – Cererile interstatale

1. Atunci când camera a decis admiterea unei cereri introduse în temeiul art. 33 din Convenție, președintele camerei, după consultarea părților contractante în cauză, stabilește termenele pentru depunerea observațiilor scrise cu privire la fondul cauzei și pentru depunerea unor eventuale probe suplimentare. Cu toate acestea, cu acordul părților contractante în cauză, președintele poate să decidă că nu este necesară o procedură scrisă.
2. O ședință privind fondul cauzei se organizează dacă una sau mai multe părți contractante în cauză solicită sau dacă camera hotărăște astfel din oficiu. Președintele camerei stabilește procedura orală.

Articolul 59² – Cererile individuale

1. Odată ce o cerere introdusă în temeiul art. 34 din Convenție a fost declarată admisibilă, camera sau președintele acesteia pot invita părțile să depună probe sau observații scrise suplimentare.
2. Cu excepția unei decizii contrare, termenul stabilit pentru depunerea observațiilor este același pentru fiecare parte.
3. Camera poate decide, la cererea unei părți sau din oficiu, să organizeze o ședință privind fondul dacă consideră necesar acest lucru pentru îndeplinirea atribuțiilor sale în temeiul Convenției.
4. Președintele camerei stabilește, dacă este cazul, procedura scrisă și orală.

Articolul 60³ – Cererea de reparație echitabilă

1. Orice reclamant care dorește să obțină acordarea unei reparații echitabile în temeiul art. 41 din Convenție în cazul constatării de către Curte a unei încălcări a drepturilor sale care decurg din Convenție, trebuie să formuleze o cerere specifică în acest sens.
2. Cu excepția unei decizii contrare a președintelui camerei, reclamantul trebuie să prezinte pretențiile sale, evaluate, defalcate pe rubrici și însoțite de documentele justificative pertinente, în termenul care i-a fost acordat pentru depunerea observațiilor cu privire la fond.
3. Dacă reclamantul nu respectă cerințele prevăzute la alineatele precedente, camera poate respinge, în tot sau în parte, pretențiile sale.
4. Pretențiile reclamantului se comunică părții contractante pârâte pentru observații.

Articolul 61⁴ – Procedura hotărârii-pilot

1. Curtea poate decide să aplice procedura hotărârii-pilot și să pronunțe o hotărâre-pilot atunci când faptele aflate la originea unei cereri introduse în fața sa indică existența, în partea contractantă în cauză, a unei probleme structurale sau sistemice ori a unei alte disfuncționalități similare care a condus sau poate conduce la introducerea altor cereri similare.
2. a) Înainte de a decide să aplice procedura hotărârii-pilot, Curtea trebuie să invite părțile să își prezinte punctele de vedere cu privire la faptul dacă respectiva cerere care urmează să fie examinată

---

1. Modificat la 17 iunie și 8 iulie 2002.
 2. Modificat la 17 iunie și 8 iulie 2002.
 3. Modificat la 13 decembrie 2004.
 4. Introdus la 21 februarie 2011.

are ca origine o asemenea problemă sau disfuncționalitate în cadrul părții contractante în cauză și dacă aceasta se pretează la procedura respectivă.

b) Curtea poate decide să aplice procedura hotărârii-pilot din oficiu sau la cererea uneia sau a ambelor părți.

c) Cererea pentru care s-a decis că urmează a fi aplicată procedura hotărârii-pilot trebuie să fie examinată cu prioritate, în conformitate cu art. 41 din Regulamentul Curții.

3. Curtea trebuie să precizeze în hotărârea-pilot pronunțată natura problemei structurale sau sistemice ori a disfuncționalității constatate și tipul de măsuri de reparație pe care partea contractantă în cauză trebuie să le ia la nivel intern în aplicarea dispozitivului hotărârii.

4. Curtea poate stabili, în dispozitivul hotărârii-pilot pronunțate, un termen determinat pentru adoptarea măsurilor menționate la alin. (3), luând în considerare natura măsurilor necesare, precum și rapiditatea cu care poate fi remediată, la nivel intern, problema constatată de aceasta.

5. Atunci când pronunță o hotărâre-pilot, Curtea poate să rezerve aspectul privind reparația echitabilă în tot sau în parte până la adoptarea de către partea contractantă pârâtă a măsurilor, atât individuale, cât și generale, indicate în hotărâre.

6. a) Curtea poate decide, dacă este cazul, să amâne examinarea tuturor cererilor similare până la adoptarea măsurilor de reparație prevăzute în dispozitivul hotărârii-pilot.

b) Reclamanții în cauză sunt informați de o manieră corespunzătoare cu privire la decizia de amânare. Aceștia sunt înștiințați, dacă este cazul, cu privire la orice nou element relevant în cauza respectivă.

c) Curtea poate examina în orice moment o cerere amânată dacă interesul bunei administrări a justiției impune acest lucru.

7. Atunci când părțile într-o cauză-pilot ajung la o soluționare pe cale amiabilă, aceasta trebuie să includă o declarație a părții contractante pârâte cu privire la punerea în aplicare a măsurilor generale indicate în hotărâre și a măsurilor de reparație care urmează să fie acordate și altor reclamanți, declarați sau potențiali.

8. În cazul în care partea contractantă în cauză nu se conformează dispozitivului hotărârii-pilot, Curtea reia examinarea cererilor care au fost amânate în conformitate cu alin. (6), cu excepția cazului în care se decide altfel.

9. Comitetul de Miniștri, Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei, Secretarul General al Consiliului Europei și Comisarul pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei sunt informați în mod sistematic cu privire la pronunțarea unei hotărâri-pilot sau a oricărei alte hotărâri în care Curtea semnalează existența unei probleme structurale sau sistemice în cadrul unei părți contractante.

10. Informații privind decizia de a soluționa o cerere conform procedurii hotărârii-pilot, pronunțarea unei hotărâri-pilot, executarea acesteia și închiderea procedurii sunt publicate pe pagina de Internet a Curții.

Articolul 62¹ – Soluționarea pe cale amiabilă

1. Odată cererea declarată admisibilă, grefierul, acționând pe baza instrucțiunilor camerei sau ale președintelui acesteia, ia legătura cu părțile în vederea ajungerii la o soluționare pe cale amiabilă a cauzei, în conformitate cu art. 39 § 1 din Convenție. Camera ia toate măsurile adecvate pentru a facilita ajungerea la o asemenea soluționare.

---

1. Modificat la 17 iunie și 8 iulie 2002 și 13 noiembrie 2006.

2. În conformitate cu art. 39 § 2 din Convenție, negocierile purtate în vederea ajungerii la o soluționare pe cale amiabilă sunt confidențiale și nu trebuie să aducă atingere observațiilor făcute de părți în cadrul procedurii contencioase. Nicio comunicare scrisă sau orală, precum și nicio ofertă de conciliere intervenită în cadrul acestor negocieri nu poate fi menționată sau invocată în procedura contencioasă.

3. În cazul în care camera este înștiințată de către grefier că părțile sunt de acord cu o soluționare pe cale amiabilă și după ce se asigură că această soluționare se bazează pe respectarea drepturilor omului, astfel cum sunt acestea recunoscute de Convenție și de Protocoalele sale, scoate cauza de pe rol, în conformitate cu art. 43 § 3 din prezentul Regulament.

4. Alin. (2) și (3) se aplică *mutatis mutandis* procedurii prevăzute la art. 54A din prezentul Regulament.

Articolul 62A¹ – Declarația unilaterală

1. a) În cazul în care reclamantul refuză termenii unei propuneri de soluționare pe cale amiabilă făcută în temeiul art. 62 din prezentul Regulament, partea contractantă în cauză poate sesiza Curtea cu o cerere de scoatere de pe rol în conformitate cu art. 37 § 1 din Convenție.

b) O astfel de cerere este însoțită de o declarație de recunoaștere în mod clar că a avut loc o încălcare a Convenției în cazul reclamantului, precum și de un angajament al părții contractante în cauză de a asigura o reparație adecvată și, dacă este cazul, de a lua măsurile corective necesare.

c) O declarație în sensul alin. (1) lit. b) din prezentul articol trebuie să fie făcută în cadrul unei proceduri publice și contradictorii, desfășurată în mod independent față de eventuala procedura de soluționare pe cale amiabilă prevăzută la art. 39 § 2 din Convenție și la art. 62 § 2 din prezentul Regulament și cu respectarea confidențialității acesteia.

2. În cazul în care circumstanțe excepționale justifică acest lucru, cererea și declarația ce o însoțește pot fi prezentate Curții chiar și în absența unei încercări de a se ajunge la o soluționare pe cale amiabilă.

3. În cazul în care consideră că declarația oferă un temei suficient pentru a concluziona că respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și Protocoalele sale nu impune continuarea examinării cererii, Curtea poate scoate cererea de pe rol, în tot sau în parte, chiar dacă reclamantul dorește ca examinarea cererii să continue.

4. Prezentul articol se aplică *mutatis mutandis* procedurii prevăzute la art. 54A din prezentul Regulament.

---

1. Introdus la 2 aprilie 2012.

Capitolul VI – Ședința de judecată

Articolul 63¹ – Publicitatea dezbaterilor

1. Ședința de judecată este publică, cu excepția cazului în care, în temeiul alin. (2) din prezentul articol, camera decide altfel în cazuri excepționale, fie din oficiu, fie la cererea unei părți sau a oricărei alte persoane interesate.
2. Accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului, în timpul întregii ședințe sau numai al unei părți a acesteia, pentru respectarea moralei, a ordinii publice ori a securității naționale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților o impun, sau, în măsura considerată strict necesară de cameră, atunci când, în împrejurări speciale, publicitatea dezbaterilor ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției.
3. Orice cerere pentru organizarea unei ședințe în camera de consiliu formulată în temeiul alin. (1) din prezentul articol trebuie să fie motivată și să indice dacă privește dezbaterile în totalitatea lor sau numai în parte.

Articolul 64² – Conducerea dezbaterilor

1. Președintele camerei organizează și conduce dezbaterile; stabilește ordinea în care persoanele care se înfățișează sunt chemate să ia cuvântul.
2. Orice judecător poate pune întrebări oricărei persoane care se înfățișează în fața camerei.

Articolul 65³ – Judecarea în lipsă

În cazul în care o parte sau orice altă persoană care are obligația de a se înfățișa se abține sau refuză să se prezinte, camera poate, dacă are convingerea că această modalitate este în acord cu o bună administrare a justiției, să continue totuși ședința.

Art. 66-69. *Abrogate*

Articolul 70⁴ – Procesul-verbal al ședințelor de judecată

1. Dacă președintele camerei decide astfel, un proces-verbal al ședinței este întocmit prin grija grefierului. Acesta cuprinde:
  - a) compunerea camerei;
  - b) lista persoanelor care se înfățișează în fața camerei;
  - c) textul observațiilor formulate, al întrebărilor adresate și al răspunsurilor primite;
  - d) textul oricărei decizii pronunțate în ședință.
2. Dacă procesul-verbal este redactat în tot sau în parte într-o limbă neoficială, grefierul ia măsurile care se impun pentru traducerea acestuia într-una dintre limbile oficiale.

---

1. Modificat la 7 iulie 2003.

2. Modificat la 7 iulie 2003.

3. Modificat la 7 iulie 2003.

4. Modificat la 17 iunie și 8 iulie 2002.

3. Reprezentanții părților primesc o copie a procesului-verbal, cu scopul de a-l putea corecta, sub controlul grefierului sau al președintelui camerei, fără ca, prin aceasta, să modifice sensul și întinderea a ceea ce s-a afirmat în ședință. Grefierul stabilește, conform instrucțiunilor președintelui camerei, termenele de care dispun în acest scop.
4. După corectare, procesul-verbal se semnează de președintele camerei și de grefier; acesta face dovada deplină în privința conținutului său.

Capitolul VII – Procedura în fața Marii Camere

Articolul 71¹ – Aplicabilitatea dispozițiilor procedurale

1. Dispozițiile care reglementează procedura în fața unei camere se aplică *mutatis mutandis* celei desfășurate în fața Marii Camere.
2. Atribuțiile conferite camerelor prin art. 54 § 5 și art. 59 § 3 din prezentul Regulament în materia organizării ședințelor pot fi, de asemenea, exercitate, în procedurile în fața Marii Camere, de președintele Marii Camere.

Articolul 72² – Desesizarea în favoarea Marii Camere

1. Atunci când o cauză pendinte în fața unei camere ridică o problemă gravă privitoare la interpretarea Convenției sau a Protocoalelor sale, camera poate să se desesizeze în favoarea Marii Camere.
2. Atunci când soluția unei probleme cu care o cameră este sesizată într-o cauză pendinte poate conduce la o contradicție cu jurisprudența Curții, camera trebuie să se desesizeze în favoarea Marii Camere.
3. Grefierul comunică părților intenția camerei de a se desesiza și le invită să prezinte eventualele observații în această privință în termen de două săptămâni de la data comunicării respective.
4. O decizie de desesizare nu trebuie motivată. Grefierul comunică părților decizia camerei.

Articolul 73 – Trimiterea în fața Marii Camere la cererea uneia din părți

1. În temeiul art. 43 din Convenție, orice parte poate, în mod excepțional, în termen de trei luni de la data pronunțării hotărârii de către o cameră, să depună în scris la grefă o cerere de retrimiteră a cauzei în fața Marii Camere, indicând problema gravă referitoare la interpretarea sau la aplicarea Convenției sau a Protocoalelor sale, sau problema gravă cu caracter general care, în opinia acesteia, se impune a fi examinată de Marea Cameră.
2. Un colegiu de cinci judecători ai Marii Camere constituit în conformitate cu art. 24 § 5 din prezentul Regulament examinează cererea numai pe baza dosarului existent. Acesta nu admite cererea decât dacă apreciază că respectiva cauză ridică o astfel de problemă. Decizia de respingere a cererii nu trebuie motivată.
3. În cazul în care colegiul reține cererea, Marea Cameră pronunță o hotărâre.

---

1. Modificat la 17 iunie și 8 iulie 2002.

2. Modificat la 6 februarie 2013 și 1 iunie 2015.

Capitolul VIII – Hotărârile

Articolul 74¹ – Conținutul hotărârii

1. Hotărârea la care se referă art. 28, 42 și 44 din Convenție trebuie să conțină:

- a) numele președintelui și ale celorlalți judecători care intră în compunerea camerei sau a comitetului respectiv, precum și numele grefierului sau al grefierului adjuncț;
- b) datele la care s-a luat și s-a pronunțat hotărârea;
- c) indicarea părților;
- d) numele agenților, avocaților și consilierilor părților;
- e) expunerea procedurii urmate;
- f) faptele cauzei;
- g) un rezumat al concluziilor părților;
- h) motivele de drept;
- l) dispozitivul;
- j) dacă este cazul, decizia cu privire la cheltuielile de judecată;
- k) indicarea numărului de judecători care reprezintă majoritatea;
- l) dacă este cazul, o declarație cu privire la textul care este autentic.

2. Orice judecător care a luat parte la examinarea cauzei de către o cameră sau de către Marea Cameră are dreptul să anexeze la hotărâre o opinie separată, concordantă sau disidentă, sau o simplă declarație de dezacord.

Articolul 75² – Decizia cu privire la reparația echitabilă

1. Atunci când camera sau comitetul constată o încălcare a Convenției sau a Protocoalelor sale, se pronunță prin aceeași hotărâre cu privire la aplicarea art. 41 din Convenție dacă a fost transmisă o cerere expresă în acest sens, în conformitate cu art. 60 din prezentul Regulament, și dacă această chestiune permite pronunțarea; în caz contrar, camera sau comitetul o rezervă, în tot sau în parte, și stabilesc procedura ulterioară.

2. Pentru a se pronunța cu privire la aplicarea art. 41 din Convenție, din compunerea camerei sau a comitetului fac parte, în măsura în care este posibil, aceiași membri care au examinat fondul cauzei. Dacă nu este posibilă întrunirea camerei sau a comitetului în compunerea inițială, președintele secției completează sau constituie camera sau comitetul prin tragere la sorți.

3. Atunci când camera sau comitetul acordă o reparație echitabilă în temeiul art. 41 din Convenție, poate decide ca, în cazul în care soluționarea nu are loc în termenul indicat, se datorează dobânzi moratorii pentru sumele acordate.

4. În cazul în care Curtea este înștiințată cu privire la un acord între partea lezată și partea contractantă răspunzătoare, verifică dacă acesta este echitabil și, dacă îl consideră astfel, scoate cauza de pe rol, în conformitate cu art. 43 § 3 din prezentul Regulament.

---

1. Modificat la 13 noiembrie 2006.

2. Modificat la 13 decembrie 2004 și 13 noiembrie 2006.

Articolul 76¹ – Limba hotărârii

Curtea pronunță toate hotărârile sale în limba franceză sau în limba engleză, cu excepția cazului în care decide să pronunțe o hotărâre în ambele limbi oficiale. Hotărârile Marii Camere se pronunță cu toate acestea în ambele limbi oficiale, cele două versiuni lingvistice fiind deopotrivă autentice.

Articolul 77² – Semnarea, pronunțarea și comunicarea hotărârii

1. Hotărârea se semnează de președintele camerei sau al comitetului și de grefier.
2. Hotărârea pronunțată de o cameră poate fi citită în ședință publică de către președintele camerei sau de un alt judecător delegat de acesta. Agenții și reprezentanții părților sunt înștiințați în timp util cu privire la data ședinței. În absența lecturii în ședință publică a unei astfel de hotărâri și în cazul hotărârilor pronunțate de un comitet, comunicarea prevăzută la alin. (3) din prezentul articol constituie pronunțarea hotărârii.
3. Hotărârea se transmite Comitetului de Miniștri. Grefierul comunică o copie părților, Secretarul General al Consiliului Europei, tuturor terților intervenienți, inclusiv Comisarului pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei, precum și oricărei alte persoane direct interesate. Exemplarul original, semnat în mod corespunzător, se depune în arhivele Curții.

Art. 78. Abrogat

Articolul 79 – Cererea de interpretare a unei hotărâri

1. Oricare dintre părți poate solicita interpretarea unei hotărâri în termen de un an de la data pronunțării acesteia.
2. Cererea se depune la grefă. Aceasta trebuie să precizeze exact punctul sau punctele din dispozitivul hotărârii a căror interpretare se solicită.
3. Camera inițială poate decide din oficiu să nu admită o astfel de cerere, pe motiv că nu există niciun temei care să justifice examinarea acesteia. Atunci când nu este posibilă întrunirea camerei inițiale, președintele Curții constituie sau completează camera prin tragere la sorți.
4. În cazul în care camera nu respinge cererea, grefierul o comunică tuturor părților interesate, invitându-le să prezinte eventuale observații scrise, într-un termen stabilit de președintele camerei. Acesta stabilește și data ședinței, atunci când camera decide organizarea unei ședințe. Camera se pronunță printr-o hotărâre.

Articolul 80 – Cererea de revizuire a unei hotărâri

1. În cazul descoperirii unui fapt care, prin natura sa, ar fi putut exercita o influență decisivă cu privire la soluția unei cauze judecate deja și care, la momentul pronunțării hotărârii nu era cunoscut de Curte și nu putea, în mod rezonabil să fie cunoscut de parte, aceasta din urmă poate, într-un termen de șase luni de la data la care a luat cunoștință de faptul respectiv, să sesizeze Curtea cu o cerere de revizuire a hotărârii respective.
2. Cererea menționează hotărârea a cărei revizuire se cere, conține informațiile necesare pentru a se stabili întrunirea condițiilor prevăzute la alin. (1) din prezentul articol și este însoțită de o copie a oricărui document pe care se întemeiază. Cererea se depune la grefă, împreună cu anexele sale.

---

1. Modificat la 17 iunie și 8 iulie 2002 și 4 noiembrie 2019.

2. Modificat la 13 noiembrie 2006, 1 decembrie 2008 și 1 iunie 2015.

3. Camera inițială poate decide, din oficiu, să respingă cererea pe motiv că nu există un temei care să justifice examinarea sa. Atunci când nu este posibilă întrunirea camerei inițiale, președintele Curții constituie sau completează camera prin tragere la sorți.

4. În cazul în care camera nu respinge cererea, greșierul o comunică tuturor părților interesate, invitându-le să prezinte eventuale observații scrise, într-un termen stabilit de președintele camerei. Acesta stabilește și data ședinței atunci când camera decide organizarea unei ședințe. Camera se pronunță printr-o hotărâre.

Articolul 81 – Rectificarea unor erori în decizii și în hotărâri

Fără a aduce atingere dispozițiilor privind revizuirea hotărârilor și reînscriserea pe rol a cererilor, erorile materiale sau de calcul și inexactitățile evidente pot fi rectificate de Curte, fie din oficiu, fie la cererea unei părți, dacă această cerere este făcută în termen de o lună de la data pronunțării deciziei sau a hotărârii.

Capitolul IX – Avizele consultative în temeiul art. 47, 48 și 49 din Convenție¹

Articolul 82²

În materia avizelor consultative solicitate de Comitetul de Miniștri, Curtea aplică, în afara dispozițiilor art. 47, 48 și 49 din Convenție, dispozițiile de mai jos. Aceasta aplică, de asemenea, în măsura în care le consideră adecvate, și celelalte dispoziții din prezentul Regulament.

Articolul 83³

Cererea de aviz consultativ se adresează grefierului. Aceasta trebuie să cuprindă în mod complet și precis problema cu privire la care se cere avizul Curții și, în plus:

- a) data la care Comitetul de Miniștri a adoptat decizia prevăzută de art. 47 § 3 din Convenție;
- b) numele și adresa persoanei sau ale persoanelor desemnate de Comitetul de Miniștri să prezinte Curții orice explicație pe care aceasta ar putea-o cere.

La cerere se atașează orice document care poate servi la elucidarea problemei.

Articolul 84⁴

1. La primirea cererii, grefierul distribuie câte un exemplar al acesteia, cu toate documentele anexate, tuturor membrilor Curții.
2. Grefierul înștiințează părțile contractante că au posibilitatea de a transmite Curții observații scrise cu privire la cerere.

Articolul 85⁵

1. Președintele Curții stabilește termenele în care se depun observațiile scrise și alte documente.
2. Observațiile scrise sau celelalte documente se adresează grefierului. Grefierul le comunică tuturor membrilor Curții, Comitetului de Miniștri și fiecărei părți contractante.

Articolul 86

După închiderea procedurii scrise, președintele Curții decide dacă este cazul să permită părților contractante care au prezentat observații scrise să le dezvolte oral, într-o ședință stabilită în acest scop.

Articolul 87⁶

1. O Mare Cameră se constituie pentru examinarea cererii de aviz consultativ.

---

1. Introdus la 19 septembrie 2016.
2. Modificat la 19 septembrie 2016.
3. Modificat la 4 iulie 2005.
4. Modificat la 4 iulie 2005.
5. Modificat la 4 iulie 2005.
6. Modificat la 4 iulie 2005.

2. În cazul în care Marea Cameră consideră că cererea nu intră în competența sa, astfel cum este definită la art. 47 din Convenție, constată această printr-o decizie motivată.

Articolul 88¹

1. Deciziile motivate și avizele consultative sunt emise de Marea Cameră cu majoritate de voturi. Se menționează numărul judecătorilor care au constituit majoritatea.

1B. Deciziile motivate și avizele consultative se pronunță în ambele limbi oficiale ale Curții, cele două versiuni lingvistice fiind deopotrivă autentice.

2. Orice judecător poate, dacă dorește, să anexeze la decizia motivată sau la avizul consultativ al Curții fie expunerea opiniei sale separate, concordante sau disidente, fie o simplă declarație de dezacord.

Articolul 89²

Decizia motivată sau avizul consultativ poate fi citit în ședință publică, într-una din cele două limbi oficiale ale Curții, de președintele Marii Camere sau de un alt judecător delegat de acesta, Comitetul de Miniștri și toate părțile contractante fiind înștiințate în prealabil. În caz contrar, se face notificarea prevăzută la art. 90 din Regulament.

Articolul 90³

Avizul consultativ sau decizia motivată sunt semnate de președintele Marii Camere și de grefier. Exemplarul original, semnat în mod corespunzător, se depune în arhivele Curții. Grefierul comunică o copie certificată Comitetului de Miniștri, părților contractante și Secretarului General al Consiliului Europei.

---

1. Modificat la 4 iulie 2005 și 4 noiembrie 2019.

2. Modificat la 4 iulie 2005.

3. Modificat la 4 iulie 2005 și 1 iunie 2015.

Capitolul X¹ – Avizele consultative în temeiul Protocolului nr. 16 la Convenție

Articolul 91 – Aspecte generale

În cadrul procedurilor privind cererile de aviz consultativ formulate de instanțe desemnate de părțile contractante în conformitate cu art. 10 din Protocolul nr. 16 la Convenție, Curtea aplică, în afară de dispozițiile acestui protocol, dispozițiile următoare. Curtea aplică, de asemenea, în măsura în care le consideră adecvate, și celelalte dispoziții din prezentul Regulament.

Articolul 92 – Introducerea unei cereri de aviz consultativ

1. În temeiul art. 1 din Protocolul nr. 16 la Convenție, anumite instanțe ale părților contractante la acest protocol, pot adresa Curții cereri de aviz consultativ privind chestiuni de principiu referitoare la interpretarea sau aplicarea drepturilor și libertăților definite în Convenție sau în Protocoalele la aceasta. Orice cerere de aviz consultativ se adresează grefierului Curții.

2.1 Cererea trebuie să fie motivată și să expună:

- a) obiectul cauzei interne, precum și contextul juridic și factual relevant;
- b) dispozițiile juridice interne relevante;
- c) chestiunile relevante privind Convenția, în special drepturile sau libertățile în joc;
- d) dacă este relevant, un rezumat al argumentelor părților la procedura internă cu privire la chestiune;
- e) dacă acest lucru este posibil și oportun, o expunere realizată de instanța de la care provine cererea de aviz consultativ cu privire la propria opinie asupra chestiunii, inclusiv orice analiză a chestiunii pe care a putut să o facă.

2.2. Instanța de la care provine cererea transmite toate celelalte documente relevante cu privire la contextul juridic și factual al cauzei pendinte.

2.3. În cazul retragerii cererii sale, instanța de la care provine cererea notifică acest lucru grefierului. La primirea unei astfel de notificări, Curtea încheie procedura.

Articolul 93² – Examinarea unei cereri de către colegiu

1.1 Cererea de aviz consultativ se examinează de un colegiu de cinci judecători ai Marii Camere. Colegiul este alcătuit din:

- a) președintele Curții; dacă președintele este împiedicat să participe, acesta este înlocuit de vicepreședintele care are prioritate potrivit ordinii de precedență;
- b) un judecător desemnat ca judecător raportor în conformitate cu art. 91 și, *mutatis mutandis*, art. 49 din prezentul Regulament;
- c) doi președinți de secție desemnați prin rotație; dacă un președinte de secție astfel desemnat este împiedicat să participe, acesta este înlocuit de vicepreședintele secției sale;
- d) un judecător ales în numele părții contractante căreia îi aparține instanța care a formulat cererea sau, după caz, un judecător desemnat în conformitate cu art. 29 din prezentul Regulament;

---

1. Introdus la 19 septembrie 2016.

2. Modificat la 11 octombrie 2021.

e) cel puțin doi judecători supleanți, desemnați prin rotație dintre judecătorii aleși de secții pentru a se întruni în colegiu pentru o perioadă de șase luni.

1.2. Un judecător care face parte din colegiu continuă să rămână în alcătuirea acestuia dacă a participat la examinarea unei cereri de aviz consultativ și dacă nu a fost luată nicio decizie definitivă la împlinirea termenului pentru care a fost desemnat pentru a face parte din colegiu.

2. Cererile de aviz consultativ trebuie să fie examinate cu prioritate, în conformitate cu art. 41 din prezentul Regulament.

3. Colegiul Marii Camere admite cererea dacă apreciază că îndeplinește cerințele art. 1 din Protocolul nr. 16 la Convenție.

4. Refuzul colegiului de a admite cererea se motivează.

5. Respingerea sau admiterea cererii de către colegiu se notifică instanței care a înaintat-o și părții contractante căreia îi aparține instanța.

Articolul 94¹ – Procedura ulterioară admiterii cererii de aviz consultativ de către colegiu

1. Atunci când colegiul admite o cerere de aviz consultativ în temeiul art. 93, o Mare Cameră se constituie potrivit dispozițiilor art. 24 § 2 lit. g) din prezentul Regulament pentru examinarea cererii și emiterea unui aviz consultativ.

2. Președintele Marii Camere poate invita instanța de la care provine cererea să transmită Curții orice informație suplimentară considerată necesară pentru a preciza obiectul cererii sau al avizului instanței în cauză cu privire la chestiunea ridicată prin cerere.

3. Președintele Marii Camere poate invita părțile la procedura internă să prezinte observații scrise și, dacă este cazul, să ia parte la ședință.

4. Observațiile scrise sau alte documente se adresează grefierului în termenele stabilite de președintele Marii Camere după închiderea procedurii scrise.

5. Dispozițiile art. 59 § 3 și art. 71 § 2 se aplică *mutatis mutandis* procedurii emiterii de către Marea Cameră a unui aviz consultativ în temeiul art. 2 din Protocolul nr. 16 la Convenție. Cel târziu după închiderea procedurii scrise, președintele Marii Camere decide dacă trebuie să organizeze o ședință

6. O copie a observațiilor scrise depuse în conformitate cu dispozițiile art. 44 din prezentul Regulament se comunică instanței de la care provine cererea, care va putea formula comentarii cu privire la observațiile respective, fără să aducă atingere închiderii procedurii scrise.

7. Avizele consultative se emit de Marea Cameră cu majoritatea voturilor. Se menționează numărul judecătorilor care au constituit majoritatea.

7B. Avizele consultative se emit în ambele limbi oficiale ale Curții, cele două versiuni lingvistice fiind deopotrivă autentice.

8. Orice judecător poate, dacă dorește, să anexeze la avizul consultativ al Curții fie expunerea opiniei sale separate, concordante sau disidente, fie o simplă declarație de dezacord.

9. Avizul consultativ este semnat de președintele Marii Camere și de grefier. Exemplarul original, semnat în mod corespunzător, se depune în arhivele Curții. Grefierul comunică copia certificată pentru conformitate a acestuia instanței care a formulat cererea și părții contractante căreia îi aparține instanța.

---

1 Modificat la 4 noiembrie 2019 și 11 octombrie 2021.

10. Copia avizului consultativ se comunică și terților intervenienți care au luat parte la procedură în temeiul art. 3 din Protocolul nr. 16 la Convenție și art. 44 din prezentul Regulament.

Articolul 95 – Cheltuielile de judecată aferente procedurii de aviz consultativ și asistenței judiciare

1. Atunci când președintele Marii Camere a invitat, în temeiul art. 44 § 7 și art. 94 § 3 din prezentul Regulament, o parte la procedura internă să intervină în procedura de aviz consultativ, problema rambursării cheltuielilor de judecată pretinse de această parte nu se soluționează de către Curte, ci este tranșată conform dreptului și practicii Înaltei Părți Contractante căreia îi aparține instanța care a formulat cererea.

2. Dispozițiile Capitolului XII se aplică *mutatis mutandis* atunci când președintele Marii Camere a invitat, în temeiul art. 44 § 7 și art. 94 § 3 din prezentul Regulament, o parte la procedura internă să intervină în procedura de aviz consultativ și când această parte nu dispune de resurse suficiente pentru a face față cheltuielilor pricinuite, în tot sau în parte.

Capitolul XI¹ – Procedurile în temeiul art. 46 § 3, 4 și 5 din Convenție

Procedura în temeiul art. 46 § 3 din Convenție

Articolul 96 (fostul articol 91)

Orice cerere de interpretare prezentată în temeiul art. 46 § 3 din Convenție se adresează grefierului. Cererea menționează de o manieră exhaustivă și precisă natura și originea problemei de interpretare care a reprezentat un obstacol pentru executarea hotărârii la care se referă și pe care o însoțește:

- a) informații cu privire la procedura de executare în fața Comitetului de Miniștri, dacă este cazul, a hotărârii la care se referă;
- b) o copie a deciziei prevăzute la art. 46 § 3 din Convenție;
- c) numele și adresa persoanei sau persoanelor desemnate de Comitetul de Miniștri pentru a oferi Curții orice explicații pe care le-ar putea solicita.

Articolul 97 (fostul articol 92)

1. Cererea de interpretare se examinează de către Marea Cameră, camera sau comitetul care a pronunțat hotărârea la care se referă.
2. În cazul în care nu este posibilă întrunirea Marii Camere, a camerei sau a comitetului inițial, președintele Curții completează sau compune completul prin tragere la sorți.

Articolul 98 (fostul articol 93)

Decizia prin care Curtea se pronunță asupra problemei de interpretare cu care a fost sesizată de Comitetul de Miniștri este definitivă. Aceasta nu poate face obiectul unei opinii separate a judecătorilor. O copie a deciziei se transmite Comitetului de Miniștri și părților în cauză, precum și oricărui terț intervenient, inclusiv Comisarului pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei.

Procedura în temeiul art. 46 § 4 și 5 din Convenție

Articolul 99 (fostul articol 94)

Atunci când este sesizată cu privire la aspectul dacă o parte contractantă și-a îndeplinit sau nu obligația care decurge din art. 46 § 1 din Convenție, Curtea aplică, în afara dispozițiilor art. 31 lit. b) și art. 46 § 4 și 5 din Convenție, dispozițiile de mai jos. De asemenea, Curtea aplică alte dispoziții ale Regulamentului în măsura în care le consideră corespunzătoare.

---

1. Introdus la 13 noiembrie 2006 și 14 mai 2007.

Articolul 100 (fostul articol 95)

Orice cerere introdusă în temeiul art. 46 § 4 din Convenție trebuie motivată și adresată grefierului. Aceasta trebuie să conțină:

- a) hotărârea la care se referă;
- b) informații privind procedura de executare a hotărârii la care se referă în fața Comitetului de Miniștri, inclusiv, dacă este cazul, observații scrise formulate de părțile în cauză în cadrul acestei proceduri, precum și comunicările transmise în cadrul procedurii;
- c) copia punerii în întârziere notificată uneia sau mai multor părți contractante și copia deciziei prevăzute la art. 46 § 4 din Convenție;
- d) numele și adresa persoanei sau persoanelor desemnate de Comitetul de Miniștri pentru a oferi Curții orice explicații pe care le-ar putea solicita;
- e) copii ale oricăror alte documente de natură să ajute la clarificarea problemei.

Articolul 101¹ (fostul articol 96)

În conformitate cu art. 24 § 2 lit. f), se constituie o Mare Cameră pentru a examina problema prezentată Curții.

Articolul 102 (fostul articol 97)

Președintele Marii Camere informează Comitetul de Miniștri și părțile în cauză că pot prezenta observații scrise cu privire la problema cu care este sesizată Curtea.

Articolul 103 (fostul articol 98)

1. Președintele Marii Camere stabilește termenele în care trebuie să fie depuse observațiile scrise sau alte documente.
2. Marea Cameră poate decide organizarea unei ședințe de judecată.

Articolul 104 (fostul articol 99)

Marea Cameră se pronunță prin hotărâre. Copia hotărârii se comunică Comitetului de Miniștri și părților în cauză, precum și oricărui terț intervenient, inclusiv Comisarului pentru Drepturile Omului al Consiliului European.

---

1. Modificat la 11 octombrie 2021.

Capitolul XIA¹ – Publicarea hotărârilor, deciziilor și a avizelor consultative

Articolul 104A - Publicarea în baza de date jurisprudențială a Curții

104A. Toate hotărârile, deciziile și avizele consultative se publică, sub autoritatea grefierului, în HUDOC, baza de date jurisprudențială a Curții. Cu toate acestea, regula nu se aplică deciziilor care, în temeiul art. 52A § 1 din prezentul Regulament, se pronunță de un judecător unic, deciziilor care, în temeiul art. 54 § 3 și 4 din prezentul Regulament, se pronunță de un președinte de secție sau de un vice-președinte de secție care acționează în calitate de judecător unic, deciziilor comitetului care, în temeiul art. 52A § 2 din prezentul Regulament, implică numai o motivare pe scurt; Curtea oferă periodic acces publicului la informații generale asupra acestor decizii.

Articolul 104B – Cauze-cheie

În plus, grefierul va evidenția într-un mod considerat adecvat, hotărârile, deciziile și avizele consultative pe care Biroul le consideră a fi cauze-cheie.

---

1. Introdus la 4 noiembrie 2019.

Capitolul XII – Asistența judiciară

Articolul 105

(fostul articol 100)

1. Președintele camerei poate, fie la cererea unui reclamant care a introdus o cerere în temeiul art. 34 din Convenție, fie din oficiu, să acorde asistența judiciară acestuia pentru susținerea cauzei sale, din momentul în care, în conformitate cu art. 54 § 2 lit. b) din prezentul Regulament, partea contractantă pârâtă a prezentat în scris observațiile sale cu privire la admisibilitatea cererii sau când termenul care i-a fost acordat în acest scop s-a împlinit.

2. Sub rezerva art. 110 din prezentul Regulament, atunci când reclamantului i s-a acordat asistență judiciară pentru susținerea cauzei sale în fața camerei, beneficiază în continuare de aceasta în fața Marii Camere.

Articolul 106

(fostul articol 101)

Asistența judiciară nu poate fi acordată decât dacă președintele camerei constată:

- a) că acordarea acestei asistențe este necesară pentru buna instrumentare a cauzei în fața camerei;
- b) că reclamantul nu dispune de mijloace financiare suficiente spre a face față, în tot sau în parte, cheltuielilor ocazionate de susținerea cauzei sale.

Articolul 107

(fostul articol 102)

1. Pentru a stabili dacă reclamantul dispune sau nu de mijloace financiare suficiente pentru a face față, în tot sau în parte, cheltuielilor ocazionate de susținerea cauzei sale, i se cere să completeze o declarație în care să indice veniturile sale, activele fixe și angajamentele financiare pe care le are față de persoanele aflate în întreținerea sa sau orice alte obligații financiare. Declarația trebuie să fie certificată de autoritatea sau autoritățile interne competente.

2. Președintele camerei poate invita partea contractantă interesată să prezinte observațiile sale în scris.

3. După primirea informațiilor menționate la alin. (1) din prezentul articol, președintele camerei decide să acorde sau să nu acorde asistența judiciară. Grefierul informează părțile interesate în acest sens.

Articolul 108

(fostul articol 103)

1. Onorariile se plătesc doar avocatului sau altei persoane desemnate în conformitate cu art. 36 § 4 din prezentul Regulament. Acestea pot acoperi, după caz, serviciile mai multor reprezentanți astfel desemnați.

2. În afara onorariilor, asistența judiciară poate acoperi cheltuielile de deplasare și de ședere, precum și alte cheltuieli necesare făcute de reclamant sau de reprezentantul desemnat al acestuia.

Articolul 109

(fostul articol 104)

La momentul acordării asistenței juridice, grefierul stabilește:

- a) cuantumul onorariilor care trebuie achitate în conformitate cu grilele de onorarii în vigoare;
- b) suma care trebuie achitată pentru alte cheltuieli.

Articolul 110
(fostul articol 105)

Dacă este încredințat că nu mai sunt îndeplinite condițiile enunțate la art. 106 din prezentul Regulament, președintele camerei poate, în orice moment, să decidă retragerea sau modificarea beneficiului asistenței judiciare.

Titlul III — Dispoziții tranzitorii

Articolul 111 – Raporturile dintre Curte și Comisie (fostul articol 106)

1. În cauzele cu care este sesizată Curtea în temeiul art. 5 § 4 și 5 din Protocolul nr. 11 la Convenție, Curtea poate invita Comisia să delege unul sau mai mulți dintre membrii săi să participe la examinarea cauzei în fața Curții.
2. În cauzele menționate la alin. (1) din prezentul articol, Curtea ia în considerare raportul adoptat de Comisie în temeiul fostului art. 31 din Convenție.
3. Cu excepția cazului în care președintele camerei decide altfel, raportul este făcut public prin grija grefierului, de îndată ce este posibil după sesizarea Curții.
4. În cauzele cu care este sesizată Curtea în temeiul art. 5 § 2-5 din Protocolul nr. 11, celelalte documente care compun dosarul Comisiei, inclusiv ansamblul memoriilor și observațiilor, rămân confidentiale, cu excepția cazului în care președintele camerei decide altfel.
5. În cauzele în care Comisia a audiat mărturii, dar nu a fost în măsură să adopte raportul în temeiul fostului art. 31 din Convenție, Curtea ia în considerare procesele-verbale în integralitatea lor, documentația și avizul formulat de delegații Comisiei la încheierea investigațiilor lor.

Articolul 112 – Procedura în fața unei camere și a Marii Camere (fostul articol 107)

1. Atunci când Curtea este sesizată cu o cauză în temeiul art. 5 § 4 din Protocolul nr. 11 la Convenție, un colegiu de judecători ai Marii Camere constituit în conformitate cu art. 24 § 5 din prezentul Regulament decide, exclusiv pe baza dosarului, dacă aceasta trebuie să fie soluționată de o cameră sau de Marea Cameră.
2. Dacă respectiva cauză este soluționată de o cameră, hotărârea acesteia este definitivă, în conformitate cu art. 5 § 4 din Protocolul nr. 11, iar art. 73 din prezentul Regulament este inaplicabil.
3. Cauzele transmise Curții în temeiul art. 5 § 5 din Protocolul nr. 11 sunt deferite Marii Camere de către președintele Curții.
4. Pentru fiecare cauză transmisă în temeiul art. 5 § 5 din Protocolul nr. 11, Marea Cameră este completată cu judecători desemnați prin rotație din cadrul grupelor menționate la art. 24 § 3¹ din prezentul Regulament, cauzele fiind repartizate alternativ fiecărei grupe.

Articolul 113 – Acordarea asistenței judiciare (fostul articol 108)

Sub rezerva dispozițiilor art. 101 din prezentul Regulament, în cauzele cu care este sesizată Curtea în aplicarea art. 5 § 2-5 din Protocolul nr. 11 la Convenție, reclamantul căruia i s-a acordat asistență judiciară în cursul procedurii în fața Comisiei sau a fostei Curți beneficiază în continuare de aceasta pentru susținerea cauzei sale în fața Curții.

---

1. Modificat la 13 decembrie 2004.

Articolul 114 – Cererea de revizuire a unei hotărâri (fostul articol 109)

1. În cazul în care o parte prezintă o cerere de revizuire a unei hotărâri pronunțate de fosta Curte, președintele Curții o transmite uneia dintre secții, în condițiile prevăzute la art. 51 sau la art. 52 din prezentul Regulament, după caz.
2. Fără a aduce atingere art. 80 § 3 din prezentul Regulament, președintele secției respective constituie o nouă cameră pentru examinarea cererii.
3. Camera care urmează a fi constituită include de drept:
  - a) președintele secției;
și, indiferent dacă acesta face parte sau nu din acea secție,
  - b) judecătorul ales în numele părții contractante în cauză sau, dacă acesta este împiedicat, orice alt judecător desemnat în aplicarea art. 29 din prezentul Regulament;
  - c) orice membru al Curții care a făcut parte din camera inițială a fostei Curți care a pronunțat hotărârea.
4.
  - a) Președintele secției desemnează prin tragere la sorți dintre membrii secției relevante pe ceilalți membri ai camerei;
  - b) Membrii secției care nu au fost astfel desemnați fac parte din complet ca judecători supleanți.

Titlul IV – Dispoziții finale

Articolul 115 – Suspendarea unui articol (fostul articol 110)

Aplicarea oricărei dispoziții privind funcționarea internă a Curții poate fi suspendată imediat la propunerea unui judecător, cu condiția ca această decizie să fie adoptată în unanimitate de camera în cauză. Suspendarea astfel decisă nu-și produce efectele decât pentru nevoile situației particulare pentru care a fost propusă.

Articolul 116 – Modificarea unui articol (fostul articol 111)

1. Orice modificare a dispozițiilor prezentului Regulament poate fi adoptată de majoritatea judecătorilor Curții, întruniți în ședință plenară, pe baza unei propuneri prezentate în prealabil. Propunerea de modificare, formulată în scris, trebuie să parvină grefierului cu cel puțin o lună înainte de ședința în care urmează a fi examinată. În cazul în care primește o astfel de propunere, grefierul o aduce, în cel mai scurt timp, la cunoștința tuturor membrilor Curții.

2. Grefierul informează părțile contractante cu privire la propunerile Curții de modificare a dispozițiilor Regulamentului care privesc direct desfășurarea procedurilor urmate în fața sa și le invită să prezinte observații scrise cu privire la propunerile în cauză. De asemenea, invită organizațiile cu experiență în reprezentarea reclamanților în fața Curții, precum și asociațiile barourilor, să prezinte observații scrise cu privire la propunerile respective.

Articolul 117 – Intrarea în vigoare a Regulamentului (fostul articol 112¹)

Prezentul regulament intră în vigoare la 1 noiembrie 1998.

---

1. Amendamentele adoptate la 8 decembrie 2000 au intrat în vigoare imediat. Amendamentele adoptate la 17 iunie 2002 și 8 iulie 2002 au intrat în vigoare la 1 octombrie 2002. Amendamentele adoptate la 7 iulie 2003 au intrat în vigoare la 1 noiembrie 2003. Amendamentele adoptate la 13 decembrie 2004 au intrat în vigoare la 1 martie 2005. Amendamentele adoptate la 4 iulie 2005 au intrat în vigoare la 3 octombrie 2005. Amendamentele adoptate la 7 noiembrie 2005 au intrat în vigoare la 1 decembrie 2005. Amendamentele adoptate la 29 mai 2006 au intrat în vigoare la 1 iulie 2006. Amendamentele adoptate la 14 mai 2007 au intrat în vigoare la 1 iulie 2007. Amendamentele adoptate la 11 decembrie 2007, 22 septembrie și 1 decembrie 2008 au intrat în vigoare la 1 ianuarie 2009. Amendamentele adoptate la 29 iunie 2009 au intrat în vigoare la 1 iulie 2009. Amendamentele privind Protocolul nr. 14 la Convenție, adoptate la 13 noiembrie 2006 și 14 mai 2007, au intrat în vigoare la 1 iunie 2010. Amendamentele adoptate la 21 februarie 2011 au intrat în vigoare la 1 aprilie 2011. Amendamentele adoptate la 16 ianuarie 2012 au intrat în vigoare la 1 februarie 2012. Amendamentele adoptate la 20 februarie 2012 au intrat în vigoare la 1 mai 2012. Amendamentele adoptate la 2 aprilie 2012 au intrat în vigoare la 1 septembrie 2012. Amendamentele adoptate la 14 ianuarie și 6 februarie 2013 au intrat în vigoare la 1 mai 2013. Amendamentele adoptate la 6 mai 2013 au intrat în vigoare la 1 iulie 2013 și 1 ianuarie 2014. Amendamentele adoptate la 14 aprilie și 23 iunie 2014 au intrat în vigoare la 1 iulie 2014. Unele dintre amendamentele adoptate la 1 iunie 2015 au intrat în vigoare imediat, iar alte amendamente adoptate la aceeași dată au intrat în vigoare la 1 august 2021 și 1 februarie 2022. Amendamentele aduse art. 47 adoptate la 1 iunie și 5 octombrie 2015 au intrat în vigoare la 1 ianuarie 2016. Amendamentele aduse art. 8 adoptate la 19 septembrie 2016 au intrat în vigoare la aceeași dată. Amendamentele adoptate la 14 noiembrie 2016 au intrat în vigoare la aceeași dată. Amendamentele aduse art. 29 adoptate la 16 aprilie 2018 au intrat în vigoare la aceeași dată. Amendamentele adoptate la 19 septembrie 2016 au intrat în vigoare la 1 august 2018. Amendamentul adus art. 29 § 1 adoptat la 3 iunie 2019 a intrat în vigoare la aceeași dată. Amendamentele aduse art. 27A și 52A adoptate la 9 septembrie 2019 au intrat în vigoare la aceeași dată. Amendamentele adoptate la 4 noiembrie 2019 au intrat în vigoare la 1 ianuarie 2020. Amendamentele aduse art. 8 adoptate la 2 iunie 2021 au intrat în

---

vigoare la aceeași dată. Amendamentele aduse art. 24, 93, 94 și 101 adoptate la 11 octombrie 2021 au intrat în vigoare la 18 octombrie 2021. Amendamentele aduse art. 36 și 44D adoptate la 7 februarie 2022 au intrat în vigoare la aceeași dată. Amendamentul adus art. 8 § 5 adoptat la 30 mai 2022 a intrat în vigoare la aceeași dată. Amendamentul adus art. 44 § 4 adoptat la 3 iunie 2022 a intrat în vigoare la aceeași dată. Amendamentul adus art. 44 § 2 și 3 adoptat la 3 martie 2023 a intrat în vigoare la aceeași dată. Amendamentele aduse art. 7 și 7A adoptate la 23 iunie 2023 au intrat în vigoare la aceeași dată. Amendamentele aduse art. 33 § 1 și 44F adoptate la 25 septembrie 2023 au intrat în vigoare la 30 octombrie 2023. Amendamentele aduse art. 28 adoptate la 15 decembrie 2023 și art. 47 § 1 lit. c) adoptate la 18 ianuarie 2024 au intrat în vigoare la 22 ianuarie 2024.

Anexă la Regulament¹ (cu privire la investigații)

Articolul A1 – Măsurile de cercetare judecătorească

1. Camera poate, fie la cererea unei părți, fie din oficiu, să adopte orice măsură de cercetare judecătorească pe care o consideră utilă pentru a aduce clarificări cu privire la faptele cauzei. În special, aceasta poate ruga părțile să prezinte probe scrise și poate decide să asculte în calitate de martor sau expert, sau cu alt titlu, orice persoană ale cărei depoziții, afirmații sau declarații îi par utile în îndeplinirea sarcinii sale.
2. De asemenea, camera poate invita orice persoană sau instituție, la alegerea sa, pentru a exprima o opinie sau a prezenta un raport scris cu privire la orice aspect pe care camera îl consideră relevant pentru cauză.
3. După ce o cauză a fost declarată admisibilă sau, în mod excepțional, înainte de pronunțarea deciziei privind admisibilitatea, camera poate desemna unul sau mai mulți dintre membrii săi sau alți judecători ai Curții ca delegat (delegați) pentru obținerea de informații, deplasare la fața locului sau o altă măsură de cercetare judecătorească. De asemenea, aceasta poate desemna orice persoană sau instituție, la alegerea sa, pentru a asista delegația în modul considerat adecvat.
4. Dispozițiile prezentului capitol referitoare la măsurile de cercetare judecătorească dispuse de o delegație se aplică, *mutatis mutandis*, măsurilor de cercetare judecătorească dispuse chiar de cameră.
5. Audierile desfășurate de o cameră sau o delegație în cadrul unei măsuri de cercetare judecătorească au loc în camera de consiliu, cu excepția unei decizii contrare a președintelui camerei sau a șefului delegației.
6. Președintele camerei poate, atunci când consideră adecvat, să invite sau să autorizeze orice terț intervenient să ia parte la o măsură de cercetare judecătorească. Acesta stabilește condițiile unei astfel de participări și o poate limita în cazul nerespectării respectivelor condiții.

Articolul A2 - Obligațiile părților referitoare la măsurile de cercetare judecătorească

1. Reclamantul și orice parte contractantă implicată sprijină Curtea, dacă este cazul, pentru punerea în aplicare a măsurilor de cercetare judecătorească.
2. Partea contractantă pe teritoriul căreia o delegație efectuează cercetări *in situ* îi acordă acesteia facilitățile și cooperarea necesare bunei desfășurări a procedurii. Astfel, aceasta are obligația, în măsura în care este necesar, de a garanta libertatea de circulație pe teritoriul său și de a lua toate măsurile de securitate dorite pentru delegație, pentru reclamant și pentru toți martorii, experții și celelalte persoane care pot fi audiate de delegație. Aceasta trebuie să se asigure că nicio persoană sau organizație nu este afectată de o mărturie sau de ajutorul oferit delegației.

Articolul A3 – Neînfățișarea în fața delegației

Atunci când o parte sau orice altă persoană care trebuie să se înfățișeze se abține sau refuză să facă acest lucru, delegația își poate totuși continua activitatea dacă consideră acest fapt compatibil cu buna administrare a justiției.

---

1. Introdusă la 7 iulie 2003.

Articolul A4 – Desfășurarea procedurii în fața unei delegații

1. Delegații își exercită, dacă este cazul, competențele conferite camerei de Convenție sau de prezentul Regulament și conduc procedura în fața lor.
2. Șeful delegației poate decide organizarea unei reuniuni pregătitoare cu părțile sau cu reprezentanții acestora înaintea oricărei audieri desfășurate de delegație.

Articolul A5 – Citarea martorilor, a experților și a altor persoane pentru a se înfățișa în fața unei delegații

1. Martorii, experții și celelalte persoane care trebuie audiate de delegație sunt convocate de grefier.
2. Convocarea precizează
  - a) cauza despre care este vorba;
  - b) obiectul cercetării, expertizei sau al altei măsuri de cercetare judecătorească dispusă de cameră sau de președintele acesteia;
  - c) dispozițiile luate pentru plata sumei care îi revine persoanei convocate.
3. Părțile oferă, în măsura posibilului, informații suficiente pentru a stabili identitatea și adresa martorilor, experților sau a celorlalte persoane care trebuie convocate.
4. În conformitate cu art. 37 § 2 din Regulament, partea contractantă pe teritoriul căreia are domiciliul martorul își asumă responsabilitatea notificării oricărei convocări pe care camera o adresează în acest scop. Dacă nu se poate conforma respectivei obligații, aceasta oferă explicații în scris. Pe de altă parte, trebuie să ia toate măsurile rezonabile care să asigure înfățișarea persoanelor convocate aflate sub autoritatea sau controlul său.
5. Atunci când o delegație audiază *in situ*, șeful acesteia poate solicita înfățișarea unor martori, experți sau a altor persoane în fața sa. Dacă este invitată să participe, partea contractantă pe teritoriul căreia au loc audierile ia toate măsurile rezonabile de natură a facilita această înfățișare.
6. Dacă un martor, un expert sau o altă persoană sunt convocați la cererea sau în numele unei părți contractante reclamante sau pârâte, cheltuielile legate de înfățișare sunt suportate de aceasta, cu excepția cazului în care camera decide altfel. Atunci când persoana convocată este supusă unei măsuri privative de libertate pe teritoriul părții contractante unde delegația își desfășoară cercetările *in situ*, cheltuielile aferente înfățișării îi revin respectivei părți, cu excepția cazului în care camera decide altfel. În toate celelalte cazuri, camera decide dacă cheltuielile trebuie suportate de Consiliul European sau dacă acestea trebuie suportate de reclamant sau de terțul la cererea sau în numele căruia se înfățișează persoana. În toate cazurile, acestea sunt stabilite de președintele camerei.

Articolul A6 – Jurământul sau declarația solemnă a martorilor și experților audiați de o delegație

1. După verificarea identității sale și înainte de a depune mărturie, martorul depune următorul jurământ sau face următoarea declarație solemnă:

„Jur” – sau „Declar în mod solemn, pe onoare și conștiință” – „că voi spune adevărul și numai adevărul”.

Se face mențiune în acest sens în procesul-verbal.

2. După verificarea identității sale și înainte de îndeplinirea misiunii sale pentru delegație, orice expert depune următorul jurământ sau face următoarea declarație solemnă:

„Jur” – sau „Declar în mod solemn” – „că îmi voi exercita cu onoare și conștiință funcția de expert”.

Se face mențiune în acest sens în procesul-verbal.

Articolul A7 – Audierea martorilor, a experților sau a celorlalte persoane de către o delegație

1. Orice delegat poate adresa întrebări agenților, avocaților și consilierilor părților, reclamantului, martorilor, experților, precum și oricărei alte persoane care se prezintă în fața delegației.
2. Sub controlul șefului delegației, martorii, experții și celelalte persoane care se înfățișează în fața delegației pot fi interogați de agenții, avocații și consilierii părților. În cazul contestării unei întrebări adresate, șeful delegației decide.
3. Sub rezerva unor circumstanțe excepționale și cu acordul șefului delegației, martorii, experții și celelalte persoane care trebuie audiate de o delegație nu sunt admiși în sală înainte de a depune mărturie.
4. Șeful delegației poate lua măsuri speciale pentru ca martori, experți sau alte persoane să poată fi audiate fără prezența părților atunci când buna administrare a justiției impune acest lucru.
5. În caz de litigiu referitor la recuzarea unui martor sau expert, șeful delegației decide. Delegația poate audia doar în scop informativ o persoană care nu îndeplinește condițiile pentru a fi audiată ca martor sau expert.

Articolul A8 – Procesul-verbal al audierilor efectuate de către o delegație

1. Grefierul întocmește un proces-verbal al tuturor audierilor desfășurate de o delegație în cadrul unei măsuri de cercetare judecătorească. Acesta include:
  - a) componența delegației;
  - b) lista persoanelor care se înfățișează: agenți, avocați și consilieri ai părților;
  - c) numele, prenumele, funcția și adresa martorilor, experților sau a celorlalte persoane audiate;
  - d) textul declarațiilor făcute, întrebărilor adresate și răspunsurilor primite;
  - e) textul oricărei decizii pronunțate în cursul audierilor de către delegație sau de către șeful acesteia.
2. Dacă procesul-verbal este redactat în tot sau în parte într-o limbă neoficială, grefierul ia măsurile care se impun pentru traducerea acestuia într-una dintre limbile oficiale.
3. Reprezentanților părților li se comunică o copie a procesului-verbal pentru ca aceștia să îl poată corecta, sub controlul grefierului sau al șefului delegației, fără a modifica totuși sensul și domeniul de aplicare a celor spuse în cadrul audierilor. Grefierul stabilește, în urma instrucțiunilor șefului delegației, termenele pe care aceștia le au la dispoziție în acest sens.
4. După corectare, procesul-verbal se semnează de șeful delegației și de grefier; acesta face dovada deplină în privința conținutului său.

Instrucțiuni practice

Cereri de măsuri provizorii¹

(Art. 39 din Regulament)

Curtea poate indica măsuri provizorii obligatorii pentru statul membru în cauză, în temeiul art. 39 din Regulament.

Măsurile provizorii se aplică numai în circumstanțe excepționale. Curtea indică măsuri provizorii unui stat membru doar atunci când, după examinarea tuturor informațiilor relevante, consideră că reclamantul ar fi expus unui risc real de prejudicii grave și ireversibile în absența măsurii respective.

Reclamantii sau reprezentanții acestora² care solicită măsuri provizorii în temeiul art. 39 din Regulament trebuie să se conformeze cerințelor prevăzute în continuare.

I. Furnizarea tuturor elementelor de sprijin

Orice cerere adresată Curții trebuie să fie motivată. În special, reclamantul trebuie să prezinte în mod detaliat elementele pe care se bazează temerile sale, natura riscurilor invocate și dispozițiile Convenției pretins încălcate.

Nu este suficientă o simplă trimitere la enunțurile conținute într-un alt document sau la procedura internă. Este esențial ca cererile să fie însoțite de toate documentele justificative necesare și, în special, de deciziile pronunțate de instanțe, comisii sau alte organe interne, precum și de orice alte documente de natură a corobora susținerile reclamantului.

Cererile care nu conțin informațiile necesare pentru ca Curtea să se pronunțe nu sunt, în principiu, prezentate unui judecător în vederea luării unei decizii. De regulă, Curtea nu contactează reclamantii ale căror cereri de măsuri provizorii sunt incomplete.

Atunci când cauza este deja pendinte în fața Curții, trebuie menționat numărul atribuit cererii.

În cauzele de extrădare sau expulzare, trebuie precizate data și ora la care decizia de îndepărtare trebuie pusă în aplicare, adresa reclamantului sau locul său de detenție și numărul dosarului său oficial. Orice modificare a acestor informații (data și ora trimiterii, adresa etc.) trebuie comunicată cât mai curând posibil.

În măsura în care este posibil, aceste cereri trebuie să fie redactate în una dintre limbile oficiale ale părților contractante.

Curtea poate decide să examineze în același timp admisibilitatea cauzei și cererea de măsuri provizorii.

II. Cererile trebuie trimise prin „ECHR Rule 39 Site”, fax sau prin poștă

Cererile de măsuri provizorii formulate în temeiul art. 39 din Regulament trebuie să fie trimise prin „ECHR Rule 39 Site”, fax sau prin poștă³. Curtea nu examinează cererile trimise prin corespondența electronică (e-mail). Orice cerere trimisă prin fax sau poștă trebuie să includă următoarele mențiuni, care trebuie scrise cu caractere aldine pe prima pagină a documentului:

---

1. Instrucțiune practică emisă de președintele Curții în temeiul art. 32 din Regulament la 5 martie 2003 și modificată la 16 octombrie 2009, 7 iulie 2011 și 3 mai 2022.

2. Trebuie oferite toate informațiile în acest sens.

3. Cererile prin poștă nu trebuie trimise prin curier obișnuit.

„Articolul 39 – Urgent**Persoană de contact (nume și date): ...****[În cauzele având ca obiect expulzarea sau extrădarea]****Data și ora trimiterii și destinația: ...”****III. Introducerea cererilor în timp util**

În principiu, cererile de măsuri provizorii trebuie introduse cât mai curând posibil după pronunțarea deciziei interne definitive, astfel încât să i se acorde Curții și grefei suficient timp pentru examinarea chestiunii. În cauzele având ca obiect expulzarea sau extrădarea, Curtea nu poate examina cererile primite cu mai puțin de o zi lucrătoare înainte de data prevăzută pentru executarea măsurii de îndepărtare⁴.

Atunci când decizia internă definitivă este iminentă, iar punerea sa în aplicare riscă să fie imediată, în special în cauzele având ca obiect extrădarea sau expulzarea, reclamantii și reprezentanții acestora trebuie să depună cererea de măsuri provizorii fără a aștepta respectiva decizie, indicând în mod clar data la care aceasta urmează să fie pronunțată și precizând că cererea lor se subordonează caracterului negativ al deciziei interne definitive.

IV. Măsuri interne cu efect suspensiv

Curtea nu este o instanță de apel cu privire la deciziile instanțelor interne. În cauzele având ca obiect extrădarea sau expulzarea, reclamantii trebuie să exercite căi de atac interne care pot duce la suspendarea măsurii de îndepărtare înainte de a adresa Curții o cerere de măsuri provizorii. În cazul în care reclamantilor le rămâne deschisă posibilitatea exercitării unei căi de atac cu efect suspensiv, Curtea nu aplică art. 39 din Regulament pentru a împiedica executarea măsurii de îndepărtare.

V. Monitorizarea cererii de măsuri provizorii

Reclamantii care au formulat o cerere de măsuri provizorii în temeiul art. 39 din Regulament trebuie să se asigure că răspund corespondenței transmise de grefa Curții. În cazul respingerii unei cereri de măsuri provizorii, aceștia trebuie, în special, să indice Curții dacă doresc continuarea soluționării cauzei. Atunci când o măsură provizorie a fost indicată, reclamantii trebuie să informeze Curtea cu regularitate și promptitudine în privința evoluției procedurilor interne în curs; în caz contrar, cauza poate fi scoasă de pe rol.

---

4. Lista cu sărbătorile oficiale sau zilele nelucrătoare în care grefa Curții este închisă poate fi găsită pe pagina de internet a Curții (www.echr.coe.int/contact/fr).

Introducerea acțiunii¹

(Cereri individuale în temeiul art. 34 din Convenție)

I. Aspecte generale

1. Orice cerere introdusă în temeiul art. 34 din Convenție trebuie să fie prezentată în scris. Nicio altă cerere nu poate fi depusă prin telefon. Cu excepția cazurilor prevăzute la art. 47 din Regulamentul Curții, numai un formular de cerere complet întrerupe termenul de șase luni prevăzut la art. 35 § 1 din Convenție. Formularul de cerere este disponibil online pe pagina de internet a Curții². Reclamanții sunt încurajați să îl descarce și să îl imprime mai degrabă decât să solicite Curții să le transmită o versiune pe suport de hârtie prin poștă. Procedând astfel, vor câștiga timp și le va fi mai ușor să introducă o cerere completă în termenul de șase luni. Pe pagina de internet a Curții este disponibil un ajutor pentru completarea formularului.

2. Orice cerere trebuie trimisă la adresa următoare:

Madame la Greffière de la Cour européenne des droits de l'homme
Conseil de l'Europe
67075 Strasbourg Cedex
FRANCE

3. Trimiterea unei cereri prin fax nu întrerupe cursul termenului de șase luni stabilit la art. 35 § 1. Reclamanții trebuie să trimită de asemenea, înainte de împlinirea termenului de șase luni, originalul formularului semnat prin poștă.

4. Reclamanții trebuie să dovedească diligență în desfășurarea corespondenței cu grefa Curții. O întârziere în a răspunde sau o absență a răspunsului pot fi considerate drept un semn care arată că reclamantul nu mai dorește să își mențină cererea.

II. Formă și conținut

5. Declarațiile făcute în formularul de cerere cu privire la faptele, capetele de cerere și respectarea cerințelor referitoare la epuizarea căilor de recurs interne și la termenul de introducere a cererii prevăzut la art. 35 § 1 din Convenție trebuie să fie conforme cu regulile prevăzute la art. 47 din Regulament. Declarațiile suplimentare, prezentate pe foi separate, dacă este cazul, nu trebuie să depășească 20 de pagini [art. 47 § 2 lit. b) din Regulament] și trebuie să respecte următoarele:

- a) să fie în format A4 cu margine de cel puțin 3,5 cm;
- b) să fie perfect lizibile și, în cazul în care sunt dactilografiate, să fie redactate cu caractere cu mărimea de cel puțin 12 în corpul textului și cu mărimea de 10 în notele de subsol, cu spațiu între rânduri de 1,5;
- c) să conțină numerele exprimate numai în cifre;
- d) să fie paginate (pagini numerotate consecutiv);
- e) să fie împărțite în paragrafe numerotate;

---

1. Instrucțiune practică emisă de președintele Curții în temeiul art. 32 din Regulament la 1 noiembrie 2003 și modificată la 22 septembrie 2008, 24 iunie 2009, 6 noiembrie 2013, 5 octombrie 2015, 27 noiembrie 2019 și 1 februarie 2022. Această instrucțiune practică completează art. 45 și art. 47 din Regulament.

2. www.echr.coe.int.

f) să fie împărțite în capitole, după cum urmează: „Expunerea faptelor”, „Capetele de cerere sau expunerea încălcărilor” și „Informații privind epuizarea căilor de recurs interne și respectarea termenului stabilit la art. 35 § 1”.

6. Toate rubricile relevante ale formularului de cerere trebuie completate folosind cuvinte. Trebuie evitată utilizarea simbolurilor, a semnelor și a abrevierilor. Este necesară formularea în cuvinte a fiecărui răspuns, chiar dacă acesta este negativ sau dacă întrebarea nu pare relevantă.

7. Reclamantul trebuie să descrie faptele, capetele sale de cerere și explicațiile cu privire la respectarea condițiilor de admisibilitate în rubrica prevăzută în acest scop în formularul de cerere. Aceste informații trebuie să fie suficiente pentru a permite Curții să determine natura și obiectul cererii. Formularul completat trebuie să fie suficient în sine. Nu este suficient să se anexeze o expunere a faptelor, a capetelor de cerere și a informațiilor referitoare la respectarea condițiilor, chiar prin adăugarea cuvintelor „a se vedea anexa”. Prezența acestor informații pe formularul de cerere are ca scop să ajute Curtea să examineze și să atribuie în mod rapid noi cereri. Informații suplimentare pot fi furnizate, în cazul în care este necesar, într-un document separat ce nu ar trebui să depășească 20 de pagini. Un asemenea supliment nu poate, în niciun caz, să înlocuiască expunerea faptelor, a capetelor de cerere și a explicațiilor cu privire la îndeplinirea condițiilor de admisibilitate care trebuie să figureze în mod obligatoriu pe formularul de cerere. Formularul de cerere care nu conține aceste informații nu va fi considerat conform cu art. 47 din Regulament.

8. Persoana juridică (societate, organizație neguvernamentală sau asociație) care sesizează Curtea trebuie să o facă prin intermediul unui reprezentant identificat la rubrica corespunzătoare din formularul de cerere; este necesar să fie prezentate datele acestuia de contact și să se explice în ce calitate acționează în numele persoanei juridice respective sau care este legătura sa cu aceasta. Împreună cu formularul de cerere trebuie prezentată dovada că reprezentantul are calitatea pentru a acționa în numele persoanei juridice, de exemplu un extras din registrul comerțului sau o adeverință eliberată de conducerea persoanei juridice. Reprezentantul persoanei juridice nu trebuie să fie aceeași persoană cu avocatul autorizat să o apere în fața Curții. Este posibil ca reprezentantul persoanei juridice să fie, de asemenea, avocat sau jurist și să fie competent să asigure, în plus, reprezentarea persoanei juridice în justiție. În toate cazurile, este necesar să se completeze cele două părți din formularul de cerere cu privire la reprezentare și să se anexeze documentele necesare care atestă existența unui mandat de reprezentare a persoanei juridice.

9. Reclamantul nu este obligat să fie reprezentat de un apărător la momentul la care introduce cererea. În cazul în care mandatează un avocat, trebuie să se completeze rubrica rezervată pentru procură din formularul de cerere. În acest caz, în rubrica respectivă este necesar să semneze atât reclamantul, cât și reprezentantul acestuia. Nu este permisă în această etapă o procură prezentată pe un formular separat, întrucât Curtea solicită ca toate informațiile esențiale să se regăsească pe formularul de cerere. În cazul în care reclamantul pretinde că nu este posibil să semneze rubrica rezervată pentru procură din formularul de cerere din cauza unor dificultăți practice insurmontabile, acesta trebuie să explice Curții în ce constau aceste dificultăți și să prezinte documente justificative. Nu poate fi acceptat pretextul lipsei de timp din cauza necesității de a completa rapid formularul pentru a respecta termenul de șase luni.

10. Formularul de cerere trebuie să fie însoțit de documente relevante:

- a) referitoare la deciziile sau măsurile denunțate;
- b) documente care demonstrează că reclamantul a respectat regula epuizării căilor de recurs interne și termenul menționate la art. 35 § 1 din Convenție;
- c) documente care conțin, dacă este cazul, informații cu privire la alte proceduri internaționale.

În cazul în care reclamantul nu poate prezenta o copie a unuia dintre aceste documente, este necesar să furnizeze, în orice caz, o explicație adecvată; nu este suficient ca acesta doar să menționeze că a

întâmpinat dificultăți dacă este rezonabil să se prevadă ca explicația să fie susținută de documente, cum ar fi dovada stării acestuia de sărăcie, refuzul autorităților de a emite o decizie sau un alt element care indică imposibilitatea reclamantului de a obține documentul în cauză. Dacă nu este furnizată nicio explicație sau dacă explicația furnizată nu este suficientă, cererea nu va fi atribuită niciunui complet de judecată.

În cazul în care documentele sunt furnizate pe cale electronică, acestea trebuie să respecte formatul impus de prezenta instrucțiune și trebuie, de asemenea, să fie clasificate și numerotate în ordinea listei prevăzute în formularul de cerere.

11. În cazul în care reclamantul a depus deja una sau mai multe cereri cu privire la care Curtea s-a pronunțat ori are alte cereri pendinte în fața Curții, trebuie să informeze grefa și să precizeze numărul cererilor respective.

12. a) Atunci când un reclamant solicită ca identitatea sa să nu fie divulgată, trebuie să prezinte explicații în scris, în conformitate cu art. 47 § 4 din Regulament.

b) De asemenea, în cazul în care cererea sa de anonim ar fi admisă de președintele camerei, reclamantul trebuie să precizeze dacă dorește să fie desemnat prin inițialele sale sau printr-o singură literă (de exemplu „X”, „Y”, „Z”).

13. Formularul de cerere trebuie să fie semnat de reclamant sau de reprezentantul desemnat. Dacă este reprezentat, reclamantul, precum și reprezentantul său trebuie să semneze în rubrica rezervată pentru procură din formularul de cerere. Nici formularul de cerere, nici rubrica rezervată pentru procură nu pot fi semnate „prin procură” („p.p.”).

III. Cereri grupate și reclamanți multipli

14. În cazul în care un reclamant sau un reprezentant introduce în numele mai multor reclamanți cereri privind fapte diferite, trebuie utilizat un formular de cerere pentru fiecare reclamant în parte, indicând toate informațiile necesare și anexând documentele referitoare la fiecare reclamant în formularul corespunzător.

15. În cazul în care există mai mult de zece reclamanți, reprezentantul trebuie să trimită, în plus față de formulare de cerere și documente, un tabel recapitulativ care conține informațiile cu caracter personal necesare pentru fiecare reclamant. Acest tabel poate fi descărcat de pe pagina de internet a Curții¹. În cazul în care reprezentantul este avocat, tabelul trebuie trimis și în format electronic.

16. Atunci când cauza se referă la un număr mare de reclamanți sau de cereri, Curtea poate solicita reclamanților sau reprezentanților acestora să transmită textul observațiilor și al declarațiilor sau documentele acestora pe cale electronică sau prin alt mijloc. Curtea le poate cere, de asemenea, să întreprindă alte măsuri care să faciliteze prelucrarea rapidă și eficientă a cererilor.

IV. Lipsa răspunsului la cererile de informații sau neîndeplinirea instrucțiunilor primite

17. Neîndeplinirea obligației de a transmite, în termenele stabilite, informațiile sau documentele suplimentare solicitate de Curte sau nerespectarea instrucțiunilor date de către aceasta privind forma și modul în care cererea trebuie să fie introdusă, inclusiv în cazul cererilor grupate sau al reclamanților multipli, poate avea ca rezultat, în funcție de stadiul procedurii, neexaminarea de către Curte a cererii (cererilor), declararea acestora inadmisibile sau scoaterea de pe rol.

---

1. www.echr.coe.int.

Observațiile scrise¹

I. Depunerea observațiilor

Aspecte generale

1. Observațiile trebuie depuse la grefă în termenul stabilit în temeiul art. 38 din Regulament și în modul descris la alin. (2) al articolului menționat.
2. Data la care au fost primite la grefa Curții observații sau alte documente se aplică pe documentele în cauză prin intermediul unei ștampile cu dată.
3. Cu excepția observațiilor și a documentelor pentru care a fost introdus un sistem de transmitere pe cale electronică (a se vedea instrucțiunile practice relevante), toate celelalte documente care includ observații, precum și toate documentele care le însoțesc, trebuie prezentate la grefa Curții în trei exemplare trimise prin poștă sau într-un singur exemplar trimis prin fax² la care se adaugă trei exemplare trimise prin poștă.
4. Observațiile sau alte documente trimise prin e-mail nu sunt acceptate.
5. Documentele secrete trebuie trimise prin scrisoare recomandată.
6. Observațiile a căror prezentare nu a fost solicitată pot fi depuse la dosar doar pe baza deciziei președintelui camerei (a se vedea art. 38 § 1 din Regulament).

Trimitere prin fax

7. O parte poate prezenta observații sau alte documente Curții trimițându-le prin fax.
8. De asemenea, numele persoanei care a semnat observațiile trebuie să apară cu caractere tipărite, astfel încât această persoană să poată fi identificată.

Transmitere pe cale electronică

9. Curtea poate autoriza guvernul unei părți contractante sau, după comunicarea cererii, reclamantul să transmită observații și alte documente pe cale electronică. În astfel de cazuri, instrucțiunea practică privind observațiile scrise se aplică împreună cu instrucțiunea practică privind transmiterea pe cale electronică a documentelor.

II. Formă și conținut

Formă

10. Orice document care conține observații trebuie să includă:
  - a) numărul cererii și numele cauzei;
  - b) un titlu care să indice natura conținutului său [de exemplu, observații privind admisibilitatea (și fondul); răspuns la observațiile privind admisibilitatea (și fondul) prezentate de Guvern/reclamant; observații privind fondul; observații suplimentare privind admisibilitatea (și fondul); memoriu etc.].
11. În plus, în mod normal, observațiile trebuie:

---

1. Instrucțiune practică emisă de președintele Curții la 1 noiembrie 2003 în conformitate cu art. 32 din Regulament și modificată la 22 septembrie 2008 și 29 septembrie 2014.

2. Număr: +00 33 (0)388412730; celelalte numere de fax sunt precizate pe pagina de internet a Curții (www.echr.coe.int).

- a) să fie redactate pe hârtie de format A4 cu o margine de cel puțin 3,5 cm;
  - b) să fie dactilografiate și ușor lizibile, textul în sine trebuind să apară cu un font de cel puțin 12, iar notele de subsol cu font de 10, cu un spațiu între rânduri de 1,5;
  - c) să conțină toate numerele exprimate în cifre;
  - d) să aibă toate paginile numerotate în mod continuu;
  - e) să fie împărțite în paragrafe numerotate;
  - f) să fie împărțite în capitole și/sau subcapitole corespunzătoare formei și stilului deciziilor și hotărârilor Curții [„În fapt”/„Dreptul (și practica) internă (interne) relevantă (relevante)”/„Capete de cerere”/„În drept”]; acest ultim capitol trebuie să fie compus din secțiuni intitulate „Excepție preliminară întemeiată pe [...]”; „Pretinsa încălcare a art. [...]” după caz);
  - g) să arate, într-o secțiune distinctă, răspunsurile la întrebările adresate de Curte sau la argumentele prezentate de partea adversă;
  - h) să includă trimiteri la toate documentele și/sau înscrisurile probante menționate în observații și care sunt anexate la acestea;
  - i) în cazul unei trimiteri prin poștă, să fie redactată numai pe o parte a foilor, foile și anexele trebuind reunite astfel încât să poată fi ușor separate (este necesar să se evite lipirea sau capsarea foilor).
12. Dacă, în mod excepțional, observațiile depășesc 30 de pagini, acestea trebuie să fie însoțite de un scurt rezumat.
13. Atunci când o parte prezintă documente și/sau alte anexe în sprijinul observațiilor, fiecare înscris trebuie înregistrat într-o anexă distinctă.

Conținut

14. Observațiile depuse de către părți în urma comunicării cererii trebuie să includă:

- a) toate comentariile considerate utile privind faptele cauzei; cu toate acestea,
    - i. dacă o parte nu are nimic de obiectat față de expunerea faptelor întocmită de grefă, trebuie să își limiteze observațiile la o scurtă declarație în acest sens;
    - ii. dacă o parte nu contestă decât în anumite privințe expunerea faptelor întocmită de grefă sau dacă dorește să adauge precizări la aceasta, trebuie să își limiteze observațiile la aceste puncte precise;
    - iii. dacă o parte contestă expunerea faptelor sau o parte a expunerii faptelor prezentate de partea adversă, trebuie să precizeze în mod clar punctele pe care nu le contestă și să își limiteze observațiile la punctele pe care le contestă;
  - b) argumentele juridice care se referă, în primul rând, la admisibilitate și, în al doilea rând, la fond; cu toate acestea,
    - i. dacă au fost adresate unei părți întrebări precise cu privire la un aspect de fapt sau de drept, aceasta trebuie, fără a aduce atingere art. 55 din Regulament, să își limiteze argumentele la aceste întrebări;
    - ii. dacă există observații care răspund unor argumente ale părții adverse, acestea trebuie să se refere la argumentele precise în cauză, în ordinea prevăzută mai sus.
15. a) Observațiile depuse de către părți după declararea admisibilității cererii trebuie să includă:
- i. o scurtă declarație indicând poziția adoptată în ceea ce privește faptele cauzei, astfel cum au fost stabilite în decizia privind admisibilitatea;

ii. argumentele juridice privind fondul cauzei;

iii. răspunsurile la întrebările precise adresate de Curte cu privire la aspecte de fapt sau de drept.

b) O parte reclamantă care prezintă în același timp o cerere de reparație echitabilă trebuie să facă acest lucru în modul descris în instrucțiunea practică privind prezentarea cererilor de reparație echitabilă.

16. Având în vedere caracterul confidențial al procedurii de soluționare pe cale amiabilă (a se vedea art. 39 § 2 din Convenție și art. 62 § 2 din Regulament), toate observațiile și documentele depuse în cadrul procedurii având ca scop încheierea unei soluționări pe cale amiabilă trebuie prezentate separat de observațiile scrise.

17. Nicio referire la oferte, concesi sau alte declarații prezentate în legătură cu soluționarea pe cale amiabilă nu poate fi menționată în observațiile depuse în cadrul procedurii contencioase.

III. Termene

Aspecte generale

18. Fiecare parte trebuie să se asigure că observațiile sale și toate documentele sau înscrisurile care le însoțesc ajung la grefa Curții în timp util.

Prorogarea termenelor

19. Orice termen stabilit în temeiul art. 38 din Regulament poate fi prorogat la solicitarea unei părți.

20. Orice parte care dorește să obțină o astfel de prorogare a termenului trebuie să formuleze o cerere în această privință de îndată ce are cunoștință de circumstanțele care i se par că justifică o astfel de măsură și, în orice caz, înainte de expirarea termenului în cauză. Aceasta trebuie să își motiveze cererea.

21. Dacă se aprobă o prorogare a termenului, aceasta este valabilă pentru toate părțile care trebuie să respecte termenul în cauză, inclusiv pentru cele care nu au solicitat prorogarea.

IV. Nerespectarea cerințelor privind depunerea observațiilor

22. Atunci când au fost depuse observații în mod necorespunzător cerințelor enunțate la pct. 8-15 din prezenta instrucțiune practică, președintele camerei poate solicita părții implicate să le prezinte încă o dată, cu respectarea acestor cerințe.

23. În cazul nerespectării condițiilor enumerate anterior, Curtea poate considera că observațiile nu au fost depuse în mod valabil (a se vedea art. 38 § 1 din Regulament).

Cereri de reparație echitabilă¹

I. Introducere

1. Acordarea reclamanților de sume cu titlu de reparație echitabilă nu face parte din sarcinile principale ale Curții, ci este accesorie funcției sale, în temeiul art. 19 din Convenție, de a asigura respectarea de către state a obligațiilor care le revin în temeiul Convenției.

2. Atunci când acordă o despăgubire pentru cauzarea unui prejudiciu în temeiul art. 41, Curtea urmărește să-l despăgubească pe reclamant pentru consecințele prejudiciabile reale ale unei încălcări. Nu poate fi acordată o despăgubire pentru prejudiciile cauzate de evenimente sau situații în care Curtea nu a constatat o încălcare a Convenției, nici pentru prejudiciile legate de capete de cerere declarate inadmisibile într-o etapă anterioară a procedurii. Până în prezent, Curtea nu a considerat oportună admiterea cererilor de despăgubire calificate drept „punitivă”, „agravate” sau „exemplare”.

3. În plus, modul de redactare a art. 41 din Convenție lasă Curții marja de apreciere de a se pronunța cu privire la problema reparației echitabile. Este precizat în mod clar că nu se acordă o reparație echitabilă de către Curte decât dacă dreptul intern al părții contractante nu permite eliminarea în întregime a consecințelor unei încălcări și, chiar și într-o asemenea situație, doar „dacă este cazul” („*if necessary*” în textul din limba engleză; „*s'il y a lieu*” în textul în limba franceză). Mai mult, Curtea nu acordă reparația decât dacă aceasta consideră că este „echitabilă” („*just*” în textul din limba engleză; „*équitable*” în textul din limba franceză), cu alte cuvinte cea pe care o consideră adecvată în circumstanțele date. Prin urmare, atunci când examinează dosarul înainte de a decide cu privire la suma care urmează să fie acordată, dacă este cazul, ia în considerare particularitățile și contextul fiecărei cauze; în acest context, joacă un rol important natura și consecințele încălcării sau încălcărilor constatate, practica Curții în cauze similare, precum și situațiile economice diferite ale statelor pârâte.

4. Curtea poate identifica, de asemenea, motive de echitate pentru a acorda o sumă mai mică decât valoarea prejudiciului suferit în mod real sau decât cheltuielile de judecată efectuate în mod real, și chiar pentru a nu acorda nicio reparație, sau poate aprecia că o constatare a încălcării Convenției reprezintă în sine o reparație echitabilă suficientă pentru anumite capete de cerere privind prejudiciile pretinse și că nu este necesar să se acorde o reparație pecuniară. În ceea ce privește acest din urmă aspect, se reamintește că, în temeiul art. 41, Curtea rămâne liberă să decidă că nu trebuie acordată nicio despăgubire, de exemplu în cazul în care există posibilitatea redeschiderii procedurii sau obținerii unui alt fel de reparație la nivel intern; că încălcarea constatată este minoră sau de natură condițională; că măsurile generale ar reprezenta cea mai adecvată soluție; sau că alte motive impun acest lucru, având în vedere contextul general sau specific al situației denunțate. Trebuie adăugat că recunoașterea publică, într-o hotărâre obligatorie pentru statul contractant, a prejudiciului suferit de reclamant constituie, în sine, o formă adecvată de reparație.

II. Cereri cu titlu de reparație echitabilă: domeniu de aplicare

A. Principii generale

5. Scopul acordării unei sume cu titlu de reparație echitabilă în temeiul art. 41 din Convenție este de a-l despăgubi pe reclamant pentru prejudiciul real constatat ca urmare a unei încălcări; ca atare, suma poate include prejudiciul material, prejudiciul moral și cheltuielile de judecată (a se vedea *infra*). În funcție de circumstanțele specifice ale cauzei, Curtea poate considera oportună acordarea unei despăgubiri complete pentru prejudiciul material și moral.

---

1. Instrucțiune practică emisă de președintele Curții în temeiul art. 32 din Regulament la 28 martie 2007 și actualizată la 9 iunie 2022.

6. Curtea stabilește valoarea despăgubirilor ținând seama de pozițiile respective ale reclamantului în calitate de parte lezată printr-o încălcare și ale părții contractante în calitate de garant al interesului public. În această privință și în măsura în care cauza cu care este sesizată este repetitivă, Curtea poate efectua acest calcul făcând trimitere la sumele de referință deja acordate în hotărârile-pilot sau în hotărârile-cheie relevante, ținând seama în același timp de abordarea simplificată și standardizată care este urmată în soluționarea cauzelor ulterioare acestor hotărâri.

7. În conformitate cu principiul *ne ultra petita*, Curtea nu acordă nimic mai mult decât ceea ce susține efectiv reclamantul.

B. Prejudiciul material

8. În ceea ce privește prejudiciul material, principiul este că reclamantul trebuie să fie plasat, pe cât posibil, în situația în care s-ar fi aflat dacă încălcarea nu ar fi avut loc - cu alte cuvinte, este vorba de realizarea unei *restitutio in integrum*. Ceea ce poate presupune o reparație pentru pierderea efectiv suferită (*damnum emergens*) și pierderea sau beneficiul nerealizat care sunt așteptate în viitor (*lucrum cessans*).

9. Reclamantul trebuie să demonstreze că încălcarea sau încălcările pretinse i-au cauzat un prejudiciu material. Trebuie să se stabilească o legătură de cauzalitate directă între prejudiciu și încălcarea constatată. O simplă legătură fragilă sau ipotetică nu este suficientă. Acesta trebuie să prezinte documentele relevante pentru a dovedi, în măsura posibilului, nu numai existența, ci și suma sau valoarea prejudiciului. În principiu, despăgubirea acordată de Curte reflectă întregul prejudiciu calculat, cu excepția cazului în care consideră că motive de echitate justifică o sumă mai mică (a se vedea pct. 4 *supra*). În cazul în care prejudiciul real nu poate fi supus unei evaluări precise sau dacă există discrepanțe semnificative între sumele calculate de părți, Curtea face o estimare cât mai exactă posibil, pe baza elementelor de care dispune.

C. Prejudiciul moral

10. Despăgubirile acordate de Curte pentru prejudiciul moral urmăresc să recunoască faptul că o încălcare a unui drept fundamental a determinat un prejudiciu moral, cum ar fi suferința psihică sau fizică, și că sunt cuantificate astfel încât să reflecte aproximativ gravitatea prejudiciului respectiv. Prin urmare, este adesea rezonabil să se presupună că există o legătură de cauzalitate între pretinsa încălcare și prejudiciul moral, iar reclamantii nu ar trebui să furnizeze dovezi suplimentare ale suferinței lor.

11. Prin natura sa, prejudiciul moral nu poate fi calculat precis. Prin urmare, cererea privind prejudiciul moral suferit nu trebuie să fie cuantificată sau motivată, iar reclamantul poate lăsa Curții libertatea de a aprecia cuantumul acestuia.

12. În cazul în care Curtea consideră că trebuie acordată o despăgubire pecuniară, aceasta recurge la o evaluare în echitate ținând seama de normele care decurg din jurisprudența sa, care implică o flexibilitate și o examinare obiectivă a ceea ce este corect, echitabil și rezonabil în raport cu toate împrejurările cauzei, cu alte cuvinte nu numai situația reclamantului, ci și eventuala sa contribuție la situația respectivă, precum și contextul general în care a fost comisă încălcarea.

13. În exercitarea puterii sale de apreciere, Curtea se întemeiază pe propria sa practică relevantă în materia încălcărilor similare pentru a stabili principiile interne ca punct de plecare necesar pentru stabilirea unei despăgubiri adecvate circumstanțelor fiecărui caz în parte. Factorii pe care îi utilizează pentru a determina cuantumul unei astfel de despăgubiri includ natura și gravitatea încălcării constatate, precum și durata și consecințele acesteia; existența sau nu a încălcărilor multiple ale drepturilor protejate; acordarea de despăgubiri pe plan intern sau adoptarea de către statul pârât a altor măsuri care pot fi considerate cea mai adecvată cale de atac; orice alt context sau element specific cauzei care ar trebui să fie reținut.

14. În plus, ca parte a „reparației echitabile”, Curtea ia în considerare situația economică locală a statelor pârâte în calculele sale. În acest sens, ia în considerare datele macroeconomice actualizate și accesibile publicului, cum ar fi cele publicate de Fondul Monetar Internațional (FMI). Întrucât circumstanțele economice din țările în cauză se pot schimba, cuantumul despăgubirilor acordate părților lezate în circumstanțe similare poate varia în funcție de statele pârâte și de perioade.

D. Cheltuielile de judecată

15. Curtea poate dispune rambursarea în favoarea reclamantului a cheltuielilor de judecată pe care, în mod necesar și, prin urmare, inevitabil, acesta le-a efectuat – mai întâi la nivel intern și apoi în procedura în fața Curții – pentru a împiedica încălcarea sau pentru a înlătura consecințele acesteia. Cheltuielile de judecată includ de obicei cheltuielile pentru asistența unui avocat, cheltuielile judiciare și de traducere, taxele poștale etc. De asemenea, acestea pot cuprinde cheltuielile de deplasare și de ședere, în special cele necesare pentru asistarea la o ședință în fața Curții.

16. În cazul în care reclamantul este reprezentat de o altă persoană decât un „avocat abilitat să își exercite profesia”, taxele pot fi rambursate numai dacă persoana respectivă a obținut în prealabil autorizarea unei astfel de reprezentări [art. 36 § 2 și 4 lit. a) din Regulament].

17. Curtea poate admite cererile privind cheltuielile de judecată doar dacă se referă la încălcările constatate de aceasta. Curtea trebuie să le respingă dacă se referă la capete de cerere care nu s-au finalizat prin constatarea unei încălcări sau la capete de cerere declarate inadmisibile. Prin urmare, se recomandă ca reclamantul să își repartizeze pretențiile privind cheltuielile de judecată între diferitele capete de cerere pe care le invocă.

18. Cheltuielile de judecată trebuie să fi fost într-adevăr efectuate. Cu alte cuvinte, reclamantul trebuie să le fi plătit sau să fie obligat să le plătească, în temeiul unei obligații legale sau contractuale. Trebuie furnizate dovezi că reclamantul a plătit sau este obligat să plătească aceste taxe. În consecință, orele de muncă efectuate de reclamant nu pot fi considerate costuri suportate efectiv. Orice sumă plătită sau datorată de autoritățile interne sau de Consiliul Europei cu titlu de asistență judiciară trebuie să fie dedusă din suma acordată eventual pentru cheltuielile de judecată.

19. Cheltuielile de judecată trebuie să aibă o valoare rezonabilă. În cazul în care Curtea le consideră excesive, aceasta acordă o sumă rezonabilă potrivit propriei sale estimări. Luând în considerare variațiile specifice fiecărei țări în ceea ce privește onorariile percepute de avocați, Curtea evaluează ceea ce constituie o sumă rezonabilă, luând în considerare sumele solicitate și deciziile în cauze similare referitoare la aceeași țară. De asemenea, Curtea poate lua în considerare dacă încălcarea constatată se încadrează în categoria „jurisprudență consacrată”.

III. Cerințe de formă

20. Termenele care trebuie respectate, detaliile care trebuie furnizate, documentele justificative care trebuie prezentate și celelalte cerințe de formă pentru depunerea cererilor de reparație echitabilă sunt prevăzute la art. 60 din Regulament. Orice reclamant care dorește să depună o cerere de reparație echitabilă trebuie să respecte cerințele de formă și de fond relevante prevăzute de Convenție și de Regulament, aceasta fiind condiția prealabilă de acordare a unei sume cu acest titlu.

21. Cu excepția cazului în care se comunică altfel părților (în special în cauzele care ridică probleme repetitive, a se vedea pct. 23 *infra*), Curtea precizează, în primul rând, că pretențiile să fie prezentate în mod clar și complet în termenele stabilite de președintele camerei și indicate părților în scrisoarea de comunicare; în al doilea rând, că cererile cu titlu de prejudiciu material sau cheltuielile de judecată trebuie să fie susținute de dovezi adecvate (de exemplu, rapoarte de expertiză, devize detaliate sau facturi), cu condiția să existe astfel de documente, iar părțile să le poată prezenta în mod realist; în al treilea rând, în cazul în care aceste condiții nu sunt îndeplinite și în lipsa unei justificări adecvate, Curtea nu va acorda, în principiu, nicio sumă. Aceasta nu este ținută de modul în care reclamantul își

califică pretențiile și poate constata că este mai adecvat, de exemplu, să ia în considerare că anumite pretenții se referă la un prejudiciu material, iar nu la cheltuieli de judecată.

22. În anumite cazuri excepționale, în exercitarea puterii sale de apreciere, Curtea va respinge, în principiu, pretențiile care au fost expuse în formularul de cerere, dar care nu au fost repetate într-o anumită etapă a procedurii specificată de președintele camerei, precum și capetele de cerere formulate tardiv fără justificare.

23. În cauzele care ridică probleme repetitive și care sunt soluționate în mod simplificat în conformitate cu jurisprudența relevantă și consacrată a Curții, reclamantii pot fi scutiți de obligația de a formula o cerere separată de reparație echitabilă. În acest caz, părțile sunt informate în mod clar în scrisoarea de comunicare că despăgubirea care ar fi acordată cu acest titlu se va baza pe sumele relevante pentru cauza de referință sau pe o propunere de soluționare amiabilă, sau că poate fi decis de Curte că constatarea unei încălcări reprezintă în sine o reparație echitabilă. Se reamintește că nu prin repetarea acelorași concluzii și prin acordarea unor sume individualizate și relativ mari într-un număr mare de cazuri Curtea își îndeplinește în mod necesar cel mai bine sarcina, care, în conformitate cu art. 19 din Convenție, constă în „asigurarea respectării angajamentelor care decurg pentru înaltele părți contractante din [...] Convenție și din Protocoalele sale”.

24. Reclamantii sunt rugați să indice în ce cont bancar doresc plata sumelor acordate. Dacă aceștia doresc ca anumite sume, de exemplu cele acordate cu titlu de cheltuieli de judecată, să fie plătite separat, de exemplu direct în contul bancar al reprezentantului lor, trebuie să precizeze acest lucru. În cazul în care cererea este depusă de mai mulți reclamantii, aceștia trebuie să indice, de asemenea, dacă doresc ca suma să fie plătită în comun sau separat. În principiu, Curtea acordă suma în comun membrilor aceleiași gospodării.

IV. Forma reparațiilor acordate de Curte

25. Poate fi acordată o sumă cu titlu de reparație echitabilă victimelor încălcărilor constatate, inclusiv victimelor indirecte sau persoanelor juridice. Curtea poate dispune ca suma să fie depusă într-un depozit fiduciar în cazul reclamantilor care, din orice motiv, nu pot să o primească la data plății.

26. Reforma eventual acordată de Curte are, de obicei, forma unei sume de bani care trebuie plătită de partea contractantă pârâtă victimei sau victimelor încălcărilor constatate. Despăgubirea care îi poate fi acordată reclamantului de către Curte în temeiul art. 41 din Convenție este în principiu exprimată în euro (EUR, €), indiferent de moneda în care persoana în cauză își formulează cererile. Dacă reclamantul trebuie să primească despăgubirea în altă monedă decât euro, Curtea dispune ca sumele exprimate în euro să fie convertite în această monedă diferită, la rata de schimb aplicabilă la data plății. Atunci când își prezintă pretențiile, reclamantul trebuie, după caz, să ia în considerare ceea ce implică această politică ținând seama de efectele pe care le va avea conversia în euro a unor sume exprimate într-o monedă diferită sau conversia unor sume exprimate în euro într-o monedă diferită.

27. Din proprie inițiativă, Curtea stabilește un termen pentru eventuala plată care trebuie efectuată; acest termen este, de obicei, de trei luni de la data la care hotărârea devine definitivă și executorie. De asemenea, Curtea dispune plata unor dobânzi moratorii simple în cazul în care plata are loc după împlinirea termenului astfel stabilit. De obicei, stabilește rata acestor dobânzi la un nivel egal cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană pentru perioada cuprinsă între data de împlinire a termenului stabilit și plata despăgubirii acordate, majorată cu trei puncte procentuale.

V. Forța obligatorie și executarea hotărârilor

28. Hotărârile Curții sunt, în esență, declarative prin natura lor. În principiu, este în primul rând sarcina statului în cauză să aleagă, sub supravegherea Comitetului de Miniștri, măsurile care trebuie luate în ordinea sa juridică internă pentru a-și îndeplini obligația care îi revine în temeiul art. 46 din Convenție, cu condiția ca aceste măsuri să fie compatibile cu concluziile și spiritul hotărârii Curții. Mai precis, aceasta înseamnă că numai în anumite circumstanțe speciale Curtea consideră oportun să indice unui

stat pârât tipul de măsuri care ar putea fi luate pentru a pune capăt situației care a dus la constatarea încălcării, altele decât plata unor sume de bani cu titlu de reparație echitabilă în cadrul art. 41. Cel mai adesea, acest lucru se întâmplă în cazul hotărârilor care abordează probleme sistemice, în special hotărârile-pilot.

29. Orice aspect referitor la respectarea de către guvernul pârât a obligațiilor prevăzute în hotărârea definitivă va fi examinat de Comitetul de Miniștri și, dacă este cazul, chiar de către Curte (art. 46 § 3-5 din Convenție).

Transmiterea electronică securizată a documentelor de către Guvern¹

I. Domeniu de aplicare

1. Guvernele statelor contractante care au optat pentru sistemul de transmitere electronică securizată a documentelor introdus de Curte trimit comunicările scrise adresate Curții transferându-le către pagina de internet securizată creată în acest sens și acceptă comunicările scrise care le sunt adresate de grefa Curții descărcându-le de pe pagina menționată, sub rezerva următoarelor excepții:

a) în cazul funcționării defectuoase a paginii securizate, toate documentele privind o cerere prin care se urmărește aplicarea de măsuri provizorii în temeiul art. 39 din Regulament trebuie trimise în mod obligatoriu prin fax sau prin e-mail; trebuie indicat, de asemenea, în mod clar pe document „**Articolul 39. Urgent**”;

b) anexele precum planurile, manualele etc. care nu pot fi vizualizate în totalitate în format electronic pot fi trimise prin poștă;

c) grefa Curții poate solicita ca un document sau o anexă pe hârtie să fie trimise prin poștă.

2. În cazul în care guvernul a trimis un document prin poștă sau prin fax, acesta adresează, de îndată ce este posibil, pe cale electronică, o notificare a expedierii prin poștă sau prin fax care descrie documentul trimis, indică data trimiterii sale și arată motivele pentru care nu a fost posibilă transmiterea electronică.

II. Cerințe tehnice

3. Guvernul se dotează cu echipamentul tehnic necesar și urmează manualul de utilizare primit de la grefa Curții.

III. Format și convenție de denumire

4. Orice document transmis pe cale electronică trebuie să fie în format PDF, de preferință în format PDF cu posibilitate de căutare.

5. Scrisorile și observațiile scrise ne desemnate nu sunt acceptate. Documentele semnate care trebuie transmise pe cale electronică sunt generate prin scanarea originalului pe hârtie. Guvernul păstrează originalul pe hârtie în dosarul său.

6. Numele unui document transmis pe cale electronică se compune din numărul cererii urmat de numele reclamantului, astfel cum este scris în alfabetul latin de grefa Curții, și de o precizare privind conținutul documentului².

IV. Data care trebuie reținută pentru termene

7. Data la care guvernul a încărcat cu succes un document pe pagina securizată se consideră ca fiind data de trimitere a documentului, în sensul art. 38 § 2 din Regulament, sau ca data de depunere a documentului, în sensul art. 73 § 1 din Regulament.

---

1. Instrucțiune practică emisă de președintele Curții în temeiul art. 32 din Regulament la 22 septembrie 2008 și modificată la 29 septembrie 2014 și 5 iulie 2018.

2. Exemplu: 65051/01 Karagiozov Observ Recev Fond.

8. Pentru a facilita trasabilitatea corespondenței purtate, în fiecare zi, cu puțin timp înainte de ora 24, serverul securizat generează automat un mesaj electronic care conține lista documentelor trimise pe cale electronică în decursul ultimelor 24 de ore.

V. Multitudinea de versiuni ale aceluiași document

9. Site-ul internet securizat nu permite modificarea, înlocuirea sau ștergerea unui document încărcat. În cazul în care guvernul se vede nevoit să modifice un document pe care l-a încărcat, creează un nou document, pe care îl denumește diferit (de exemplu, adăugând cuvântul „modificat” la numele primului document). Această posibilitate nu trebuie utilizată decât în cazul unei nevoi reale și nu pentru a corecta greșeli minore.

10. Atunci când guvernul a trimis mai multe versiuni ale aceluiași document, se ia în considerare numai documentul primit în termenul stabilit. Atunci când grefa primește mai multe versiuni ale aceluiași document în termenul stabilit, ultima versiune este cea care este luată în considerare, cu excepția cazului în care președintele camerei decide altfel.

Cereri de anonim¹

(Art. 33 și 47 din Regulament)

Principii generale

Se reamintește părților că, în absența derogării acordate în temeiul art. 33 sau al art. 47 din Regulament, documentele aferente procedurilor desfășurate în fața Curții sunt publice. Astfel, publicul are acces la toate informațiile prezentate în legătură cu o cerere, fie în cadrul procedurii scrise, fie în cadrul procedurii orale, inclusiv la informațiile cu privire la reclamant sau la terți.

De asemenea, părțile trebuie să știe că expunerile faptelor, deciziile și hotărârile Curții se publică în general în Hudoc² pe pagina de internet a Curții (art. 78 din Regulament).

Cereri formulate în cauze pendinte

Reclamantul care dorește să își păstreze anonimul trebuie să solicite acest lucru la completarea formularului de cerere sau ulterior, cât de repede posibil. În ambele cazuri, reclamantul trebuie să prezinte motivele cererii sale și să precizeze impactul pe care divulgarea identității sale l-ar putea avea asupra sa.

Cereri retroactive

Dacă un reclamant dorește să solicite păstrarea anonimului cu privire la o cauză sau la cauze publicate în Hudoc înainte de 1 ianuarie 2010, acesta trebuie să trimită la grefă o scrisoare în care să prezinte motivele cererii sale și în care să precizeze impactul pe care divulgarea identității sale l-a avut sau l-ar putea avea asupra sa. De asemenea, reclamantul trebuie să explice de ce nu a solicitat păstrarea anonimului atunci când respectiva cauză era pendinte în fața Curții.

Pentru a se pronunța cu privire la cerere, președintele ține seama de explicațiile oferite de reclamant, de gradul de publicitate de care a beneficiat până la momentul respectiv decizia sau hotărârea și de cât de potrivită este, în special din punct de vedere practic, admiterea cererii.

Dacă președintele admite cererea, stabilește, de asemenea, măsurile care trebuie luate pentru a evita identificarea reclamantului. Astfel, președintele poate dispune, de exemplu, ca decizia sau hotărârea privind reclamantul să fie retrasă de pe pagina de internet a Curții sau ca elementele de identificare ale reclamantului să fie șterse din documentele publicate.

Alte măsuri

În ceea ce privește documentele publicate de Curte, președintele poate, de asemenea, să ia orice altă măsură pe care o consideră necesară sau recomandabilă pentru a garanta dreptul la respectarea vieții private.

---

1. Instrucțiune practică emisă de președintele Curții în temeiul art. 32 din Regulament la 14 ianuarie 2010.

2. <http://hudoc.echr.coe.int>

Transmiterea electronică a documentelor de către reclamant¹

I. Domeniu de aplicare

1. După comunicarea cererii, reclamantul care a optat pentru transmiterea electronică de documente adresează toate comunicările sale scrise către Curte folosind Serviciul de Comunicații Electronice (eComms) al Curții și acceptă comunicările scrise care îi sunt adresate de grefa Curții prin eComms, cu următoarele excepții:

a) comunicările scrise cu privire la o cerere de măsuri provizorii, în temeiul art. 39 din Regulament, se trimit doar prin fax și prin poștă;

b) anexele precum planurile, manualele etc. care nu pot fi vizualizate în totalitate în format electronic pot fi trimise prin poștă;

c) grefa Curții poate solicita ca un document sau o anexă pe hârtie să fie trimise prin poștă.

2. În cazul în care reclamantul a trimis un document prin poștă sau prin fax, acesta adresează, de îndată ce este posibil, pe cale electronică, o notificare a expedierii prin poștă sau prin fax care descrie documentul trimis, indică data trimiterii sale și arată motivele pentru care nu a fost posibilă transmiterea electronică.

II. Cerințe tehnice

3. Reclamantul se dotează cu echipamentul tehnic necesar și urmează manualul de utilizare disponibil pe pagina de internet eComms.

III. Format și convenție de denumire

4. Orice document transmis pe cale electronică trebuie să fie în format PDF. Documentele PDF trebuie să fie mai degrabă de tipul „PDF cu opțiune de căutare” decât „PDF bazat pe imagine”.

5. Scrisorile și observațiile scrise nesemnate nu sunt acceptate. Documentele semnate care trebuie transmise pe cale electronică sunt generate prin scanarea originalului pe hârtie. Reclamantul păstrează originalul pe hârtie în dosarul său.

6. Numele unui document transmis pe cale electronică se compune din numărul cererii urmat de numele reclamantului, astfel cum este scris în alfabetul latin de grefa Curții, și de o precizare privind conținutul documentului².

IV. Data care trebuie reținută pentru termene

7. Data la care reclamantul a transmis cu succes un document pe cale electronică se consideră ca fiind data de trimitere a documentului (ora Strasbourgului), în sensul art. 38 § 2 din Regulament, sau ca data de depunere a documentului, în sensul art. 73 § 1 din Regulament.

8. Pentru a facilita trasabilitatea corespondenței purtate și a garanta respectarea termenelor stabilite de Curte, reclamantul trebuie să își verifice în mod regulat corespondența electronică și contul său pe eComms.

---

1. Instrucțiune practică emisă de președintele Curții în temeiul art. 32 din Regulament la 29 septembrie 2014. Această instrucțiune practică a intrat în vigoare la 6 septembrie 2018.

2. Exemplu: 65051/01 Karagiozov Observ Recev Fond.

V. Multitudinea de versiuni ale aceluiași document

9. eComms nu permite modificarea, înlocuirea sau ștergerea unui document încărcat. În cazul în care reclamantul se vede nevoit să modifice un document pe care l-a încărcat, creează un nou document, pe care îl denumește diferit (de exemplu, adăugând cuvântul „modificat” la numele primului document). Această posibilitate nu trebuie utilizată decât în cazul unei nevoi reale și nu pentru a corecta greșeli minore.

10. Atunci când reclamantul a trimis mai multe versiuni ale aceluiași document, se ia în considerare numai documentul primit în termenul stabilit. Atunci când grefa primește mai multe versiuni ale aceluiași document în termenul stabilit, ultima versiune este cea care este luată în considerare, cu excepția cazului în care președintele Camerei decide altfel.

Examinarea cererilor în caz de aflux masiv¹

(Cereri individuale în temeiul art. 34 din Convenție)

Introducere

1. În ultimii ani, Curtea s-a confruntat din ce în ce mai mult cu un aflux masiv de cereri, care sunt, de obicei, rezultatul diferitelor probleme structurale sau sistemice² sau al unei evoluții factuale specifice³ care afectează un număr mare de persoane din cadrul unui stat parte. Este clar că un aflux masiv de cereri poate afecta capacitatea Curții de a-și îndeplini mandatul stabilit prin art. 19 din Convenție, cu excepția cazului în care se iau măsuri speciale pentru a examina astfel de cereri de îndată ce acestea ajung la Curte și înainte ca acestea să fie atribuite secțiilor în conformitate cu art. 52 din Regulamentul Curții.

II. Măsuri speciale care pot fi luate față de primirea unui număr mare de cereri

2. În cazul unui aflux al unui număr mare de cereri similare, grefierul, sub autoritatea președintelui Curții, poate decide, în interesul bunei administrări a justiției, să suspende temporar înregistrarea unora sau a tuturor acestor cereri, până la pronunțarea unei hotărâri de către un complet de judecată în una sau mai multe cauze de principiu cu privire la modul de soluționare a cererilor în cauză.

3. În cazul în care cererile în cauză se bazează pe fapte similare și/sau conțin capete de cerere similare, grefierul poate solicita, dacă este necesar, ca depunerea cererilor să fie coordonată la nivel național și ca cererile grupate să fie depuse din nou într-un anumit termen, într-un format specific⁴. Grefierul poate emite instrucțiuni suplimentare, în conformitate cu Regulamentul Curții și cu alte instrucțiuni practice relevante, cu privire la măsurile necesare pentru a facilita soluționarea eficientă și rapidă a cererilor.

4. O cerere care nu a fost depusă din nou astfel cum s-a indicat nu poate fi examinată de Curte.

III. Data introducerii cererii

5. În sensul art. 35 § 1 din Convenție, data introducerii cererii este, în principiu, data depunerii formularului de cerere completat în mod corespunzător, în conformitate cu regulile prevăzute la art. 45 și 47 din Regulamentul Curții sau cu alte instrucțiuni date de grefier.

6. În temeiul art. 47 § 6 lit. b) din Regulament, Curtea poate decide totuși să rețină o dată diferită în cazul în care consideră că acest lucru este justificat.

IV. Comunicarea cu reclamantii

7. Curtea poate decide să comunice informații cu privire la astfel de cereri prin intermediul unor comunicate de presă, în loc să corespundă cu reclamantii individuali sau să răspundă la fiecare cerere.

---

1. Instrucțiune practică emisă de președintele Curții în temeiul art. 32 din Regulament la 25 august 2022.

2. A se vedea, de exemplu, *Burmiș și alții împotriva Ucrainei* (scoater de pe rol), nr. 46852/13 și alte cereri, pct. 8-44, 12 octombrie 2017.

3. A se vedea, de exemplu, *Zambrano împotriva Franței* (dec.), nr. 41994/21, pct. 4-11, 20, 36 și 37, 21 septembrie 2021.

4. Pentru mai multe instrucțiuni privind depunerea cererilor grupate și a reclamantilor multipli, a se vedea Instrucțiunea practică privind introducerea acțiunii.

Cereri în temeiul art. 43 din Convenție¹

---

1. Această instrucțiune practică privește cererile de retrimiteră a unei cauze în fața Marii Camere în temeiul art. 43 din Convenție și al art. 73 din Regulamentul Curții.

2. Instrucțiunile privind depunerea observațiilor scrise prevăzute la pct. 2, 3, 4, 7, 8 și 9 din Instrucțiunea practică privind observațiile scrise se aplică cererilor introduse în temeiul art. 43.

Termene

3. Se atrage atenția părților asupra faptului că, pentru a respecta termenul prevăzut la art. 43 § 1, orice cerere trebuie să ajungă la Curte înainte de sfârșitul ultimei zile a termenului de trei luni, care nu poate fi prorogat. După scurgerea acestui termen, hotărârea camerei devine în mod automat definitivă [art. 44 § 2 lit. b) din Convenție].

Conținut

4. Cererile formulate în temeiul art. 43 trebuie să fie motivate în raport cu termenii specifici ai acestei dispoziții. Cererile ar trebui să indice în ce sens cauza poate fi considerată excepțională și să identifice problema sau problemele grave privind interpretarea sau aplicarea Convenției sau a Protocoalelor sale sau ce probleme grave de importanță generală sunt invocate. Colegiul de cinci judecători al Marii Camere se pronunță numai pe baza dosarului existent, și anume hotărârea camerei și argumentele prezentate de partea sau de părți în favoarea retrimiterii (art. 73 § 2 din Regulament).

Limba

5. Un reclamant care a fost autorizat în temeiul art. 34 din Regulament să utilizeze limba oficială a unei părți contractante poate utiliza aceeași limbă în cererea sa în temeiul art. 43 [art. 34 § 3 lit. d) din Regulament]. În ceea ce privește traducerea într-una dintre limbile oficiale ale Curții, se aplică art. 34 § 3 lit. b) și c) din Regulament.

Forma și lungimea maximă

6. În mod normal, cererile ar trebui:

a) să fie redactate pe hârtie de format A4 cu o margine de cel puțin 3,5 cm;

b) textul în sine trebuie să apară cu un font de cel puțin 12, iar notele de subsol cu font de 10, cu un spațiu între rânduri de 1,5;

c) să conțină toate numerele exprimate în cifre;

d) să aibă toate paginile numerotate în mod continuu;

e) să fie împărțite în paragrafe numerotate;

f) în cazul unei trimiteri prin poștă, să fie redactată numai pe o parte a foilor, foile și anexele trebuind reunite astfel încât să poată fi ușor separate (este necesar să se evite lipirea sau capsarea foilor).

7. Cererile depuse în temeiul art. 43 nu ar trebui, în principiu, să depășească zece pagini.

---

1. Instrucțiune practică emisă de președintele Curții în temeiul art. 32 din Regulament la 3 februarie 2023.

Intervenția terților în temeiul art. 36 § 2 din Convenție sau al art. 3 a doua teză din Protocolul nr. 16¹

I. Scopul acestei instrucțiuni practice

1. Scopul acestei instrucțiuni practice este de a clarifica modul în care terții pot interveni în temeiul art. 36 § 2 din Convenție sau al art. 3 a doua teză din Protocolul nr. 16, procedurile și cerințele aplicabile, precum și rolul unei astfel de intervenții în activitatea Curții.

II. Rolul intervenției terților în procedura în fața Curții

A. Intervențiile terților în temeiul art. 36 § 2 din Convenție

2. Intervenția terților în temeiul art. 36 § 2 din Convenție este un mecanism procedural menit să permită Curții să ia cunoștință de punctele de vedere pe care statele și alte persoane care nu sunt părți în cauza cu care este sesizată le pot avea cu privire la problemele ridicate de cauza respectivă și să asculte informații sau argumente care pot fi mai generale decât cele prezentate de părți sau diferite de acestea. O astfel de intervenție poate avea loc fie la inițiativa Curții (posibilitate prevăzută în mod expres la art. 36 § 2 din Convenție), fie la inițiativa eventualului intervenient. Rolul terților invitați sau autorizați să intervină în temeiul art. 36 § 2 din Convenție este de a prezenta Curții, într-un mod cât mai imparțial și obiectiv posibil, elemente de drept sau de fapt care o pot ajuta în soluționarea litigiului cu care este sesizată într-un mod mai informat. Prin urmare, terții nu pot să își exprime sprijinul direct față de niciuna dintre părți, să formuleze cereri privind o procedură în fața Curții, să solicite despăgubiri în fața Curții, să participe la negocieri în vederea ajungerii la o soluționare amiabilă între părți, să solicite desesizarea sau trimiterea unei cauze în fața Marii Camere.

3. Toate observațiile terților intervenienți sunt incluse în mod invariabil în dosarul aflat la dispoziția completului Curții care soluționează cauza și pot fi menționate, chiar și pe scurt, în decizia sau în hotărârea ulterioară.

B. Intervențiile terților în temeiul art. 3 a doua teză din Protocolul nr. 16

4. Intervențiile terților în temeiul art. 3 a doua teză din Protocolul nr. 16 urmăresc același scop, dar trebuie să fie compatibile cu natura specială a procedurii prevăzute de Protocolul menționat. Toate intervențiile terților sunt utilizate de Curte în același mod în care sunt utilizate în cadrul procedurii contencioase (a se vedea pct. 3 *supra*).

III. Cine poate interveni ca parte terță în temeiul art. 36 § 2 din Convenție?

5. Posibilitatea de a interveni în calitate de parte terță este deschisă pentru „orice [înaltă] parte contractantă care nu este parte în cauză” sau „orice persoană interesată, alta decât reclamantul” [art. 36 § 2 din Convenție și art. 44 § 3 lit. a) din Regulamentul Curții; „Regulamentul”]. Expresia „orice persoană interesată” poate include: a) „*amici curiae*” („prieteni Curții” – pct. 10 *infra*) și b) „terții interesați” (pct. 12 *infra*). Spre deosebire de intervenția statului contractant ai cărui resortisanți sunt reclamantul sau reclamantii, prevăzută la art. 36 § 1 din Convenție, intervenția în temeiul art. 36 § 2 nu operează de drept; este lăsată la latitudinea Curții și este posibilă numai în cazul în care aceasta este convinsă că intervenția ar fi „în interesul bunei administrări a justiției”.

Spre deosebire de alte instanțe, Curtea nu impune ca eventualul intervenient să aibă un interes juridic direct în soluționarea litigiului.

---

1. Instrucțiune practică emisă de președintele Curții în temeiul art. 32 din Regulament la 13 martie 2023.

6. Eventualul intervenient poate avea un interes juridic indirect în cauză, un interes mai larg față de soluționarea sa sau niciun interes concret. Aceasta poate varia în funcție de faptul dacă este un stat contractant, un *amicus curiae* sau un „terț interesat” (a se vedea pct. 8, 10 și 12 *infra*).

7. De asemenea, nu se solicită în mod formal ca eventualul intervenient să fie resortisant al unui stat contractant și nici să aibă reședința sau sediul social într-un stat contractant.

A. Statele contractante, altele decât cele ai căror resortisanți sunt reclamantul sau reclamantul, precum și alte state

8. Pentru statele contractante, altele decât cele ale căror resortisanți sunt reclamantul, interesul de a interveni în calitate de parte terță constă, în general, în faptul că, chiar dacă hotărârile Curții sunt formal obligatorii numai pentru statul contractant pârât (art. 46 § 1 din Convenție), acestea clarifică și dezvoltă normele enunțate în Convenție și în Protocoalele sale. În calitate de destinatari ai obligațiilor impuse de Convenție și de Protocoalele sale, statele contractante au astfel, în principiu, un interes legitim de a-și face cunoscute punctele de vedere cu privire la o problemă juridică ridicată într-o cauză cu care Curtea a fost sesizată, chiar dacă cererea în cauză nu este îndreptată împotriva lor.

9. Statele necontractante pot, de asemenea, să solicite intervenția în temeiul art. 36 § 2 din Convenție, deoarece și acestea pot să se încadreze în categoria „persoană interesată”. Trebuie totuși să aibă un motiv legitim pentru a face acest lucru.

B. *Amici curiae*

10. Sintagma „orice persoană interesată” poate include organizații neguvernamentale, cadre universitare, persoane particulare, societăți comerciale, alte organizații internaționale, alte organisme ale Consiliului European, instituții naționale independente care militează pentru apărarea drepturilor omului etc. Interesul de a interveni constă, în mod normal, în posibilitatea ca intervenienții respectivi să prezinte observații care ar putea ajuta Curtea și, astfel, să servească „interesului bunei administrări a justiției”. În acest sens, ei sunt „prieteni ai Curții” (*amici curiae*).

11. Deși se pot încadra, de asemenea, în categoria „persoanelor interesate”, autoritățile statului – cum ar fi legiuitorul, instanțele judecătorești sau autoritățile locale sau regionale – nu au, în mod normal, dreptul de a interveni. În litigiile internaționale, autoritățile unui stat trebuie, în principiu, să fie reprezentate de guvernul lor central [*Assanidzé împotriva Georgiei* (MC), nr. 71503/01, pct. 12, CEDO 2004-II]. Acest lucru se referă atât la autoritățile statului pârât, cât și la cele ale unui alt stat contractant sau necontractant.

C. „Terții interesați”

12. Sintagma „orice persoană interesată” poate include, de asemenea, persoanele ale căror drepturi pot fi afectate, deși indirect, în cazul în care Curtea constată o încălcare a Convenției sau a Protocoalelor sale – de exemplu, partea adversă a reclamantului în procesul civil intern aflat la originea cererii individuale introdusă în fața Curții sau celălalt părinte în cauzele privind încredințarea copilului. Pentru acești „terți interesați”, „interesul justiției” poate impune ca aceștia să fie audiați înainte ca Curtea să decidă cu privire la o problemă care poate aduce atingere drepturilor lor, chiar și în mod indirect. Motivul pentru care aceste persoane doresc să intervină constă, în general, în faptul că constatarea unei încălcări de către Curte poate conduce la a) redeschiderea procedurii interne aflată la originea cauzei aflată pe rolul Curții sau b) alte măsuri individuale de executare a hotărârii Curții care pot produce efecte directe asupra situației lor juridice interne.

IV. Cine poate interveni în calitate de terț în temeiul art. 3 a doua teză din Protocolul nr. 16?

13. În procedura prevăzută de Protocolul nr. 16, cererea de aviz consultativ provine de la o instanță a unui stat contractant și trebuie să fie făcută în cadrul unei cauze pendinte în fața instanței respective (art. 1 § 1 și 2 din Protocolul nr. 16). În plus, avizul consultativ al Curții, deși fără caracter obligatoriu (art. 5 din Protocolul nr. 16), urmărește să ofere îndrumări instanței naționale în cauză cu privire la aplicarea Convenției și a Protocoalelor sale și, prin urmare, să aibă un impact asupra continuării și a soluționării procedurii interne în cadrul căreia este emis. Rezultă că părțile din procedura internă ocupă un loc special și, în principiu, trebuie să aibă posibilitatea de a interveni în calitate de terți în procedura în fața Curții (art. 94 § 3 din Regulament), chiar dacă acestea sunt autorități ale statului. Practica Curții este de a-i invita în mod sistematic să intervină.

14. Orice stat contractant sau orice altă „persoană” poate fi, de asemenea, invitată sau autorizată să intervină [art. 3 a doua teză din Protocolul nr. 16 și art. 44 § 7 din Regulament coroborat cu art. 44 § 3 lit. a) din Regulament]. Motivele pentru care doresc să intervină în astfel de cazuri sunt, în general, similare cu cele care pot determina formularea unei cereri de intervenție în temeiul art. 36 § 2 din Convenție.

V. Când poate fi un terț invitat sau autorizat să intervină?

15. Un terț poate fi invitat sau autorizat să intervină în conformitate cu art. 36 § 2 din Convenție sau cu art. 3 a doua teză din Protocolul nr. 16 numai dacă Curtea este convinsă că o astfel de intervenție ar fi „în interesul bunei administrări a justiției” [art. 36 § 2 din Convenție; art. 3 a doua teză din Protocolul nr. 16; art. 44 § 3 lit. a) din Regulament].

16. Curtea nu consultă părțile înainte de a decide să invite sau să autorizeze un terț să intervină.

VI. Reprezentarea terților intervenienți

17. În cazul în care terțul intervenient este un stat contractant, acesta trebuie să fie reprezentat de agentul său, care poate fi asistat de avocați sau de consilieri (art. 35 din Regulament). Nu este necesar ca alți terți care intervin în temeiul art. 36 § 2 din Convenție sau al art. 3 a doua teză din Protocolul nr. 16 să fie reprezentați în niciun stadiu al procedurii.

În cazul în care un terț alege să fie reprezentat, acesta este supus aceluiași interdicții ca și o parte, și anume că nu poate fi reprezentat de un fost judecător al Curții, de un judecător *ad-hoc* în funcție sau de o persoană aflată pe lista actuală a persoanelor pe care o parte contractantă le-a desemnat drept judecător *ad-hoc* [art. 4 § 2 și art. 29 § 1 lit. a) *in fine* și c) *in fine* din Regulament].

18. Pentru reprezentarea comună a terților intervenienți la ședința de judecată, a se vedea pct. 43 *infra*.

VII. În ce constă intervenția unui terț?

19. Un terț intervenient în temeiul art. 36 § 2 din Convenție sau al art. 3 a doua teză din Protocolul nr. 16 este, în mod normal, autorizat doar să prezinte observații scrise. Acesta nu poate fi autorizat să participe la ședință și nici să prezinte observații orale decât „în cazuri excepționale” [art. 44 § 3 lit. a) din Regulament].

În cazul unei intervenții a terțului în cadrul unei anchete în temeiul anexei la Regulamentul Curții („anexa”), terțul poate „participa la o măsură de cercetare judecătorească” (art. A1 § 6 din anexă). Natura și amploarea unei astfel de participări vor depinde de măsura de cercetare judecătorească dispusă: prezentarea de probe scrise, audierea unui martor sau a unui expert, colectarea de informații sau vizitare la fața locului. Un terț intervenient poate solicita audierea unui martor sau a unui expert, însă admiterea sau respingerea unei astfel de cereri este supusă puterii de apreciere a Curții [art. A1

§ 1 din anexă coroborat cu art. A5 § 6 din anexă]. Președintele camerei sau delegații însărcinați cu ancheta pot stabili condițiile de participare a terțului intervenient și o pot limita în cazul nerespectării acestor condiții [art. A1 § 6 și art. A4 § 1 din anexă].

VIII. Etapele procedurii în fața Curții în cazul în care intervenția terților este posibilă și termenele pentru introducerea unei cereri de intervenție

A. În procedura contencioasă în temeiul art. 33 sau 34 din Convenție

20. În procedura contencioasă în temeiul art. 33 sau 34 din Convenție, intervenția unui terț este posibilă:

a) în cazul în care cererea este adusă (în tot sau în parte) la cunoștința statului contractant pârât [art. 44 § 3 lit. a) din Regulament]. Termenul de 12 săptămâni pentru depunerea unei cereri de intervenție în această situație începe să curgă la momentul în care informația conform căreia cererea a fost adusă la cunoștința părții contractante pârâte este publicată în HUDOC (baza jurisprudenței Curții) [art. 44 § 3 lit. b) din Regulament]. Cu toate acestea, președintele camerei poate, în anumite cazuri, să stabilească un termen mai scurt sau mai lung [art. 44 § 3 lit. b) *in fine* din Regulament].

b) în cursul unei ședințe în fața unei camere [art. 44 § 3 lit. a) *in fine* din Regulament]. Acest caz este posibil doar „în cazuri excepționale” (*ibidem*). Cererile de autorizare pentru participarea la o ședință a camerei trebuie depuse nu mai târziu de 4 săptămâni de la publicarea pe pagina de internet a Curții a informației privind decizia camerei de a organiza o ședință [art. 44 § 3 lit. b) din Regulament].

c) după ce o cameră a decis să se desesizeze în favoarea Marii Camere [art. 44 § 4 lit. a) din Regulament]. Termenul prevăzut este tot de 12 săptămâni și începe să curgă de la publicarea pe pagina de internet a Curții a informației privind decizia de desesizare pronunțată de cameră (*ibidem*). Cu toate acestea, președintele Marii Camere poate, în anumite cazuri, să stabilească un termen mai scurt sau mai lung [art. 44 § 3 lit. b) *in fine* din Regulament coroborat cu art. 71 § 1 din Regulament].

d) după ce colegiul Marii Camere a admis cererea unei părți de trimitere a cauzei în fața Marii Camere [art. 44 § 4 lit. a) din Regulament]. Termenul de 12 săptămâni începe să curgă de la publicarea pe pagina de internet a Curții a informației privind decizia colegiului de admitere a cererii de trimitere (*ibidem*). Cu toate acestea, președintele Marii Camere poate, în anumite cazuri, să stabilească un termen mai scurt sau mai lung [art. 44 § 3 lit. b) *in fine* din Regulament coroborat cu art. 71 § 1 din Regulament].

e) în cadrul unei anchete efectuate de Curte [art. A1 § 6 din anexă]. Termenul este stabilit de președintele camerei (*ibidem*).

21. Nu este posibilă intervenția unui terț în fața colegiului care decide, în temeiul art. 43 din Convenție, dacă admite cererea de trimitere a unei cauze în fața Marii Camere. A se vedea, de asemenea, pct. 42 *infra*.

B. În procedura privind cererile de aviz consultativ formulate în temeiul Protocolului nr. 16

22. Intervenția terților în procedurile privind cererile de aviz consultativ formulate în temeiul Protocolului nr. 16 este posibilă după ce colegiul de cinci judecători al Marii Camere admite cererea de aviz consultativ (art. 3 a doua teză din Protocolul nr. 16). În mod normal, părțile la procedura internă sunt invitate să intervină (art. 94 § 3 din Regulament; a se vedea, de asemenea, pct. 13 *supra*) și, prin urmare, nu este necesar să se depună o cerere în acest sens. Pentru alți terți, termenul de depunere a unei cereri de intervenție este, în mod normal, de opt săptămâni de la data la care informația referitoare la decizia colegiului de a admite cererea este publicată pe pagina de internet a Curții [art. 44 § 7 din Regulament coroborat cu art. 44 § 4 lit. a) din Regulament].

23. Nu este posibilă intervenția unui terț în fața colegiului care soluționează admiterea unei cereri de aviz consultativ în temeiul Protocolului nr. 16.

C. Respectarea termenului

24. Data certificată de trimitere a cererii de intervenție sau, în lipsa acesteia, data primirii la grefa Curții este cea care este luată în considerare pentru calcularea termenelor sus-menționate (art. 38 § 2 din Regulament). Cu toate acestea, eventualii terți sunt ferm încurajați să nu aștepte până la sfârșitul termenul limită pentru solicitarea autorizării de a interveni și să își depună cererile cât mai curând posibil.

D. Efectele autorizării unei intervenții a terților

25. Autorizația de a interveni în calitate de terț prin prezentarea de observații scrise rămâne valabilă în toate etapele ulterioare ale procedurii în fața Curții (de exemplu, autorizația acordată în cursul procedurii în fața unei camere rămâne valabilă pentru procedura în fața Marii Camere). A se vedea, de asemenea, pct. 41 și 42 *infra*.

IX. Limba, conținutul și modalitățile de depunere a unei cereri de intervenție

A. Limba

26. Cererea de intervenție trebuie redactată în una din limbile oficiale ale Curții, engleză sau franceză [art. 44 § 3 lit. b) din Regulament]. Cu toate acestea, cererea inițială poate fi redactată în una din limbile oficiale ale statelor contractante [art. 44 § 3 lit. b) din Regulament coroborat cu art. 34 § 4 din Regulament]. Într-un astfel de caz, cererea inițială trebuie să fie urmată de o traducere într-o limbă oficială a Curții, într-un termen pe care îl stabilește președintele camerei (sau al Marii Camere) [art. 34 § 4 lit. b) din Regulament].

B. Conținut

27. Cererea trebuie să fie succintă și, în mod normal, să nu depășească două pagini. Aceasta trebuie să indice numele și numărul cauzei la care se referă și să conțină informații suficiente cu privire la:

- a) eventualul intervenient;
- b) orice legătură între acest eventual intervenient și părțile la procedură;
- c) motivele pentru care eventualul intervenient dorește să intervină;
- d) dacă este cazul, cunoștințele specifice pe care eventualul intervenient le-ar avea cu privire la una sau mai multe dintre problemele ridicate de cauză;
- e) punctele cu privire la care eventualul intervenient propune să formuleze observații și, în măsura posibilului, motivele pentru a considera că aceste observații ar putea fi utile pentru Curte și diferite de cele care vor fi prezentate de părți sau de alți terți;
- f) clarificarea aspectului dacă terțul intervenient propune să prezinte observații scrise, să participe la ședință sau ambele.

Toate aceste detalii sunt necesare pentru a permite Curții să aprecieze dacă autorizarea intervenției ar fi „în interesul bunei administrări a justiției”.

C. Modalități de depunere

28. Cererea trebuie depusă în scris [art. 44 § 3 lit. b) din Regulament] și trimisă prin poștă sau prin fax și poștă. Transmiterea prin corespondență electronică (e-mail) nu este acceptată (pct. 3 și 4 din Instrucțiunea practică privind observațiile scrise).

X. Observațiile scrise ale terților

A. Termenul de depunere

29. Observațiile scrise ale terțului intervenient trebuie depuse în termenul stabilit de președintele camerei (sau al Marii Camere) (art. 44 § 5 din Regulament). Acest termen este indicat, în general, în scrisoarea prin care terțul este informat că i-a fost acordată autorizația de a interveni.

30. Data certificată de trimitere a observațiilor scrise sau, în lipsa acesteia, data primirii la grefa Curții este cea care este luată în considerare pentru calcularea termenului respectiv (art. 38 § 2 din Regulament).

A. Limba

31. Observațiile scrise depuse de terți trebuie să fie redactate în una dintre limbile oficiale ale Curții, engleză sau franceză (art. 44 § 6 din Regulament). Terții intervenienți pot solicita, de asemenea, autorizarea utilizării uneia dintre limbile oficiale ale statelor contractante [art. 34 § 4 lit. a) din Regulament coroborat cu art. 34 § 4 lit. d) din Regulament]. Într-un astfel de caz, aceștia trebuie să depună o traducere în limba franceză sau în limba engleză a observațiilor lor scrise într-un termen pe care îl stabilește președintele camerei (sau al Marii Camere) [art. 34 § 4 lit. d) din Regulament].

C. Forma și conținutul

32. Orice invitație sau autorizare de intervenție a unui terț în temeiul art. 36 § 2 din Convenție sau al art. 3 a doua teză din Protocolul nr. 16 se supune condițiilor stabilite de președintele camerei (sau al Marii Camere) (art. 44 § 5 și 7 din Regulament).

33. Practica obișnuită a Curții este de a stabili următoarele condiții cu privire la forma observațiilor scrise prezentate de terți:

- a) trebuie să indice numele și numărul cazului la care se referă;
- b) trebuie să poarte un titlu care să indice în mod clar că au fost scrise de un terț și să identifice terțul respectiv;
- c) nu trebuie să depășească zece pagini (limita de pagini nu se aplică anexelor, însă pe acestea din urmă nu trebuie să fie continuate observațiile);
- d) trebuie să fie tastate cu negru pe fond alb, în format A4, cu margini de cel puțin 3,5 cm;
- e) să fie redactate cu caractere cu mărimea de cel puțin 12 în corpul textului și cu mărimea de 10 în notele de subsol;
- f) să aibă toate paginile numerotate în mod continuu;
- g) trebuie împărțite în paragrafe numerotate;
- h) în text, citatele cu mai mult de cincizeci de cuvinte trebuie indentate;
- i) să includă trimiteri la toate documentele și/sau probele menționate în observații și la toate anexele;

34. Practica obișnuită a Curții este de a stabili următoarele condiții în ceea ce privește conținutul acestor observații scrise:

- a) observațiile unui stat contractant sau ale unui stat necontractant intervenient în temeiul art. 36 § 2 din Convenție privesc numai la acele aspecte ale cauzei referitoare la interesul special pe care îl prezintă pentru aceștia;
- b) observațiile *amici curiae* nu ar trebui să privească circumstanțele specifice ale cauzei sau admisibilitatea sau fondul cererii ca atare, ci ar trebui să abordeze problemele generale ridicate de cauză în lumina experienței sau a expertizei specifice a terțului intervenient în domeniu;

c) observațiile „terților interesați” trebuie să se refere numai la aspectele de fapt și de drept ale cauzei în ceea ce privește interesul special pe care îl prezintă pentru aceștia.

35. În cazurile în care au fost autorizate cererile de intervenție a doi sau mai mulți terți, Curtea le poate impune să prezinte observații scrise comune și nu individuale.

D. Modalitățile de depunere

36. Observațiile scrise ale terților, împreună cu anexele acestora, trebuie trimise în trei exemplare prin poștă sau într-un singur exemplar trimis prin fax, urmate de trei exemplare trimise prin poștă. Transmiterea prin corespondență electronică (e-mail) nu este acceptată (pct. 3 și 4 din Instrucțiunea practică privind observațiile scrise).

E. Consecințele nerespectării acestor condiții

37. În caz de nerespectare a condițiilor sus-menționate, președintele camerei (sau al Marii Camere) poate decide să nu depună la dosar observațiile terțului în cauză (art. 44 § 5 din Regulament) sau să solicite acestuia din urmă, dacă este cazul, să prezinte observații suplimentare care să respecte condițiile stabilite.

F. Dreptul la replică al părților (în contextul unei proceduri contencioase) sau al instanței de la care provine cererea (în contextul unei proceduri de aviz consultativ)

38. În cadrul unei proceduri contencioase, observațiile scrise prezentate de un terț sunt transmise părților la procedură care, sub rezerva condițiilor, inclusiv a termenelor stabilite de președintele camerei (sau al Marii Camere), sunt autorizate să răspundă în scris sau, dacă este cazul, în cadrul ședinței (art. 44 § 6 din Regulament). În practică, părțile sunt adesea invitate să includă răspunsul lor în observațiile lor privind admisibilitatea sau fondul cererii.

39. În cadrul unei proceduri referitoare la o cerere de aviz consultativ, observațiile scrise ale unui terț (inclusiv ale părților din procedura internă) sunt transmise instanței de la care provine cererea, care le poate răspunde (art. 94 § 5 din Regulament).

40. Terții nu pot, la rândul lor, să răspundă observațiilor sau comentariilor făcute ca răspuns la observațiile lor scrise.

G. Observațiile scrise deja prezentate într-o etapă anterioară a procedurii

41. În cazul în care un terț a intervenit în procedura în fața unei camere, iar acesta din urmă s-a desesizat ulterior în favoarea Marii Camere sau în cazul în care cauza a fost trimisă în fața ei de către colegiul Marii Camere, observațiile scrise ale terțului intervenient în fața camerei sunt, în principiu, incluse în dosarul Marii Camere. Cu toate acestea, Curtea poate solicita terțului intervenient să prezinte Marii Camere, dacă dorește, observații suplimentare.

42. Pe de altă parte, observațiile scrise ale unui terț, inclusiv ale unui terț autorizat să intervină în procedura în fața camerei, nu sunt prezentate colegiului Marii Camere atunci când acesta decide, în temeiul art. 43 din Convenție, dacă acceptă o cerere de trimitere a cauzei în fața Marii Camere.

XI. Observațiile orale ale terților în ședință

43. În cazul în care un terț este, în cazuri excepționale, autorizat să participe la o ședință, o astfel de autorizare este supusă, în general, condiției ca durata observațiilor sale orale să nu depășească zece minute. În cazul în care doi sau mai mulți terți (în special state contractante) sunt autorizate să participe la ședință, pot fi invitați să numească unul sau doi purtători de cuvânt pentru a prezenta observațiile orale în numele lor în comun. Toate aceste condiții sunt menite să asigure respectarea egalității procedurale între părți, care nu trebuie încălcată prin autorizația acordată unui terț de a participa la ședință.

44. Conținutul observațiilor orale ale unui terț este supus acelorași condiții ca și observațiile scrise (a se vedea pct. 34 *supra*).

XII. Aspecte diverse

A. Reparație echitabilă (în special, cheltuieli de judecată)

45. Terților intervenienți nu li se poate acorda o reparație echitabilă. Acest lucru reiese din însuși textul art. 41 din Convenție, potrivit căruia numai „părții lezate”, adică reclamantul sau persoanele care au continuat procedura în numele său, îi poate fi acordată o reparație echitabilă. Rezultă, în special, că terții își suportă propriile cheltuieli de judecată.

46. Problema cheltuielilor de judecată suportate de o parte la procedura internă invitată să intervină în calitate de terț în temeiul art. 3 a doua teză din Protocolul nr. 16 într-o procedură de aviz consultativ este de competența instanțelor naționale ale statului contractant de la care provine cererea de aviz consultativ și trebuie să fie soluționată de acestea în conformitate cu dreptul și practica statului contractant respectiv (art. 95 § 1 din Regulament).

47. Un terț poate fi obligat să suporte cheltuielile efectuate în legătură cu înfățișarea unui martor, a unui expert sau a unei alte persoane convocate la cererea sa în legătură cu o anchetă efectuată de Curte (art. A5 § 6 din anexă).

B. Asistența judiciară

48. Terții intervenienți implicați într-o procedură contencioasă în sensul art. 33 sau 34 din Convenție nu beneficiază de asistență judiciară din partea Curții; numai reclamantii au dreptul la aceasta (art. 105 din Regulament).

49. Același lucru este valabil și pentru terții intervenienți într-o procedură de aviz consultativ în temeiul Protocolului nr. 16, cu excepția părților la procedura internă atunci când sunt invitate de către Curte să intervină. În astfel de cazuri, acestea pot solicita asistență judiciară din partea Curții în cazul în care nu dispun de resurse suficiente pentru a face față, integral sau parțial, cheltuielilor efectuate în legătură cu intervenția lor în procedura în fața Curții (art. 95 § 2 din Regulament).

C. Dreptul terților intervenienți de a fi informați cu privire la hotărârea, decizia sau avizul consultativ al Curții și de a primi copii ale acestora

50. Toți terții implicați sunt informați cu privire la hotărârea, decizia sau avizul consultativ al Curții și primesc copii ale acestora (art. 56 § 2, art. 77 § 3 și art. 94 § 10 din Regulament). Acest lucru este valabil și pentru hotărârile pronunțate în urma unei cereri de interpretare în temeiul art. 46 § 3 din Convenție, precum și pentru hotărârile pronunțate în procedurile de constatare a neîndeplinirii obligațiilor în temeiul art. 46 § 5 din Convenție (art. 99 și 104 din Regulament).

Recuzarea judecătorilor¹

I. Context

1. Pentru a asigura respectarea statului de drept, protecția drepturilor omului și buna administrare a justiției, este esențial să se mențină independența și imparțialitatea judecătorilor. Acestea reprezintă, de asemenea, unul dintre principiile fundamentale care caracterizează procedura în fața Curții Europene a Drepturilor Omului, principiu consacrat în mai multe dispoziții obligatorii din punct de vedere juridic.

2. În conformitate cu art. 21 din Convenție, judecătorii nu pot exercita nicio activitate incompatibilă cu independența sau imparțialitatea lor pe durata mandatului lor.

3. Pentru a asigura aplicarea clară și transparentă a cerinței enunțate la art. 21 din Convenție, Curtea a actualizat, în iunie 2021, Rezoluția privind etica judiciară, care stabilește un set de norme privind integritatea, independența și imparțialitatea judecătorilor și impune acestora anumite limite privind libertatea de exprimare, activitățile secundare și acceptarea favorurilor, avantajelor, decorațiilor și distincțiilor. Potrivit punctului III din această rezoluție, judecătorii sunt imparțiali și se asigură că imparțialitatea lor se reflectă în exercitarea funcțiilor lor, aceștia garantează că evită orice conflict de interese și orice situație din cadrul și din afara Curții care ar putea fi percepută în mod rezonabil ca generând un conflict de interese, nu sunt implicați în nicio cauză care ar putea prezenta un interes personal pentru ei și se abțin de la orice activitate, exprimare sau asocieră care poate fi interpretată ca aducând atingere încrederii pe care publicul trebuie să o aibă în imparțialitatea lor. Diverse dispoziții ale rezoluției se aplică și foștilor judecători.

4. Alte garanții referitoare la independență și imparțialitate pot fi găsite la art. 26 § 3 din Convenție și la art. 27A § 3 din Regulamentul Curții. Astfel, un judecător nu se poate pronunța în calitate de judecător unic la cererea îndreptată împotriva părții contractante pentru care a fost ales sau al cărei resortisant este. În plus, art. 13 din Regulament prevede că judecătorii nu pot prezida într-o cauză în care este parte statul contractant al cărui resortisanți sunt sau pentru care au fost aleși. În temeiul art. 24 § 5 lit. c), un judecător ales în numele unei părți contractante vizate de o cerere de trimitere în fața Marii Camere sau resortisant al părții contractante respective nu poate face parte din colegiu atunci când examinează cererea respectivă.

5. Criteriile de fond care împiedică un judecător să poată participa la examinarea unei cauze, precum și cadrul procedural esențial care trebuie aplicat în mod uniform de către toate completurile Curții în toate cauzele sunt enunțate la art. 28 din Regulament, care urmărește să asigure o aplicare riguroasă a principiului imparțialității judecătorilor. Plenul Curții a modificat și a îmbunătățit în continuare acest articol în decembrie 2023.

6. Scopul prezentei instrucțiuni practice este de a preciza modalitățile prevăzute în acest articol pentru a asigura, printre altele, posibilitatea practică și efectivă a părților la procedură de a-și exprima eventualele preocupări cu privire la imparțialitatea unui judecător, precum și procedura care trebuie urmată în astfel de cazuri.

II. Abținerea judecătorului

7. Faptul că un judecător examinează o cauză nu este alegerea sa; reprezintă o obligație. Art. 28 § 1 din Regulament Curții reamintește, așadar, că fiecare judecător este obligat, în principiu, să examineze cauzele care îi sunt atribuite.

---

1. Instrucțiune practică emisă de președintele Curții în temeiul art. 32 din Regulament la 22 ianuarie 2024.

8. Motivele pentru care un judecător nu poate participa la examinarea cauzei sunt prezentate la art. 28 § 2 din Regulament. Acestea includ, printre altele, cazurile în care judecătorul poate avea un interes personal în cauză (de exemplu, dintr-o legătură matrimonială, părintească sau de altă natură), faptul că a intervenit anterior în cauză (în orice calitate: judecător, parte, avocat sau altele) sau faptul că acesta și-a exprimat în public o opinie cu privire la cauza respectivă.

9. În cazul în care un judecător consideră că, pentru unul dintre motivele prevăzute la art. 28 § 2 din Regulament, nu poate participa la examinarea unei anumite cauze, îl informează pe președintele secției sau pe președintele Marii Camere, explicând motivele. Revine președintelui secției sau președintelui Marii Camere sarcina de a stabili dacă situația dă naștere unei aparențe de parțialitate și, în caz afirmativ, de a admite cererea de abținere a judecătorului. În caz de dubiu, președintele secției sau președintele Marii Camere poate sesiza camera, respectiv Marea Cameră, care va decide după dezbateri (art. 28 § 3 din Regulament).

III. Cererea externă de recuzare

10. Practica constantă a Curții este aceea de a permite părților la procedură (reclamantul și guvernul pârât) să conteste imparțialitatea unui judecător desemnat să judece cauza¹. În conformitate cu această practică, art. 28 § 4 din Regulamentul Curții precizează clar că numai părțile la procedură (reclamantul și guvernul sau guvernele pârâte) pot să solicite recuzarea unuia dintre judecătorii Curții chemați să judece cauza respectivă (cerere externă). Terții din cauză (persoane particulare, state, persoane juridice) nu pot solicita recuzarea unui judecător – ceea ce nu înseamnă că informațiile în acest sens care ajung la cunoștința Curții nu vor fi examinate dacă situația justifică acest lucru.

11. În cazul în care judecătorul a cărei imparțialitate este contestată de una dintre părți acceptă motivele invocate în cererea externă de recuzare și dorește să se abțină imediat de la judecarea cauzei, se va aplica procedura prevăzută în cazul unei cereri de abținere a unui judecător (a se vedea subcapitolul II. *supra*).

12. În toate celelalte cazuri, cererile externe de recuzare sunt decise în modul următor.

13. Pentru cauzele atribuite unui comitet sau unei camere, o cameră a secției căreia i-a fost atribuită cauza îl audiază pe judecătorul în cauză cu privire la cererea de recuzare. Ulterior, aceasta deliberază și votează cu privire la cerere, în absența judecătorului a cărui imparțialitate este contestată.

14. În mod similar, în cauzele Marii Camere, completul relevant al Marii Camere îl audiază mai întâi pe judecătorul a cărui imparțialitate este contestată și apoi deliberază și votează cu privire la cererea de recuzare în absența judecătorului.

15. În cauzele care urmează să fie examinate de un complet de judecător unic, cererile de recuzare se soluționează de către președintele Curții, și anume de către autoritatea care numește judecătorii în calitate de judecător unic pentru una sau mai multe părți contractante.

16. În toate cazurile, partea care a solicitat recuzarea este informată în scris cu privire la decizia Curții la momentul necesar și se face o mențiune la decizia privind recuzarea, dacă există, în hotărârea sau decizia Curții în cauză.

17. Curtea păstrează și o listă a cauzelor în care un judecător s-a abținut, precum și a cauzelor în care a fost primită o cerere externă de recuzare, menționând decizia luată în fiecare cauză.

---

1. A se vedea, de exemplu, *Cipru împotriva Turciei* (MC), nr. 25781/94, pct. 8, CEDO 2001-IV; *Lekić împotriva Sloveniei* (MC), nr. 36480/07, pct. 4, 11 decembrie 2018; *Rustavi 2 Broadcasting Company Ltd și alții împotriva Georgiei*, nr. 16812/17, pct. 6, 18 iulie 2019.

IV. Forma și termenele cererii de recuzare

18. Orice cerere externă de recuzare trebuie să fie motivată în mod corespunzător și prezentată în scris Curții în una dintre limbile oficiale, în conformitate cu art. 34 din Regulament. Cererea trebuie depusă de îndată ce partea în cauză ia cunoștință de unul dintre motivele pentru care un judecător nu poate participa la examinarea cauzei, astfel cum se prevede la art. 28 § 2 din Regulament.

19. Nu este prevăzut un termen pentru depunerea unor astfel de cereri externe, întrucât Curtea a precizat că responsabilitatea pentru aplicarea art. 28 din Regulament și, în special, a principiului imparțialității obiective nu poate fi lăsată exclusiv la inițiativa părților¹. Cu toate acestea, chiar dacă o anume flexibilitate poate fi permisă în cazul în care circumstanțele specifice ale cauzei justifică acest lucru, Curtea se va asigura că procedura de recuzare nu este utilizată în mod abuziv (a se vedea și *infra*).

20. Pentru reclamanți, acest lucru va însemna, în mod normal, că trebuie să depună cererea de recuzare cât mai curând posibil. De asemenea, aceștia pot solicita recuzarea într-o etapă ulterioară a procedurii, de exemplu în cazul în care un nou judecător își preia funcția sau în cazul în care este numit un judecător *ad-hoc* pentru a participa la examinarea cauzei lor. Guvernul pârât ar trebui, în mod ideal, să își exprime temerile eventuale de parțialitate în momentul în care își prezintă observațiile în fața Curții și numai în mod excepțional după aceea.

V. Compunerea completului care se pronunță asupra cauzei

21. Pentru ca părțile la procedură să aibă posibilitatea reală și efectivă de a-și exprima eventualele preocupări cu privire la imparțialitatea unui anumit judecător înainte de examinarea cauzei lor, acestea trebuie să fie în măsură să cunoască judecătorii care pot să participe la examinarea cauzei. Având în vedere volumul cauzelor pe care Curtea trebuie să le soluționeze și metodele de lucru pe care le aplică, nu este posibil ca părțile să fie informate în prealabil cu privire la numele judecătorilor care urmează să participe la examinarea fiecărei cauze. În mod concret, o astfel de notificare poate fi făcută, și este făcută în mod sistematic, doar în cauzele Marii Camere.

22. Cu toate acestea, pentru a se asigura că procedura judiciară cu care este sesizată este cât mai transparentă și mai accesibilă cu putință, Curtea a afișat pe pagina de internet liste complete ale diferitelor completuri de judecată în fiecare dintre cele cinci secții ale sale, inclusiv lista judecătorilor unici desemnați pentru fiecare stat, ceea ce permite părților să cunoască, în cele mai multe cazuri, în prealabil, judecătorii care vor participa cel mai probabil la examinarea cauzei lor.

23. În practică, aceasta înseamnă că toți reclamanții pot consulta lista judecătorilor unici numiți să participe la examinarea cauzelor împotriva diferitelor părți contractante. Astfel, aceștia sunt în măsură să stabilească în prealabil care judecător va participa la examinarea cauzei lor dacă acest lucru nu ar fi comunicat părții contractante pârâte în temeiul art. 54 § 2 lit. b) din Regulamentul Curții.

24. În ceea ce privește cauzele comunicate părții contractante pârâte în conformitate cu art. 54 § 2 lit. b) din Regulament, cel târziu la acel moment părțile sunt informate cu privire la repartizarea cauzei lor unei anumite secții. Acestea pot consulta listele publice ale completurilor camerei și secției în cauză, pentru a lua la cunoștință de compunerea posibilelor completuri care le pot examina cauza. În cazul în care consideră că, pentru unul dintre motivele prevăzute la art. 28 din Regulament, un judecător nu ar trebui să participe la examinarea cauzei sale, acesta poate solicita recuzarea, motivându-și în mod corespunzător cererea.

25. În cazul în care un judecător *ad-hoc* a fost numit să examineze o cauză îndreptată împotriva unei anumite părți contractante, părțile sunt informate imediat printr-o scrisoare. În continuare, acestea

---

1. A se vedea [X împotriva Republicii Cehe](#) (revizuire), nr. 64886/19, pct. 15, 30 martie 2023.

pot solicita recuzarea judecătorului *ad-hoc* pentru motivele și în conformitate cu procedura prevăzută la art. 28 din Regulament.

VI. Acțiuni excepționale după soluționarea cauzei

26. Pot exista cazuri foarte rare în care părțile nu au avut în mod obiectiv posibilitatea de a cunoaște judecătorii care vor participa la examinarea cauzei lor.

27. În cazul unei hotărâri, art. 80 din Regulamentul Curții permite părților să solicite revizuirea în cazul descoperirii unui fapt care, prin natura sa, ar fi putut exercita o influență decisivă cu privire la soluționarea cauzei și care, la momentul pronunțării hotărârii, nu era cunoscut de Curte și nu putea să fie cunoscut în mod rezonabil de către partea care o invocă. Cu toate acestea, întrucât hotărârile Curții devin definitive în condițiile prevăzute la art. 44 din Convenție și întrucât revizuirea – procedură care nu a fost prevăzută de Convenție și care a fost stabilită de Regulamentul Curții – pune în discuție caracterul lor definitiv, aceasta trebuie să aibă un caracter excepțional. Prin urmare, cererile pentru revizuirea unei hotărâri sunt supuse unui control foarte strict [*Pardo împotriva Franței* (revizuire – admisibilitate), 10 iulie 1996, pct. 21, Culegere de hotărâri și decizii 1996-III]. Astfel cum reiese din jurisprudența recentă a Curții, un posibil motiv de revizuire este existența unor preocupări cu privire la imparțialitatea unui judecător [a se vedea *X împotriva Republicii Cehe* (revizuire), nr. 64886/19, pct. 7-21, 30 martie 2023]. Cerința unei aplicări stricte a principiului imparțialității obiective poate impune, în mod excepțional, revizuirea hotărârii Curții în cazul în care s-a demonstrat că există motive care împiedică un judecător să poată participa la examinarea cauzei.

28. Cu toate acestea, nu este posibil să se solicite revizuirea unei decizii de inadmisibilitate, întrucât acest tip de decizie este, prin natura sa, definitivă și nu poate face obiectul unei căi de atac. În astfel de cazuri, Curtea poate totuși redeschide cauza. Deși nici Convenția, nici Regulamentul nu prevăd în mod expres o astfel de redeschidere, din jurisprudența Curții reiese că, în cazuri excepționale, în cazul unei erori vădite de fapt sau a aprecierii condițiilor de admisibilitate, Curtea este competentă, în interesul justiției, pentru a redeschide o cauză declarată inadmisibilă și să rectifice erorile constatate [a se vedea, de exemplu, *Boelens și alții împotriva Belgiei* (dec.), nr. 20007/09 și altele, pct. 21, 11 septembrie 2012]. Nu se poate exclude ca astfel de erori să se refere la imparțialitatea unui judecător.

29. Cu toate acestea, este important să se sublinieze că niciuna dintre aceste modalități de acțiune nu constituie o cale de atac împotriva hotărârilor și deciziilor Curții. Astfel cum s-a explicat mai sus, acestea nu pot fi folosite decât în cazuri extrem de rare și excepționale, în care părțile nu au avut nicio posibilitate de a cunoaște că un anumit judecător va participa la examinarea cauzei lor și că, pentru unul dintre motivele prevăzute la art. 28 din Regulament, acesta nu ar fi trebuit să examineze cauza. Curtea va examina foarte atent orice cerere care ridică probleme de imparțialitate, cerere care ar fi depusă după soluționarea cauzei. Aceasta se va asigura de faptul că nu va fi examinată nicio plângere abuzivă, frivolă, vexatorie sau nefondată în acest domeniu [a se vedea, *mutatis mutandis*, art. 36 § 4 lit. b) din Regulament].